

1-11.804

B. A. R.
SALA DE LUCRU
III
G
20

ACADEMIA ROMÂNĂ
BIBLIOTECA POPORULUI ROMÂN
CULEGERI ȘI STUDII

III.

POEZII POPULARE

DIN

MARAMUREȘ

ADUNATE DE

TIT BUD

VICARUL MARAMUREȘULUI

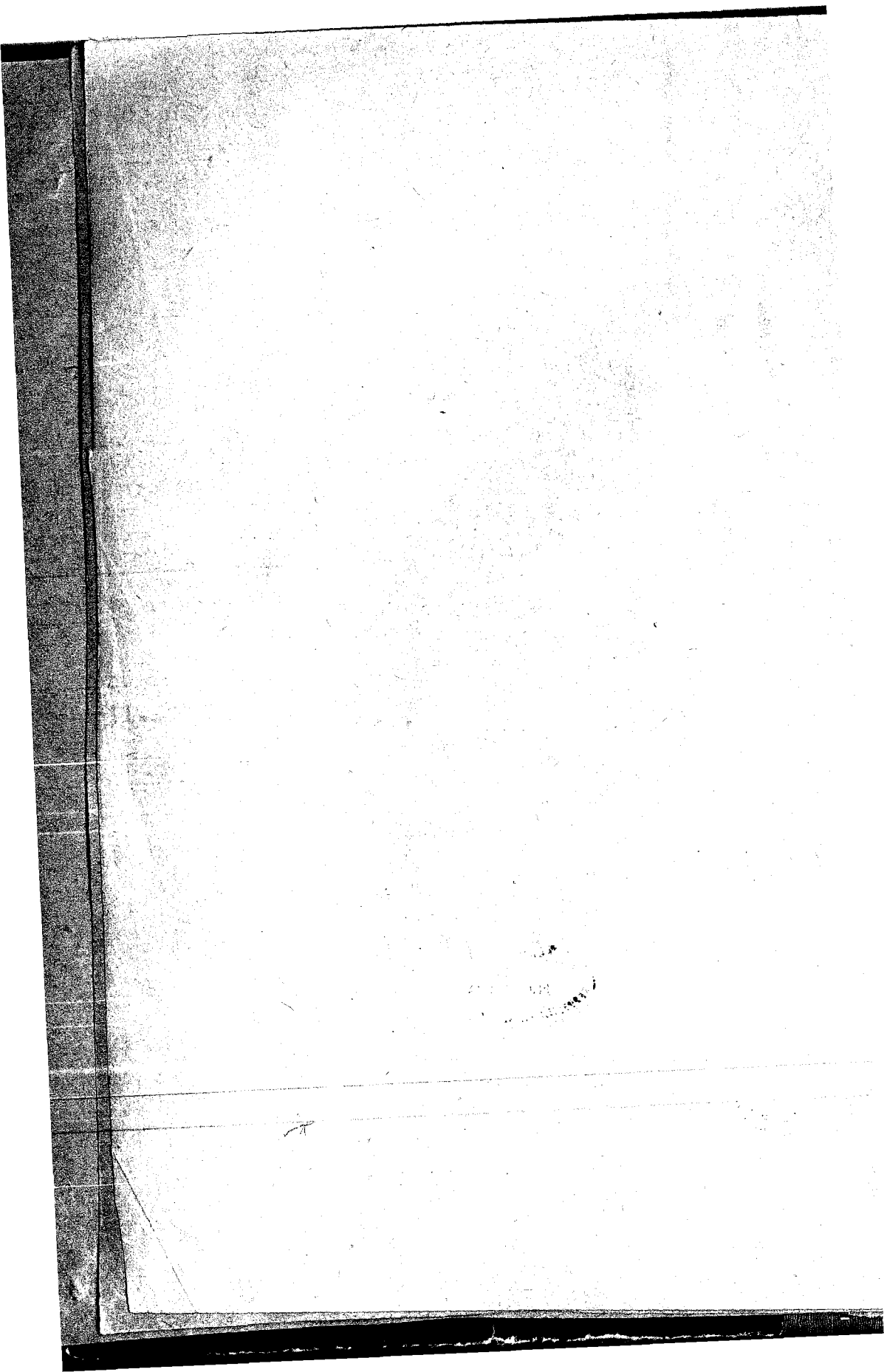
ȘEDINȚA 28 MARTIE 1908.

BUCUREȘTI

1908.

PREȚUL 1 LEU.

ACADEMIA ROMÂNĂ
DIN VIAȚA POPORULUI ROMÂN
CULEGERI ȘI STUDII

III.

POEZII POPULARE

DIN

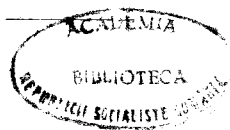
MARAMUREȘ

ADUNATE DE

TIT BUD

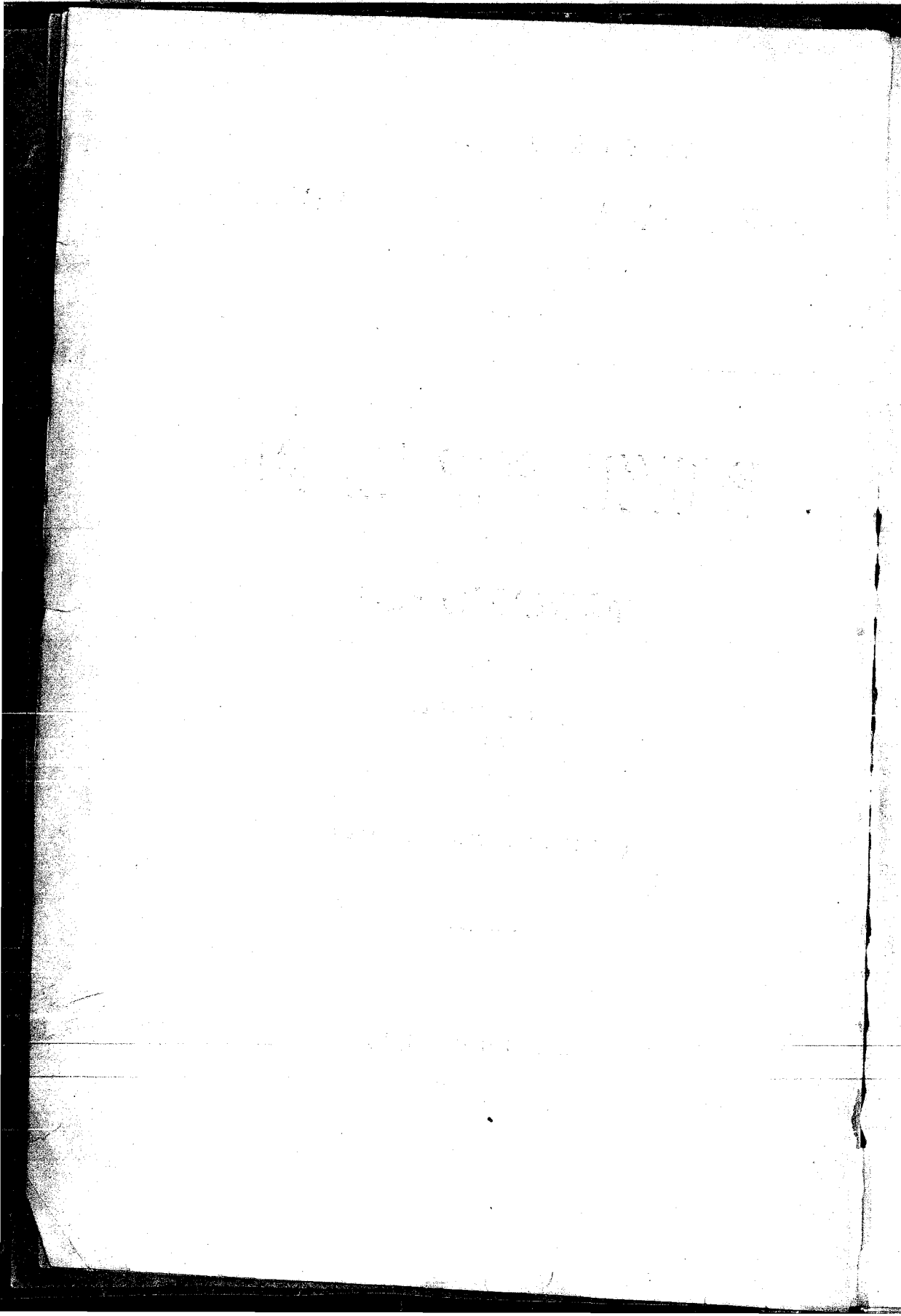
VICARUL MARAMUREȘULUI

ȘEDIȚA 28 MARTIE 1908.

BUCUREȘTI

1908.

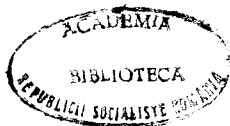

**Raportul d-lui I. Bianu către Secțiunea literară a Academiei,
aprobat la 22 Martie 1908.**

Culegerea de poezii populare din Maramureș, prezentată spre publicare de Părintele Vicar al Maramureșului Tit Bud, este un prețios material de literatură populară din acel ținut, din care a fost adunată și culegerea făcută de d-l Al. Țiplea, publicată de Academie în 1906.

Materialul se vede a fi strâns cu îngrijire, iar ținutul din care a fost adunat are un deosebit interes din mai multe puncte de vedere.

Din aceste motive sunt de părere că și această culegere trebuie să fie publicată, întru cât poeziile culese nu sunt identice cu cele publicate de d-l Țiplea.

I. BALADE

1. Pinteza Viteazul.

- La poale de codruț verde
Mândră zare că se vede.
Da' aceea nici-i zare,
Că-i șatra ¹⁾ Pintii cea mare,
5. Tot cu șindili șindilită,
Și cu pajiste podită.
La mijlocul șetrii este
Tot o masă rotilată
De voinici încunjurată,
10. Tot o sută și optzeci
De voinici de cei pe-aleși.
— Care voinic s'ar afla
Să meargă în Baia-Mare
După pâne, după sare,
15. După vin de cel mai tare
Ce beu domnii la gustare
Și se 'mbată 'ndată mare.
Nime 'n lume nu s'a aflat,
Făr' a Pintii bun fârtat
20. Pe murguț a 'ncălecat
Și în Baie-a alergat.
Când acolo a intrat,
Toți domnii s'au spăimântat.
— Noroc bun și-adevărat!
25. Tu ești a Pintii fârtat,
De ești așa minunat?
— Noroc bun și-adevărat!
- Eu is a Pintii fârtat,
De-s așa de minunat.
30. Dați-mi voi cât oi u pofti
Și de bani nu pomeniți,
Că-s dela Pinteza mânat
Și-s a Pintii bun fârtat,
Și cruce de ban nu mi-a dat.
35. — Noroc bun și-adevărat!
Tu ești a Pintii fârtat,
De ești așa minunat?
Moartea Pintii de ni-i spune,
Tist ²⁾ prea mare că te-om
[pune.
40. Moartea Pintii :
De grăunț de primăvară
Și cuițe din potcoave,
Măzărice ³⁾ de cea rară,
Să nu fie Pinteza 'n țară.
45. Cămeșa i-e de oțele
Și nu trece plumb prin ele.
Moartea Pintii dacă-a spus,
Tist prea mare că l-a pus,
Tot în fiere și 'n cătuși
50. Și 'n temniță după uși.
— Voi, domnilor, voi dra-
[gilor,
Năpostiiți-mi mâna stângă,

¹⁾ șatră=cort, baracă, târnaț, pridvor.

²⁾ tist=ofițer, funcționar.

³⁾ măzărice=măzărice.

- Că dreapta nu v'îți îndură.
Mâna i-o au slobozit
55. Și carte că el și-a scris
Și la Pinteia o-a trimăs.
Pinteia s'a prins de-a prânzit;
Și cartea 'n loc i-a sosit
60. Și s'a lăsat de prânzit
Și-a prins cartea și-o-a cetit.
Lacrămile-i ciuruia,
Tot măscate ca bobul
Și 'nfocate ca focul.
Pinteia 'ndată s'a gătat
65. Și pe murg a 'ncălecat,
Pe murguțul cel de vânt,
Ce-i tună coama 'n pământ.
Și 'n Baie a alergat;
Și când acolo-a intrat,
70. Când a fost el la un loc,
S'a 'ntălnit cu-un Băiuțan.
— Noroc bun și-adevărat!
Pinteia ești cel minunat?
Unde tu te-ai îndemnat?¹⁾
75. — Numai la al meu fârtat.
- La temniță-a alergat,
Cu potcoava 'n ușă-a dat,
Ușa toată s'a sfărmat
Și Pinteia a cuvântat:
80. Numai el cu-al lui fârtat:
— Noroc bun și-adevărat!
Aici ești al meu fârtat?
— Aici îs eu, Pinte, zău,
Din voia lui Dumnezeu.
85. Du-te, Pinte, de-aceia,
Că domnii te-or împuşcă
Cu grâul de primăvară,
Cu cuițe de potcoavă,
Cu mazăricea de cea rară,
90. Să nu fii tu, Pinte, 'n țară.
Și Pinteia a blăstămat,
Care și-a da al lui sfat
Numai cătră-al lui fârtat.
Și pe el l-au împuşcat,
95. Tot acolo l-au îngropat,
In poartă la Baia-Mare,
Să nu fie Pinteia 'n țară.

2. Mirele dus în cătane.

- Frunză verde rotunjoară,
Tânăr voinicel se 'nsoară,
Tânără nevastă-și iea.
El nu-i tânăr cum să fie,
5. Fără-i a năsdărăvie:
Vineri mă-sa l-a făcut
Și nici moașă n'a avut,
Sâmbătă l-a botezat,
Duminecă l-a 'nsurat,
10. Luni în cătane-a plecat,
Nevasta și-o-a lăsat.
Cătră nevastă a zis:
— Na inelul dela mine
Și-l pune 'n deget la tine;
15. Când l'ei vedeă pământit,
Să știi bine c'am murit,
Când l'ei vedeă luminat,
Tra(ge) nădejde de 'nturnat.
- Ea pe el l-a așteptat
20. Cu jele și cu bănat,
Nouă ani și nouă zile
Și pe-atâte săptămâni.
Inelul s'a pământit,
Ea și-a gândit c'a murit;
25. Și în casă s'a băgat
Și de nuntă s'a gătat.
Socru-său de supărat,
Sapa 'n mână a luat
Și de-a una și-a plecat,
30. La cea vie 'n cea feție,²⁾
Să o sape să nu fie.
Și cum a mers ostenit,
Cu un voinic s'a 'ntălnit.
Cătră el că și-a grăit:
35. — Bună ziua, moș bătrân!
— Sănătos, voinic român!

¹⁾ îndemn=excitez, sfătuesc, plec (la drum).

²⁾ feție=loc acomodat de sădit vie și pomi.

- Ce vrei, moșule, a săpă ?
Doară via a o strică ?
— Via-aceasta din feție
40. Oiu săpă-o să nu fie,
Că i-a murit stăpânul
Și a 'mplut-o gătejul.
Întoarce, vâj, ¹⁾ înapoi
Și vină până la voi,
45. Numai mie îmi arată,
Unde-i crășma așezată ;
Unde-i crășma cea de vin ?
Eu de-amu i-oiu fi stăpân.
Vâjul și-a zis năcăjit :
50. — Crășma de vin mi-e în
[casă,
Că-mi mărit nora frumoasă ;
Crășma e în casa mea,
Se mărită noră-mea.
Voinicu 'n casă-a intrat,
55. Mesenii i-au închinat,
- Tot cu păhare de vin
Să-i deie cinstea deplin.
Numai el din graiu grăia :
— Nici oiua bea, nici oiua
[mâncă,
60. Până nu mi-a închină,
Tot cea dalbă de mireasă
Din cel cornuluț ²⁾ de masă.
Mireasa-a 'nceput a plânge.
Mesenilor a le zice :
65. — Să fiți, boieri ³⁾, iertători
Și de-aicea ducători,
C'acesta-i soțucul ⁴⁾ meu
Pe care l-am plânsu-l eu ;
Că eu numai mi-l cunosc
70. Pe inel, pe țurgălău,
Schimbul dela tată meu.
Nuntașii cu toți s'au dus,
El clopu ⁵⁾ 'n cuiuși l-a pus.

3. Drăguțul necredincios.

- Pe deluț, pe colnicel
Trece hireș ⁶⁾ voinicel,
Cu cal negru pătrarel,
Cu murguțul pe drept el,
5. La cea șatră covăcească,
Murgul să și-l potcovească,
Părul să și-l rotunzească,
Mândra lui să nu-l cunoască.
Ea 'nainte i-a ieșit
10. Și din graiu lui i-a grăit :
— Tu te duci, mândrule, duci
Cu struț ⁷⁾ verde de bulbuci ;
Tu te duci și eu rămâiu,
Cu cine să mă mângâiu ?
15. — Mângâia-te, mândră, bine,
Satul rămâne cu tine,
- Iea-mă, mândruluț, cu tine,
Cu trei părți țî-a 'mblă mai
[bine :
- Unde-i sta și-i poposi,
20. Ca un sfeșnic te-oiu sluji.
— Eu, mândră, nu te-oiu lua,
Că pe unde mă duc eu,
Nici e apă, nice foc,
Fără sânge până 'n clop.
25. Iea-mă, mândruluț, mă iea,
C'am cosițe 'n patru vițe,
Cosița oiua despletii,
Râtul ⁸⁾ țî s'a 'mpăjești,
Murgul țîl-oiu priponii.
30. Intoarnă, mândră, 'napoi,
Că eu, mândra mea, mă duc,

¹⁾ vâj = moșneag.

²⁾ cornuluț = dim. din corn.

³⁾ boieri = titlatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nunta,
la sfat ; titlatură ironică.

⁴⁾ soțuc = dim. din soț.

⁵⁾ clop = pălărie.

⁶⁾ hireș (ung. hires = vestit) = frumos.

⁷⁾ struț = flori, buchet de flori.

⁸⁾ rât (ung. rét = livadă).

- Numai ție să-ți aduc
Potilat¹⁾ din Tăligrad
Cu cincizeci riful²⁾ luat,
35. Și-o pereche de ciurcei³⁾
Cu cincizeci și cinci de lei,
Cisme roșii din Brașeu.
— Întoarnă, mândruț, 'napoi,
Că mai bine-i pe la noi.

*

40. Cina 'n masă s'a răcit,
Apa 'n vase s'a 'ncălzit,
Mândrul meu n'a mai sosit.
Mă uitai pe prundurele,
Văd doi pui de turturele.
45. Voi, puiuți de turturele,
Doar veniți dela Brașeu, —
N'ati văzut pe mândrul meu?
— Noi poate că l-am văzut,
Dară nu l-am cunoscut:
— Mândrul meu e cunoscut:
Pe din sus de gurioară
Trage o neagră mustăcioară;
Dar nu-i trasă cum să fie,
Cu condeiu ca pe hârtie.
55. — Noi pe acela l-am văzut,
La mijlocu orașului,
La crășma 'mpăratului,
Cu trei mândre lângă el:
Una-l ține pe genuche,
60. Una paharul îl umple,
Una-i face rumeneă,
Domnii se uită la ea.

- Mândra lui și-a alergat
Și pe el că l-a aflat.
65. De departe i-a strigat:
— Să rămâi cu ciontul gol⁴⁾,
Cum am rămas eu în dor,
Să rămâi cu ciontul fript,
Cum te-ai dus și n'ai venit,
70. Că de când te-am așteptat,
Gura mi s'a 'mpelinat,
Nu-i bună de sărutat.
Atâta te-am tot dorit,
Fața mi s'a ponosit
75. Și nu-i bună de iubit.
Eu, mândruț, te-oi blestemă,
Pe tine să te mânânce
Temnița Hognogiului
Din fundul orașului,
80. Că te-ai făcut de urît
Pentru-o mândră ce-ai iubit,
Că te-ai dus și n'ai venit.
— Hei tu, mândrulița mea,
Tare rău m'ai blăstemat
85. Și blăstemul s'a legat.
Eu, mândră, încă mi-oiu zice:
Mare năcaz te mânânce;
Când îi merge la fântână,
Să-ți anin sgarda⁵⁾ 'n
[vârdină⁶⁾],
90. Să se rumpă șirele,
Putrezia(scă)-ți degetele,
Să-ți pice inelele,
Să le aflu, mândră, eu,
Să-mi treacă de dorul tău.

4. Doamna fugită dela bărbat.

Pe cea verde de câmpie
Merge-și o verde cocie⁷⁾
Da 'n cocie cine șede?
Șede o țancă⁸⁾ nevăstancă,

5. Fugită dela bărbat
Cu-un fiu mic nebotezat.
La mijlocul codrului,
La apa Abrudului,

¹⁾ *potilat* (ung. *patyolat*) = batistă, pânză fină.

²⁾ *rif* (ung. *rőf*) = cot (de Viena).

³⁾ *ciurcei* = cercei.

⁴⁾ *ciont* (ung. *csont*) = os.

⁵⁾ *sgardă* = salbă de mărgele.

⁶⁾ *vârdină* = cumpănă de fântână.

⁷⁾ *cocie* (ung. *kocsi*) = trăsură.

⁸⁾ *țancă*, *țancoșă* = cochetă.

- Dac' acolo și-a sosit,
 10. Luntrașilor le-a grăit:
 — Abrudeni, luntrașilor,
 Treceți-mă pârăul,
 Că m'ajunge bărbatul;
 Că eu vouă voiu plăti,
 15. Pentruce mi-ți mântul,
 Cu taleri nemăsurați,
 Cu galbeni nenumărați.
 — Noi apa, zău, nu te-om
 [trece,
 Până nouă nu ni da,
 20. La trei inși trei sărutate
 Și trupuțul jumătate.
 — De mi-ți trece-apa, de ba,
 Eu de-acelea nū voiu dă.
 Eu prin apă m'oiu băgă,
 25. Fiul de l-oiu înecă,
 Sufletul vost sam'a da.
 Scos-a galbeni cu pumnul.
 Ei o-au trecut Abrudul,
 Și ea s'a dus la focul,
 30. Cu cine i-a fost gândul.
 Dealunguțul drumului,
 La mijlocul codrului,
 Ea și-a stat de hodinit
 Sub un molid înverzit.
 35. Cătră molid și-a grăit:
 — Tu chidrule, molidule,
 Iean, pleacă-ți tu vârful
 Să-mi anin eu liului¹⁾,
 Bradul vârful și-a plecat.
 40. Ea leagănul l-a aninat
 Și pruncului i-a cântat:
 — Fii tu fiul codrilor,
 Că nu ești al domnilor.
 Ea fiuțul l-a lăsat
 45. Și prin codri și-a plecat.
 Ea pe-acolo-a zăbovit,
 Până anul și-ă plinit.
 La fiuț a înturnat
 Și pe dânsul l-a aflat
 50. Tot răsând
 Și tot zâmbind.
- Ea de jelea lui și-a plâns
 Și cătră dânsul și-a zis:
 — Hai, fiuț, la mămuca,
 55. C'amū bine te-oiu cătă.
 — Ba eu, zău, că nu m'oiu
 [duce,
 Că nu mi-ai fost mamă dulce,
 Că pe mine m'ai lăsat,
 Nici în drum și nici în sat;
 60. Pentr' un negru streinel,
 Tot m'ai lăsat mititel,
 În mijlocul codrilor
 Să fiu hrana corbilor.
 Dar Domnul Sfânt și-a lăsat,
 65. Vântul cald că și-a suflat.
 Pe mine m'a legănat;
 Ciutele țiuță mi-au dat,
 Și ploii calde și-au plouat
 Și pe mine m'au scaldat.
 70. Mama și-a nceput a plânge,
 Din graiu a nceput a zice:
 — Ascultă, fiuț, odată,
 C'amū n'oiu fi blăstămată,
 Ci-oiu fi mamă-adevărată.
 75. — Du-te, mamă, la focul,
 Nu-mi necăji sufletul,
 Că dela tată m'ai luat
 Și în codru m'ai lăsat,
 Pruncuț mic nebotezat.
 80. Nici am fost la tată meu,
 Nici am fost la sânul tău.
 Și lui Dumnezeu îi-e jele,
 C'am crescut cu multe rele,
 Și lui Dumnezeu îi-e ciudă,
 85. C'am crescut cu multă trudă.
 El atuncea te-a iertă,
 Mămucă, pe duma-ta,
 Dacă t'ei călugări
 Și aspru t'ei pocăi,
 90. Cu tâlharii nu-i trăi.
 Ea și-a plâns dela inimă.
 — Vină, dragul mamei, vină
 La mamă ta cea streină.
 El și-a plâns

¹⁾ liuluiț = copil de leagăn, leagăn.

95. Și-apoi și-a zis:
— Tu, mămuca mea cea
[dulce,
Cu tine poate m'aș duce,
Dacă tu m'ai ascultă
Și-ai înturna cocia
100. Și m'ai duce cu dânsa,
Prin pădurea cea de tei,
La cei d-albi călugărei
Pe dealul dela Moisei:
Ori pe drumul cel mai scurt,
105. Tocmai colo la Ieud,
Unde-i mănăstire sfântă
Și călugări în ea cântă.
Că acolo eu m'aș face,
Tot lui Dumnezeu ce-i place,
110. Face m'aș călugărel,
Mai pe urmă îngerel.
Eu de-acolo m'aș rugă,
Mamă, pentru dumata,
Dumnezeu sfânt te-a iertă.
115. Eu m'aș rugă pentru tine,
Rugă-m'aș pentru oricine
Să-i deie Dumnezeu bine,
- Să-l ferească ca pe mine,
Când am fost lăsat de tine.
120. Mama lui l-a ascultat,
Cocia și-a înturnat,
Cu pruncul și-a alergat
Peste munți, peste păduri,
Pe drumuțul cel bătut,
125. La mănăstire 'n Ieud.
Acolo dac'a sosit,
Cătră popi că și-a grăit:
— Voi, călugărei sfințiți,
Faceți bine și primiți
130. Un pruncuț mic ce-am aflat
De dincolo de Banat,
Intr'un vârf de brad înalt
Cu leagănul aninat.
Faceți-l călugărel,
135. C'așă dorește și el.
Ei copilul l-au luat
Și carte l-au învățat.
După ce și-a 'mbătrânit,
El tot s'a călugărit,
140. Și a fost călugăr sfânt,
Cât a trăit pe pământ.

5. Horea Firulinei.

- Avea-și o babă bătrână
O fică, Firulină.
De ea Turcii-au auzit,
După dânsa și-au pornit.
5. Ea afară și-a ieșit,
S'a uitat spre răsărit,
Cătră mă-sa a grăit:
— Nu știu, pomii-s înfloriți,
Ori vin Turcii învăliți;
10. Nu știu, ceriul îi noros,
Ori doar Turcii vin din jos?
Mă-sa-afară și-a ieșit,
S'a uitat spre răsărit,
De Turci a fost învălit;
15. La răsărit s'a uitat,
De Turci cu ochii și-a dat,
Cătră fică-a cuvântat:
- Firuli, draga mamii,
Unde, biata, te-aș scuti
20. Să nu te afle Turcii?
Unde, biata, te-aș băgă,
Doar Turcii nu te-or afla?
Doară 'n valul cu pânza,
C'acolo nu te-or cătă.
25. — Da' de-or cătă hainele
Prin toate lăduțele?
Și de ți-or cătă pânza,
Ia, pe mine m'or afla
Și cu dânsii m'or luă.
30. Eu, mămucă, că mă duc
Sub frunzuca cea de nuc.
Tot mă duc în stupiniță,
Că este-un fir de tămâiță,
Tot mi-oiu face cununiță;

35. Sub firu' acela mi-oiu sta
Și Turcii nu m'or află.
Turcii 'ndată și-au sosit
Și cătră babă-au grăit :
— Hârcă de babă săracă,
40. Unde ți-e fata cea dragă ?
C'a fost veste la 'mpărat,
C'ai fată de măritat.
— Turcilor, boierilor,
N'am fată de măritat,
45. Nurori la 'mpărat de dat,
C'amù anul și-a sosit,
De când fata mi-a murit.
De nu-mi credeți cuvântul,
Arătă-v'oiu mormântul ;
50. De nu-mi credeți cuvântelul,
Arătă-v'oiu mormântelul.
Ei ieșiră și porniră.
Un câne de Turc bătrân,
Nu să tacă
55. Și să treacă,
Numai el la Turci li-a zis :
— Turcilor, fărtașilor,
Turcilor, voinicilor,
Stați pe loc și înturnați,
60. Așa iute nu plecați.
Dacă nu ducem nurori,
Să ducem la 'mpărat flori.
Să mergem în grădiniță,
Să ciuntăm ¹⁾ vre o trei
[rujițe.
65. In grădină și-au intrat,
La stupină s'au uitat ;
Și-au văzut tămâița,
Lângă ea coconița,
Impletind cununița.
70. Un Turc hâd și blăstemat
Către ceilalți și-a strigat :
— Turcilor, voinicilor,
Veniți voi pân'aceia,
C'aceia ni-e mireasa.
75. Pe copilă o-au luat
Și cu dânsa și-au plecat.
Firulin' a țipurit ²⁾
Și de spaim'a înlemnit,
80. Cu Turcii-a fost de pornit.
Mă-sa-a prins și-a lăcrimat,
Multe lacrimi a vărsat,
De lacrimi-abiă vedeă,
De suspine-abiă grăii.
— Firuli, drga mamii,
85. De mine n'ai ascultat
Și Turcii că te-au aflat,
Și cu dângii te-au luat,
Tot de noră la 'mpărat.
Mama-a vrut să te
[ndosească,
90. Turcii să nu te găsească,
Tot în valul cu pânza ;
Tu n'ai vrut a ascultă.
Turcii cu dânsa s'au dus
Și cu dânsa și-au trecut
95. Peste dealul Iederii,
Către podul Dunării.
Ea din graiu așa strigă :
— Turcilor, boierilor,
Turcilor, voinicilor,
100. Lăsați-mi voi mânăța,
Tot mânăța de-a stânga,
Să-mi succesc cununița
Făcută dela mama,
Că nu mi-oiu face alta.
105. Turcii-atunci s'au îndurat.
Mâna stângă i-au lăsat,
Cununa și-a înturnat,
Ea tare și-a lăcrimat,
Către Turcii iar a strigat :
110. — Turcilor, boierilor,
Turcilor, voinicilor,
Lăsați-mi mâna dreaptă
C'amù prinde-a mi se'mflă :
Umflă-mi-se degetele
115. Și mă strâng inelele.
Turcii cătră dânsa-au zis :
— Inceată, fată, de plâns,
Că tu mare doamnă-i fi,
Peste multe-i porunci
120. Și-i fi doamna curților
Și stăpâna cheilor.
Taci tu, fată, și nu plânge,

¹⁾ ciunt = rup, taiu (flori).

²⁾ țipuresc = țip, strig.

- Că unde vrem a te duce,
 Ti-i trăi vieață dulce,
 125. Cu pâine de grâu curat,
 Cu vin roșu pipărat
 Și nu-i trăi cu bănat,
 Pân'ce te-ai înstreinat.
 Și-i fi dalbă 'mpărăteasă,
 130. Dintre doamne niai aleasă.
 — Batăr cât mi-ți dărui,
 Mie nu mi-a mai tigni
 In țara cu streinii.
 Și la părinți n'oiu veni,
 135. Cât în lume mi-oiu trăi.
 Dar lăsați-mi mănua,
 Să-mi ridic eu sugnuța¹⁾,
 Că-i făcută de mama,
 Nu mi-a mai face alta,
 140. Temu-mă că s'a 'ntină.
 Lăsați-mi mănutele,
 Să-mi ridic hăinuțele,
 Că se udă biete.
 De mănua o-au lăsat
 145. Și 'n apă s'a aruncat.
 Ea atuncea și-a strigat:
 — Decât noră Turcilor,
 Mai mâncare peștilor
 Și cotloane racilor.
 150. Tot mulul să mă mulească,
 Nime să nu mă cunoască,
 Că's copilă românească
 Și-am scăpat din mâna
 [voastă.
 De n'ar fi limbă păgână,
 155. Eu n'aș fi foastă streină.

- Dup'aceea s'a 'nnecat;
 Și Turcii s'au supărat
 Că mândră floare-au scăpat,
 Au scăpat-o la 'nnecat,
 160. Pân'ce samă n'au băgat
 Și mâna i-au deslegat.
 La 'mpărat dac'au sosit,
 Scos-au un steag mohorit,
 Că mireasa li-a murit;
 165. Tot un steguț destrămat,
 Că mireasa s'a 'nnecat,
 N'a fi doamnă la 'mpărat.
 Impăratul, de mânie,
 Pe toți i-a tras pe funie,
 170. Ca prin țară să se știe,
 C'au făcut o mișelie.
 Impăratul și-a strigat:
 — Numai eu v'am așteptat
 Cu o bucurie mare
 175. Și-mi aduceți supărare.
 Pentru-aceea vă spânzor,
 Că mi-a fost mare odor.
 Toți Turcii, de și-ar pieri,
 Pe Firuca n'or plăți;
 180. Și toți de s'ar spânzura,
 N'or plăți-o pe dânsa,
 C'a fost mândră, săleaca²⁾
 Și și-a ciontat vieața.
 Dumnezeu s'a supărat,
 185. Intre Turci ciună-a lăsat
 Și mulți Turci că și-au picat,
 Turcii tare s'au rărit,
 Că Domnul i-a pedepsit,
 Că mult rău au isprăvit.

6. Mirii frați dulci...

- Hai, sorucă³⁾, să fugim
 Prin pădurea de mălin,
 Peste munții 'nrourați,
 Unde-i popă din doi frați,
 5. Cunună pe 'nstreinați.

Și pe noi ne-a cunună,
 Numai dacă l-om ruga.
 Pentru-o iție⁴⁾ de bere,
 Cunună-ne-a, căci⁵⁾ om
 [merge;

¹⁾ *sugnuță* = dim. din sugnă — rochie.

²⁾ *săleac* = sârman.

³⁾ *sorucă* = dim. din soră.

⁴⁾ *iție* (ung. *icece*) = măsură veche pentru lichide, făcea șase decilitri și ceva.

⁵⁾ *căci* = cât ce, îndată ce.

10. Pentru-o iție de vin,
Ni-a face slujba deplin.
Ei acolo și-au sosit
Și popii că i-au plătit,
Trei iții de vin i-au dat;
15. El s'a prins, i-a cununat,
Și icoanele-au picat
Și sfinții i s'au strâmbat,
Vanghelia-a prins a plânge
Și luminile-a se stinge.
20. Popa-și rupse
Și-așa zise:
— Dragii mei,
Voi miretei,¹⁾
Eu pe mulți am cununat,
25. Icoanele n'au picat,
Sfinții nu mi s'au strâmbat,
Nici vanghelia n'a plâns,
Luminile nu s'au stins.
— Cunună, popă, și taci,
30. N'am fugit, că ni-am fost
[dragii,
Ci-am fugit că suntem frați.
După noi că și-or veni
Părinți ca călugării
Și frații ca și brazii,
35. Surorile ca florile;
După noi că și-or plecă
Și tare ne-or înfrică,
Să nu stricăm frăția,
Că ne-a bate Precista.
40. — Dacă-i așa și așa,
Nici eu nu v'oiu cunună,
Ori câtă plată mi-ți da.
El a stat de cununat,
Icoanele de picat,
45. Tot, și sfinții de strâmbat,
Vanghelia-astat de-a plânge
Luminile de-a se stinge.
- Ei de-acolo și-au ieșit
Și el din graiu și-a grăit:
50. — Hei, tu sorureaua mea,
Eu am auzit așa,
Că peste munții cei suciti
Este-un popă din doi Jizi²⁾,
Cunună pe cei fugiți,
55. Numai pentru doi arginți.
Noi doi arginți că i-om da
Și 'ndată ne-a cunună
Și frații nu ne-or află;
I-om da trei iții de bere,
60. Ne-a cunună, căci om merge,
Pentru-o iție de vin
Ne-a face slujba deplin.
Ei acolo și-au sosit,
Numai popii i-au plătit
65. Numai doi bănuți de-argint.
Când a vrut a-i cunună,
Frații după ei pică,
Tot frații ca și brazii,
Surorile ca florile,
70. Să nu-i cunune popa,
Să le strice frăția.
— Vină frătiucă³⁾, 'napoi,
Vină, și-ascultă de noi;
Că câtu-i lumea de mare,
75. Noi soție și-om aflare;
Că n'a lăsat Dumnezeu
Să se facă-așa de rău,
Să se ieie soră și frate,
Să cadă lumea 'n păcate.
80. Ei acasă și-au 'nturnat,
De dragoste s'au lăsat.
Ei prin lume și-au umblat
Și soții nu și-au aflat;
Nici el nu s'a însurat,
85. Nici ea nu s'a măritat.

7. Domnul Vidru cu Vidra.

Alunguțul cu drumul
Și-alătura cu codrul,

Merge Vidru cu Vidra
Pe ospăț la soacră-sa.

¹⁾ miretei = miri.

²⁾ Jid = Jidov.

³⁾ frătiucă = dim. din frate.

5. Cându-i locul la un loc,
La mijlocul codrului,
La fântâna Corbului,
Vidru-și rupse
Și-așa-și zise:
10. — Hei tu, Vidră, doamnă
[mândră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aceia.
— Ba, eu nu ți-oiu trăgână.
Când oiu prinde-a trăgână,
15. Munții s'or cutremură,
Voinici ca ploaia-or pică
Și-or veni și m'or lua;
C'am fost fată de crășmariu,
Și-am avut drăguț tâlhariu.
20. — Tragână-mi câte una,
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
Ea s'a prins și-a trăgânat,
Munții s'au cutremurat,
25. Văile s'au turburat,
Voinici ca ploaia-u picat,
Tot vătavii oilor
Și voinicii codrilor.
La Vidru s'au adunat
30. Și cătră el și-au strigat:
— Hei tu, Vidru, domnuț
[mândru,
Dă-ne nouă pe Vidra.
— Eu pe Vidra nu oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
35. Al doilea și-a strigat
Și piept la olaltă-au dat.
Când au dat întâia-ocară,
Nouă i-a pus grămăjoară¹⁾.
Când au dat al doilea,
40. Atuncea unul strigă:
— Hei tu, Vidru, domnuț
[mândru,
Lasă-mă batăr pe mine,
Nu-mi ciuntă și-a mele zile.
Da Vidru și-a rupt și-a zis:
45. — Hei tu, Vidră, doamnă
[mândră,
- Vină 'ncoace și-mi ajută.
— Ba, eu nu ți-oiu ajută,
Ori ti-i mâniă, ori ba:
Care-a fi să fie-al meu,
50. Ajută-i-a Dumnezeu.
Atunci el s'a mâniat,
Capul i l-a retezat.
El de-acelea s'a luat,
Tot negru de supărat,
55. Și la soacră-sa a plecat.
Soacră-sa l-a întreat:
— Ce ești, Vidru, supărat?
Unde-ai lăsat pe Vidra?
— Unde-am lăsat pe Vidra?
60. Unde-am lăsat pe Vidra,
Nu-i nici un spicuț de grâu,
Fără sânge până 'n brău:
Poți pași, soacră pași
De pe snop până pe snop,
65. Tot pe titie²⁾ de clop,
De pe spic până pe spic,
Tot pe față de voinic.
Că de-acasă mi-am plecat,
Cătră dânsă-am cuvântat,
70. „Hei tu, Vidră, doamnă mân-
[dră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aceia“.
„Ba eu nu ți-oiu trăgână,
Că de-oiu prinde-a trăgână,
75. Munții s'or cutremură.
Deal cu deal s'a adună,
Voinici ca ploaia-or pică
Și-or veni și m'or lua,
C'am fost fată de crășmariu
80. Și-am avut drăguț tâlhariu.“
Eu am zis cătră dânsa:
„Tragână-mi, Vidră, una;
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu'n sus mi-a sta.“
85. Ea s'a prins și-a trăgânat,
Munții s'au cutremurat,
Deal cu deal s'a adunat,
Văile s'au turburat,
Voinicii ca ploaia-au picat,

¹⁾ grămăjoară = dim. din grămadă.

²⁾ titie = căpățina pălăriei.

90. Tot vătavii oilor
Și voinicii codrilor.
Pângă noi s'au adunat,
Toți cătră mine-au strigat:
„Dă-ne, Vidru, pe Vidra,
95. Că de nu, te-om demică,
Cu securi și cu topoare
Și te-om țipă¹⁾ prin iz-
[voare.“
Eu pe Vidra nu o-am dat,
Până capu'n sus mi-a stat;
100. Și pieptul cu ei am dat,
Șabia mi-am învârtit,
Pe nouă i-am omorît.
Când a doua oară-am dat,
Cătră dânsa mi-am strigat:
105. „Vină, Vidră, și-mi ajută!“
„Ba eu nu ți-oiu ajuta,
Ori ti-i supără, ori ba;
Care-a fi să fie-al meu,
Ajută-i-a Dumnezeu.
110. Eu tare m'am supărat,
Capul i l-am retezat,
Toți voinicii i-am tăiat,
Pe ea cu ei o-am lăsat.
Eu de-acolo mi-am venit
115. Negru-negruț de scârbit,
Alătura cu calea,
Pân'aici la dumata,
Să-ți povestesc pațila²⁾,
Și să știi unde-i Vidra,
120. Cum a murit săleaca.

8. O nevastă săracă, vândută de bărbatul său la Turci.

- Mersu-și-a, numai și-a mers,
Pe cărare prin ovăs,
Un fecior de om găzdac³⁾
La fată de om sărac.
5. El a prins a o peți,
Mă-sa o făgădui;
Și fata din graiu grăi:
— Nu mă da dup'acela,
Că n'a tre(ce) săptămâna,
10. Și-a 'ncepe a mă mustră:
Unde mi-e, mamă, zestrea?
Feciorul și-a zis așa:
— Hei tu, mândrulica mea,
Să fi gândit de-acele,
15. N'aș fi venit a te cere.
Numai mă-sa că o-a dat,
Și de nuntă s'au gătat.
Dacă nunta s'a făcut,
Vorba fetei s'a umplut.
20. Dacă nunta s'a gătat,
Soacră-sa o-a întrebat:
— Unde ți-e, noră, zestrea?
Doar să-ți deschid vranîța?⁴⁾
- Să poți intră cu dânsa,
25. Să-ți poți boii adună.
Mireas'a zis cu suspine:
— Adunu-mă eu pe mine;
Că ți-am spusu-ți eu dintâie,
Că n'am multă avuție.
30. Mirele 'ndată și-a plâns,
Cătră mamă-sa și-a zis:
— Ian mai rabdă-ne-o
[lecuță,
Nu-mi toi biata mândruță,
Dacă vezi că-i săracuță.
35. C'a fi târg în Brăila
Și la târg eu oi u mână;
Alții-și mână oi și boi,
Eu nevasta vinde-mi-oiu.
Dacă 'n oraș a sosit,
40. Nici leacă n'a hodinit,
Ci s'a dus în boldurele⁵⁾
Și-a cumpărat trei curele;
Cu una legatu-o-a,
Cu alta gătatu-o-a,
45. De una purtatu-o-a

¹⁾ țip = lapăd, arunc.

²⁾ pațilă, pațală = experiență, suferință îndurată, întâmplare.

³⁾ găzdag, găzdac = bogat, avut.

⁴⁾ vranîță, vranîță = vramniță, poartă.

⁵⁾ boldurel, dim. din bold = prăvălie, dugheană.

- Pe ulița Turcilor
Din drumul voinicilor,
Pe ulița cea turcească,
Numai să o prăpădească.
50. Vine Turc tânăr, voinic,
Cătră dânsul și-a grăit:
— De vândut e nevasta?
— De vândut e săleaca.
— Cât i cere pe dânsa?
55. — Ia tot mia și suta.
Nu o vând de beutoare,
Ori că doar nu ști lucră(re),
Ci m'a ajuns o scârbă mare,
Cât trebuiau s'o fac vânzare.
60. Turcul bani își numără,
Ea a prins a lăcrimă
Și pe mire-a-l blăstămă:
— Fire-ai, soțuc, blăstămat!
Nici m'ai lăsat la mama,
65. Nice ți-s femeia ta,
Că te lăcomești la bani
Și mă vinzi tu la lutrani,¹⁾
Te lăcomești banilor
Și mă dai lutranilor.
70. Turcul că o neteziră,
Cătră ea din graiu grăiră:
— Taci, tu mândră, nu mai
[plânge,
Că eu pe tine te-oiu duce,
Tot la curți ce-s văruite,
75. Ție nu ți-or fi urite.
Numai eu ție ți-oiu da
Tot pită de grâu curat
Și vin roșu pipărat.
Ea și-a zis cătră dânsul:
80. — Mânânce-ți curtea focul
Și grăuțul²⁾ săritul
Și vinul slobozitul,
Dacă nu-mi place locul,
Unde mă vinde mândrul.
85. Turcu'-acasă și-a plecat
Și nevasta o-a luat;
Și dacă 'n casă a intrat,
Numai el o-a întrebat:
— Dă-i, mândră, să ne
'ntrebăm,
90. Care din cine suntem?
Că noi bine sămânăm.
— Eu că mi-s fata babii
Din țermurele apii,
Tot Anica cea mai mică.
95. Eu mi-s viță nemeșească,
Copiluță românească
Din Țara Moroșenească.³⁾
Și mama m'a măritat
După cel om blăstămat,
100. Dacă a fost tare bogat
Și nemeș la noi în sat.
Dumnezeu l-ar fi bătut,
Când pe mine m'a cerut,
C'amă ție m'a vândut,
105. Nici un rău nu i-am făcut.
Turcul și-a 'nceput a-și
[plânge
Și cătră Anița-a-și zice:
— Soră, nu te tângui,
Că drept îți spun ca să știi
110. Eu-s Ionu' Moșului
Din fuduțul codrului,
Din țermurul râului,
Tot de care tu îmi spui,
Eu ți-s frate-adevărat,
115. Bater că-s înstreinat.
Când și-a fost o vreme-
[amară
Și-au fost Turci la noi în
[țară,
Prins-au pe tata 'ntr'o sară,
Și pe mine, sorioară,
120. Înc'au vrut să mă omoară.
Tata și-a zis cătră ei:
„Măi, Turcilor, nu fiți răi!
Nu-mi ucideți copilul,
Că-i tânerele săracul;
125. Și-i copilul tânerele
Și-i sânge de nemisele
Și vi-ți folosi de el.
— Voi turcește-l învățați,

¹⁾ *lutrani* = luterani.

²⁾ *grăuț* = dim. din grâu.

³⁾ *Țara Moroșenească* = Țara Maramureșului.

- Că-i pagubă să-l stricați⁴.
130. Turcii, ia, nu m'au stricat,
Turcește m'au învățat.
Tata eră rob legat
În temniță la 'mpărat.
Popă la Turci m'am făcut;
135. Tata și-a murit de mult,
Eu frumos l-am petrecut.
Spune-mi, soră, dumata,
Mai trăește mămuca
Și ce face săleaca?
140. Ana-atunci și-a suspinat,
Lui Ion i-a cuvântat:
— Mămuca plânge cu jele,
Că mi-a făcut zile grele.
Scrie, frate, dumata
145. O carte la mămuca,
Să nu plângă săleaca.
Ion și-a nceput a scrie
Cu peana pe o hârtie,
Ce voinicicu-i acela,
150. Ce și-a vândut nevasta;
Să vie după dânsa
Că 'napoi o-a căpătă.
Cartea numai și-a sosit,
Când mirele și-a prânzit;
135. Și el tare s'a scârbit
Și s'a lăsat de prânzit
Și cartea că și-a cetit.
Mirele s'a supărat
Și 'ntr'una s'a preumblat.
160. Ni în tindă, ni în casă
Pe șinură¹⁾ de mătasă.
De lacrimi abia vedeă,
De suspin abia grăia.
Mă-sa din graiu și-a grăit,
165. Dacă l-a văzut scârbit:
— Hei tu, fiuțul mamii,
Lasă-te nu te scârbi,
Ci du comoara 'napoi,
Adă pe mândra la noi.
170. El îndată și-a pornit;
Și la Turc dac' a sosit,
„Bună ziua!“ în cas' a dat,
Și Turcu l-a întreat:
— Mai vinde-ți-i nevasta,
175. Dacă o-ai mai căpătă;
Mirele jos și-a picat,
Pe Turc tare l-a rugat,
Să-i năpoastă nevasta,
Că banii 'napoi i-a da.
180. Turcul tare s'a răstit
Și lui Ion i-a grăit:
— Na-ți, șogore,²⁾ nevasta
Și ți-o las și comoara;
Doară tu nu i muștră,
185. Că bună zetre i-oiu da;
De te-a ajunge hiea,³⁾
Mă mai cearcă undevă.
Și nevasta nu ți-o da,
Ci trăiți asemenea.

9. Domnișoara măritată după un fecior de Țigan.

- Merge-o pruncă pe cea luncă
Și-un voinic pe cel colnic;
Prunca merge tot plângând
Și voinicul șuiărând.
5. La un târg s'a pomenit,
Un sglotariu⁴⁾ și-a celuit,
Tot un fecior de sglotariu
Pe o fată de domnariu,
De domnariu de cei mai mari.
10. Dacă la drum și-a pornit,
Voinicul că și-a grăit:
— Taci, tu pruncă, nu mai
[plânge,
C'atunci la mă-ta te-oiu duce
Când măta și-a număra
15. Iarba de pe un hotar
Și frunza de pe-un stejar;
Când mă-ta și-a semăna

¹⁾ șinură = șnur, găitan.

²⁾ șogor (ung. sógor) = cumnat.

³⁾ hie (ung. hiea valaminek) = lipsă.

⁴⁾ sglotariu = țigan.

- Tot o holdiță de grâu
Pe cea undiță ¹⁾ de râu,
20. Tot o holdiță de bob
Pe titia iestui clop.
Atunci la mă-ta to-oiu duce;
Când a face plop pe pere
Și răchita vișinele
25. Și-om mânca, mândră, din
[ele.
Ea mi-și rupse
Și mi-și zise:
— Bătă-te Sfântul pe tine,
Cum m'ai înșelat pe mine.
30. — Ba, eu nu te-am celuit,
Numai te-am prăbăluit,
Ca pe-un prunc de șapte ai²⁾
Să văd ce mintiucă ³⁾ ai,
Taci, tu pruncă, nu mai
[plânge,
35. Că eu pe tine te-oiu duce
Tot la niște curți domnești,
Ca cele din care ești.
Mers-au drum îndelungat,
Pe dincolo de Bănat;
40. Și ea tot l-a întreat.
Că departe-i al lui sat?
Dac'au ieșit dintr'un sat,
De dincolo de Bănat,
Curte și-o a arătat
45. Mândruței ce a furat.
N'a mai fost casă domnească,
Ci-o colibă țigănească;
N'au fost curțile domnești,
Ci-au fost corturi țigănești.
50. El s'a dus către mă-sa
Să-și arete mireasa,
Că-i frumoasă, săraca!
Soacră-sa o-a sărutat,
Cu mâna o-a cuvântat
55. Și frumos i-a cuvântat:
— Na, 'ntr'o mână ulceaua,
Merge-i prin sat și-i umblă
- Si-i cere ca țiganca;
De nu-i merge, nu-i mână!
60. Prunca tot și-a plâns cu jele
Și-a ieșit pe prundurele,
Văzut-a trei rândunele
Și și-a tot zis cătră ele:
— Păsăruice, rândunele,
65. Spuneți voi măicuții mele
C'am ajuns la zile rele.
Numai ea tot să mă cate,
Nu 'n orașe, ci pe sate.
Nu mă cate 'n curți dom-
[nești,
70. Ci prin corturi țigănești.
Spuneți-i mămuchii mele,
Că hăinicilele mele,
Tot hainele din fetie,
Nici le vândă, nici le ție,
75. Da le 'ncarce pe căruță
Și le scoată la uliță;
Și le aprindă cu pară,
Să se facă scrum și sfară,
Să se pomenească 'n țară.
80. Cine și-a vedeă pară,
Mi-a judecă vieța;
Și cine-a vedeă fumul,
Ia tot mi-a ști năcazul.
Să se 'nvețe tot pruncul
85. Ce plătește streinul;
Tot prunțul să se 'nvețe,
Mintea slabă ce plătește
Și la câte te togmește;
Fata 'nvețe dela mine,
90. Nu iubească ori pe cine,
Care merge, care vine,
Până l-or cunoaște bine.
Cine iubește strein,
Cât trăește-i cu suspin:
95. Cine streinul iubește,
Cât trăește-și bănuște.
Mai bine mi-aș fi umblat,
Măicuța de m'ar fi dat

¹⁾ undiță = dim. din undă; pe când undiță e cârligul cu momeală de prins pești.

²⁾ ai = pl. dela an.

³⁾ mintiucă = dim. din minte.

100. La cel mai urît din sat;
Ciuntă-mi, Doamne, vieața,
Dacă mi-am pierdut mintea;
Ia-mi, Doamne, și sufletul,
Că mi-am mâncat norocul
Și mi-am rușinat neamul.

105. Nu m'aș uita că-s săracă,
Numai să nu fiu Țigancă.
Vai de mine și de mine!
Ce-am făcut, n'am făcut bine,
Că mi-oiu muri cu rușine.

10. Vălenarul.

5. Sub cel vârf de solovârf,
Trece-un Vălenar la târg;
Cu murg negru potcovit,
In frunte cu stea de-argint,
Cu coama până'n pământ.
Mă-sa'n casă sfătuia,
Soru-sa struț îi făcea.
— Vălenar, puiul mamii,
Dacă'n târg tu i sosi,
10. Nu legă murgul de gard
Și-a 'ntră 'n casă nechemat.
Curvele, muntencele
Poartă otrava de brâu,
Otrăvesc omul de viu;
15. Pe tine te-or otrăvi
Și-al mamii Vălean nu-i fi.
De mă-sa n'a ascultat.
Murgul de gard l-a legat,
Intrat-a 'n casă nechemat,
20. Beu păhar ne 'nchinat.
El păharul l-a beut
Și căpuțul l-a durut.
Numai el că și-a strigat:
— Așterne, mândră, patul
25. Că rău mă doare capul.
— Eu patul nu l-oiu așterne
C'a veni mama din sat,
Pe-amândoi că ne-a află.
Și mortîța¹⁾ ni-o-a fă(ce).
30. El tare s'a supărat
Și pe murg a 'ncălcat.
El atâta și-a venit,
Și cu moartea s'a 'ntâlnit.
— Bună ziua.

35. — Sănătos, voinicule!
— Unde mergi? De unde
[vii?
— Ce mă 'ntrebi? că bine
[știi.
— Na, tu moarte, car cu
[boi,
Ingădui-mă un ceas ori doi;
40. Na, tu moarte, talerii,
Până-acasă 'ngăduie.
El la poartă și-a sosit.
Numai el că și-a strigat:
— Deschide, mamă, poarta,
45. C'amù-mi creapă inima!
— Deschidă-ți-o curvele,
Că vii dela dânsule;
Deschidă-ți-o curvuța²⁾,
C'amù vii dela dânsa.
50. — Taci, mamă, nu mă toi,
C'așă umblă tinerii,
Cu anii, cu lunile,
Până-și scurtă zilele;
Cu anii, cu lunața³⁾
55. Până-și scurtă vieața.
Și eu unul mi-am umblat,
Și vieața mi-am scurtat.
Când a fost mai pe la cină,
Lui Vălean țineau lumină;
60. Când a fost la miazănoapte,
A dat mâna cu cea moarte.
Când a fost la cântători,
Se stringeau privighetori.
Zori de ziuă se zoriau,
65. Clopotele se porniau;

¹⁾ *mortîță* = dim. din „moarte“.

²⁾ *curvuța* = dim. din „curvă“.

³⁾ *lunața* = dim. din „lună“.

Zori de ziuă s'au zorit,
Clopotele s'au pornit.
Se porniau clopotele,
Mă-sa cu surorile.

70. Cântă cucul sus în nuc,
Pe Vălean la groapă-l duc;
Cântă cucul jos în iarbă,
Pe Vălean în groapă-l bagă.

11. Horea lui Vili.

- Cântă mierla ca un cuc,
Vine-mi vremea să mă duc,
Să mă duc la Câmpulung,
Să-mi cumpăr un cal po-
[rumb,
5. Să-mi pun pe el prah ¹⁾ și
[plumb,
Să m'ăsez între strimtori,
Să-mi ciocnesc neguțatori;
Să mă 'ntorc sara acasă,
La bolunda ²⁾ de nevestă.
10. Dacă mă băgai în casă,
Pusei talerii pe masă,
Călugării nu mă lasă,
Ci de mână m'au luat,
Peană 'n mână că mi-au dat,
15. Mi-au dat peană și hârtie
Ca să 'nvăț și eu a scrie.
Și scriselii două-trei rânduri,
Mă luai pe niște gânduri.
Iartă-mi, Doamne, gândurile,
20. Să-mi pot scrie rândurile;
Iartă-mi, Doamne, din pă-
[cate,
Să-mi pot scrie-această carte.
Și mă sculai în picioare,
Mă uitai la sfântul soare;
25. Mă uitai pe lângă plisă ³⁾
Și văzui mândra descinsă,
Tot prin iarbă până 'n brâu,
Ținând murguțul de frâu.
Murgul paște și rânchează,
30. Mândra doarme și visează.

- Hei, tu mândruluțule,
Să-ți spun, mândruț, ce-am
[visat.
Pana ta cea aurită
Am visat-o pârjolită,
35. Și năframa mea cea nouă
Am visat-o ruptă 'n două.
— Nu minți, câteă de câne!
Nu-i pârjolită pana,
Nici e ruptă năframa,
40. Da' ți-e ruptă inima,
Că te temi că te-oiu lăsa.
Pe din jos de Bărsana
Și-a pierdut Vili pana,
Pe din jos de Rozavlea
45. Și-a pierdut și vieața.
— Dă-te, tu Vili, legat,
Că de nu-i fi împușcat,
— Eu legat că nu m'oiu da,
Că nu mi-s băbuță ⁴⁾ mică,
50. Să mă tem de o nemică;
Că nu mi-s babă cu conciu,
Cândoiu fugi, să nu pociu. ⁵⁾
Că eu is voinic de țară,
Nu m'oiu lăsa de ocară;
55. Că n'oiu da din pumni
[băbești,
Ci baltage voinicești.
Și-oiu tre(ce) la țara leșească,
Și oiū omorî Jizii
Și le-oiu lua talerii,
60. Și-oiu bea cu mândruțele ⁶⁾
Prin toate crâșmuțele ⁷⁾,

¹⁾ prah = praf de pușcă.

²⁾ bolund (ung. *bolond*) = nebun, nebulatec, smintit.

³⁾ plisă = loc mai adânc în albia râului.

⁴⁾ băbuță = dim. din „babă“.

⁵⁾ pociu = pot.

⁶⁾ mândruță = dim. din „mândră“.

⁷⁾ crâșmuță = dim. din „crâșmă“.

- Și-oiu tre(ce) 'n țara Tur-
[cului;
Și-oiu omorî Turcele,
Li-oiu luà odoarele,
65. Și-oiu bea cu mândruțele
În toate crâșmuțele.
Eu îs om cu clopu 'n cap,
Nu mă știu teme de-un sat.
Eu mă uit tot pe sub gene,
70. Ca și cloșca pe sub pene;
Dumata singur te-ai 'teme.
Așă zău, jupâne nene!
Eu îs Vili de pe sfoară,
Nu mă știu teme de-o
[țară.
75. Eu îs Vili de pe stâlp,
Nu mă știu teme de-un
[târg.

12. Mirele în robie.

- Pe râțul din sus de sat
Este-un pat hireș de brad.
Numa'n pat că-i așternut
Iarbă verde de pe râț,
5. Și pe iarbă
Cergă¹⁾ albă.
Numa'n pat șede culcat
Un voinic neînsurat,
Cu drăguța lui în pat,
10. Cu care mâna și-a dat.
Cu cununa umbră-i face
Cu struțul răcoare-i trage.
Sufică vântul romonul,
Din romon sufică 'n cicoare
15. Și voinicu-i la prinsoare;
După ce și-a credințit,
Jendarii-l duc la perit.
Merg părinții
Cu florinții²⁾
20. Și nu-l pot descumpără,
Ori câți bani or numără,
Până ce-a mers drăguța.
Merge-o dalbă coconită
Cu struțul cel de credință
25. La domnii dela temniță
Și zice cu-a ei guriță:
— Domnule iarașbirău³⁾,
- Năposti-mi pe mândrul meu,
Că de nu li năpusti,
30. Temnița ți-oiu pustii,
Mândrul meu tot a ieși,
Bater domnii n'or voi.
Face-m'oiu floare 'nfocată
La temniță pe lăcată
35. Lăcata s'a sparge 'ndată,
Toți robii-or ieși odată.
Domnii-au stat și s'au 'n-
[tristat,
Drăguțul i l-au lăsat.
El de-acolo și-a ieșit
40. Și din graiu că și-a grăit:
— Acela-i fecior-fecior,
Care are 'n pat un țol,
Și-și are țol învârgat
Și drăguța-aleasă 'n sat.
45. Părinții mei cât și-au 'mblat,
Tot nu m'au descumpărat,
Nici cu bani, nici cu dut-
[cuțe⁴⁾
Făr' mândra cu-a ei guriță⁵⁾.
Să trăești, mândră iubită,
50. Că, în loc de mulțămită,
Tot de mine-i fi cinstită,
Cu mine-i fi fericită.

¹⁾ cergă = țol.

²⁾ florint = 2 coroane, adică 2 lei și ceva.

³⁾ iarașbirău (ung. *jarásbiró*) = jude cercual, de ocol.

⁴⁾ dutuță, dupcuță = o piesă de 10 sau de 20 bani.

⁵⁾ guriță = dim. din gură.

13. Horea lui Ion Berciu.

<p>Frunză verde de mălin,
Plecat-a stâna Dunchii
Și cu fratele Bercii.
Marți stâna Dunchii a plecat,
5. Joi Berciu Ion s'a 'necat
La Luha din sus de sat,
Că grea ploie-a fost plouat,
Izvorul s'a turburat
Și Berciu Ion s'a 'necat.
10. Dup' aceea l-au aflat
La Luha din jos de sat.
Și el bietul n'a avut
Nice pânză pe obraz,
Fără scoartă de buhaș,
15. Nici scânduri de copârșeu¹⁾,
Fără scoartă de durzău.
Numai el și-a poruncit
Pe un fir de iarbă verde,
Și la feciorii și la fete,
20. Să facă bine să-l ierte;
Și soru-sa Pălăguță
Tot să-l cânte mândru 'n
(frunză,</p> | <p>Tot să-l cânte răspicat,
Să se-audă peste sat,
25. Că Ion s'a înecat.
Pe Ion că l-or jeli
Fete cu cununile,
Feciorii cu struțurile,
Nevestele cu cepsele.
30. Coale la Sântă-Mărie,
Vreme-i, oile să vie
Și Berciu Ion să rămâie.
La mormântul lui au pus,
Trâmbița lui de-a dreapta
35. Și fluierul de-a stângă;
Vânturi mari că și-or suflă,
Trâmbița și-a trâmbiță,
Fluiera și-a fluiera,
Mare jele 'n lume-a fa(ce).
40. Tot pe Ion l-au jelit
Oile cu lănele,
Mieii cu jocurile,
Berbecii cu coarnele.</p> |
|--|--|

14. Boala fetei.

<p>Mă dusei pe lângă râu
Cu o seceră la brâu,
La o holdiță de grâu.
Mă plecai, spicuț să-mi
[taiu,
5. Eu acolo că-mi aflai
Tot o frunzucă de raiu
Și în două-o despikai,
Și una 'n sin o puneam,
Și 'ntr'una mândru ziceam.
10. Ce voinic mă auziă?
Voinicel păcurărel,
Din vârful plaiului,
Dela stâna craiului.</p> | <p>El la mine și-a venit
15. Și m'a oprit să-i mai zic;
M'a oprit o zi de vară
Să-i mai șuier până 'n sară.
— Ba eu nu ți-oiu șuiera,
Că mama m'a întrebă:
20. Gătat-ai, fată, holda?
— Spune-i, mândră, mâne-ta
Că n'ai putut găta holda;
Coale dela prânzurile²⁾
Te-au apucat junghiurile³⁾
25. Pe sub inimioara ta:
N'ai putut găta holda.
— Ea s'a prins și-a șuierat,</p> |
|---|--|

¹⁾ *copârșeu*. (ung. *koporsó*) = cōșciug.

²⁾ *prânzurile* = dim. din prânz.

³⁾ *junghiurile* = dim. din junghiu.

- Holdița nu o-a gătat.
Și sara dac'a 'nsărat,
30. Ea acasă și-a plecat.
Și mă-sa o-a intrabat:
— Gătat-ai, fată, holda?
— Eu holda nu o-am gătat.
Cât a fost ziua de mare,
35. Greu beteșig mă cercară.
Coale dela prânzurele,
- M'au apucat junghiurele;
Grele junghiuri m'au luat
Și holda nu o-am gătat.
40. — Mândramamii, ce-imăncă?
— Eu, mămucă, mi-aș mânca
Grosioraș¹⁾ cu armurariu,
Cu unt dela păcurariu.
— Culcă-te-ai cu tată-tău!
45. Bine știi, ce-i leacul tău...

15. Crâsmărița.

- Peste munte este-o punte,
Poate trece cel cuminte;
Peste codru este-un podu,
Poate trece care-i lotru.
5. La capătul podului
Este crâșma vinului.
Vinul cine-l crâșmărea(ște),
Nici mânâncă, nice bea.
Nice bea, nice mânâncă,
10. Făr' prin casă se preumblă,
Ni, la ușă, ni, la masă!
C'o șirincă de mătasă;
In cornuri e cu doruri,
Pe margini cu bănături,
15. La mijloc pară de foc,
Pân' ce n'a avut noroc.
- Prin casă se preumblă
Și din graiu așa grăia:
— Mămulică,-al meu noroc
20. L-ai țipat cu ciupa²⁾ 'n foc;
Mămulică,-a mea tigneală
O-ai țipat cu ciup'afară;
Mămucă, binele meu
Mers-a 'n lume cu hinteu,³⁾
25. Nu l-oiu mai ajunge eu,
Eu să știu că l-aș afla,
Duce-m'aș și l'aș căta.
Eu c'un tâlhar m'am iubit,
Și-acela m'a celuit,
30. Iată-te, unde-am sosit,
Să trăesc din crâșmarit,
Cu sufletul bănuț.

16. Tălharul.

- Pe deluț, pe la Fiad,
Merge-un car înferecat.
Dar' în car cine-i culcat?
Un robuț tânăr legat.
5. Dinapoia carului
Merge-și mama robului,
Tot plângând și suspinând.
Robu-și rupse și-așă zise:
— Taci, mamă, nu suspină!
10. Până mi-am fost mititel,
- Nu mă 'nvățași plugărel⁴⁾,
Ci mă 'nvățași tălhărel⁵⁾.
Furam legume din grădini
Și custuri dela vecini,
15. Eu acasă le-aduceam
Și tot ție ți le dam;
Mama bine le-ascundeă
Și zicea că-i bine-așă.
Când am fost de șapte luni,
20. Cunoșteam banii de buni,

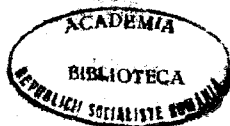
¹⁾ grosioraș = dim. din „groșcior“.

²⁾ ciupă = baie pentru copii din fașă.

³⁾ hinteu (ung. hintă) = trăsură.

⁴⁾ plugărel = dim. din „plugar“.

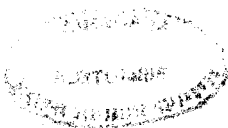
⁵⁾ tălhărel = dim. din „tălhar“.

- Când eram de șapte ai,
Știam fură boi și cai,
Când am fost de doisprezece,
Știam și Dunărea trece,
25. Tot cu cai, câte cu zece.
Nu-ți ajute Dumnezeu
Cum mi-ai mâncat capul
[meu!
Capul meu tu l-ai mâncat,
Și jendarii m'au legat,
30. Și domnii m'au judecat
Să fiu rob de spânzurat.
Acum vezi, măicuță dragă,
Unde funea mi-o leagă,
Vezi, mamă, destul de bine
35. Că stâlpul mi-e lângă mine,
Dac'am ascultat de tine.
Să mă ierte oarmeghea¹⁾
Să grăesc cu dumata.
Oarmeghea că l-a iertat
40. Și pe mă-sa o-a strigat:
— Vină 'ncoa(ce), măicuță
[dragă,
- Ca să-ți șoptesc oleacă.
Ea lângă el a venit,
Dar el nu i-a șoptit,
45. Ci la capu-i s'a plecat
Și urechea i-a mușcat.
Dup'aceea și-a strigat:
— Eu îți rup urechea ta,
Până nu m'or spânzură,
50. Să vadă toată lumea;
Să se 'nvețe tot omul
Cum să-și crească coconul²⁾,
Să-l înfrice mititel,
Să nu fie tâlhărel;
55. Să-l ducă la 'nvățatură
Și să-l bată dacă fură.
Vezi, mămuică, dumata
Să-mi fi rupt urechea,
Amu nu m'ar spânzura.
60. Atunci domnii s'au îndurat
Și lui grație i-au dat,
Pe el nu l-au spânzurat.

¹⁾ oarmeghea (ung. *vármegye*) = comitat, județ.

²⁾ cocon = copil.

II. DOINE.

17. De jale.

1

- Păsăruică, păsărea,
Doară ești din țara mea?
Frunză verde ca palma,
Spune-mi ce te-oiu întrebă:
5. N'ai văzut pe mănuca?
— Eu pe mă-ta o-am văzut
Pită de grâu frământând
Și cu lacrimi suspinând,
Dupe tine-apoi plecând.
10. — Spune-așă către mama:
De mine nu se gândea(scă),
Nu știu când oiu înturnă.
Spune-mi ce te-oiu întrebă:
N'ai văzut pe tătucu?
15. — Pe tată-tău l-am văzut,
Tot murguțul potcovind
Și din ochi-și lăcrimând,
După tine apoi plecând.
— Spune către tătucu,
20. Să nu cerce, să nu plece.
Batăr cât că și-a cercă,
Pe mine nu m'a află;
Ziuca¹⁾-s la vădurele²⁾
Și noaptea la codru verde,
25. Și îmi șuer păsărește,
Nime nu se nădăește³⁾
Ce minune 'n codru este.
— Spune-mi ce te-oiu întrebă:
N'ai văzut pe soruca?
30. — Pe soru-ta o-am văzut
Cunună verde împletind
Și din ochi-și lăcrimând.
— Spune cătră soruca,
Lase'n foc cununița,
35. Lase-o, nu o'mpletea(scă),
Că nu mi-e dragă lumea,
— Spune-mi șitu, puiu de cuc,
N'ai văzut pe-al meu frătiuc.
— Pe frate tău l-am văzut,
40. Tot struțu 'n clopuț⁴⁾ toc-
[mind
Și din ochi-și lăcrimând.
— Să spui frătiucului iară
S'așeze struțul pe-astară,
Că mi-s prăpădită în țară.
45. Pruncuțul fără de mamă,
Pleacă 'n lume fără samă;
Pruncuțul fără părinți
Ca și pomii desgrădiți.

¹⁾ *ziucă* = dim. din „ziuă“.

²⁾ *vădurele* = dim. din „vad“.

³⁾ *nădăesc*, mă... = îmi ieau seama.

⁴⁾ *clopuț* = dim. din „clop“, pălărie.

2.

- Vine dorul și mă 'ntreabă:
50. Ce-s tânără și beteagă?
Taci, dorule, că ți-oiu spune,
Câte m'au mâncat în lume,
Și mai rele, și mai bune.

3.

- Mândru-i codrul cu cărări,
55. Eu tânăr cu supărări;
Mândru-i codrul și'mpănat,
Eu tânăr și supărat.

4.

- Jelcui-m'aș, jelcui ¹⁾.
Jelcui-m'aș munților
60. De dorul părinților,
Jelcui-m'aș florilor
De dorul surorilor,
Jelcui-m'aș brazilor
De doruțul fraților.

5.

65. Când îmi vin toate în gând,
Mă leagân ca frunza 'n vânt,
Când îmi vin toate în cap,
Mă leagân ca frunza 'n fag
Și ca omul cel săleac.

6.

70. Hei tu mămulica ²⁾ mea,
De-ai fi știut, cui mă faci,
M'ai fi dat hrană la raci.
De-ai fi știut, cui mă crești,
M'ai fi dat hrană la pești.
75. Nu m'ai fi crescut tu mare
Să fiu tot cu supărare.
Poate, mamă, m'ai făcut

- Pe cea margine de mal,
Să trăesc tot cu amar;
80. O' tu doară m'ai făcut
Sub tufă verde de nuc,
Să trăesc cu amar mult.
De jelea inimii mele,
Plâng pietrile pe vâlcele
85. Și fagii pe delurele. ³⁾

7.

- Care omuț ⁴⁾ hore(ște) mult,
Zic oamenii că-i bolund.
Dară el nu e bolund,
Da-i mâncat de amar mult.
90. Omul cu năcazuri grele
Nici trăește, nice piere.

8.

- Măritatul nu-i noroc,
Că bărbatu-'i sbiciu de foc;
Măritatul nu-i tigneală,
95. Că bărbatu-'i foc și pară.

9.

- Măncată-s-Doamne, de rele,
Ca și iarba de vițele,
Și-s mâncată de streini
Ca iarba de boi bătrâni.

10.

100. Hei, tu măiculița mea,
Pentru-acea mi-e lumea rea:
Când pe mine m'ai făcut,
C'un picior m'ai legănat,
Cu gura m'ai blăstămat.
105. Blăstămul maicii prin plâns,
De mine tare s'a prins,
Blăstămul prin supărare,
De mine s'a legat tare.

¹⁾ *jelcui* = jelui.

²⁾ *mămulică* = dim. din „mamă“.

³⁾ *delurele* = dim. din „deal“.

⁴⁾ *omuț* = dim. din „om“.

- Măicuță m'ai blăstămat :
110. De-oiu muri, — să mor în
[foc,
De-oiu trăi,—să n'am noroc;
De-oiu muri, — să mor în
[pară,
De-oiu trăi, — să n'am tig-
[neală ;
Unde-oiu prânzi, — să nu
[ciuu¹⁾
115. Unde-oiu cină,—să nu mâiu.
Și blăstăm^{ul} de părinte
E ca focul cel fierbinte,
Și blăstăm^{ul} de măicuță,
Cum te-ar arde în păruță²⁾.

11.

120. Foc te-ar bate, liliac!
Ce-ai mâncat frunza din
[fag?
N'ai lăsat-o să mai crească,
Ai mei părinți să trăescă,
De-aș avea mamă și tată,
125. Aș trăi ca banu 'n ladă:
Dar părinții mi-au murit,
Trăesc ca banul mult,
Și eu părinți n'am de mult,
Și-s ca banul cel pierdut;
130. Și eu părinți n'am de loc,
Trăesc ca banul pe foc.
Săraca măicuța mea,
Mult m'a mai doicit și ea.
Eu i-am supt țâța 'n nimică,
135. Să fiu la streină slujnică.
Streinul până își cină,
Eu is sfeșnic și lumină.
Dacă gata cu cinatul,
Eu li-aștern, mamucă, patul,
140. Ieau cuțitul să-mi taiu pită,
Văd, din ochi lacrimi că-mi
[pică,
Eu șohan nu cin la masă,
Fără cin plângând prin casă,

- De lacrimi n'aș băgă samă,
145. Le-ași șterge cu cea nă-
[framă,
Dar mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript și ars.
Care prunc n'are măicuță,
Să moară până-i la țată.

12.

150. Vai de lin și de pelin,
Și de omul cel strein.
Hodina dintre streini
E ca umbra cea de spini :
Vrei să-te ascunzi de soare
155. Și spinii te 'mpung mai
[tare,
Nice cât n'ai alinare.

13.

- Săracul omul strein
Mult trăește cu suspin,
Biată inimă streină
160. Mult jelește și suspină.

14.

- Streină streinătate,
Nu mă 'nstreină departe,
Că n'am surori să mă cate,
Nici frați să-mi trimeată
[carte.

15.

165. Decât în țară streină
Cu pită de grâu amână,
Mai bine-i în satul meu
Cu pită de mălaiu³⁾ rău.

16.

- Bată-te, țară streină,
170. Cum mi-ai făcut barba lână!
Și musteața mi-e cam groasă,
Și nu m'or cunoaște-acasă.

¹⁾ *ciuu* = cinez.

²⁾ *păruță* = dim. din „pară“.

³⁾ *mălaiu* = porumb, păpușoiu.

17.

Pe un deluț cu arini
Se 'ntâlniră doi streini,
175. Doi streini înstreinați
Din două țări adunați
Și s'au prins c'or fi fătați.

18.

Cine n'are nici un dor,
Mult trăește pe ușor;
180. Cui i-e dor de a lui țară,
Mult i-e vieața amară.

19.

De-ar ști pruncul când se
[naște,
Câte rele l-or mai paște,
N'ar mai suga țâță dulce,
185. Ci-ar muri și 'n raiu s'ar
[duce.
Pruncul, când naște, de-ar
[ști,
Câte are de-a păți,
Petrecând cu streinii,
Muri-ar și n'ar trăi,
190. Și în lume n'ar bidi.¹⁾

20.

De când trăesc cu năcaz,
Piere-mi floarea din obraz,
De când trăesc cu urît,
Mi-e obrazul pământit.

21.

195. Un dor trece, altul vine,
Dorul și jelea-i cu mine.
Fă-mă, Doamne, o rânduneă
Să mă duc în țara mea,
Fă-mă, Doamne, puiu de cuc,

22.

200. In țara mea să mă duc.
Bată-te focul urît,
Mult mi-ai fost rânduilit;²⁾
Bată-te focul năcaz,
De tânăr în tine-am tras;
205. Bată-te focul bănat,
Mult mi-ai fost tu mie dat
Să trăesc înstreinat.

23.

Tu, mamă, când m'ai făcut,
Apă 'n cofe n'ai avut,
210. Nici afară n'a fost soare,
La inimă rău mă doare!

24.

Frunză verde de-aghistină,³⁾
Atâta mi-s de streină,
Sufică vânt și mă clătină,
215. Ca pe pom din rădăcină,
Dacă mi-s pruncă streină.
Numai eu de mi-aș aveă
Un măr verde 'n grădineă
Și o dulce suroreă,
220. N'aș fi așa streineă;
Un măruț verde 'n grădină
Și-o soră dulce vecină,
Nu mi-aș fi așa streină;
Un măruț verde rotat
225. Un frătiuc cu mine 'n sat,
Nu mi-aș trăi cu bănat.

25.

De pizmași plinu-i satu',
Frate n'am numai unu;
Ce m'oiu face, la focu'!
230. De pizmași plină-i lumea,
Soră n'am numai una,
Ce m'oiu face, la biata!

¹⁾ *bidesc* = necăjesc, trăesc cu chiu, cu vai.

²⁾ *rânduiliesc* (ung. *rendel*) = orânduiesc.

³⁾ *aghistină* = castană.

26.

Streinul de-ar aveà cum,
Călca-te-ar cu caru 'n drum,
235. Te-ar face tină și scrum.
Streinu-l-alegi de frate,
Da-i strein până la moarte.

27.

Care-și lasă satul lui,
Ardă-l para focului,
240. Da nu-l ardă tare rău,
Că mi l-am lăsat și eu.
Ardă-mă între hotare,
Să mă facă sorum și pară;
Cu spini și cu păducei,
245. Că mi-am lăsat frații mei
Și m'am despărțit de ei.

28.

Crâșcă iadul și mă cere,
Eu, singură, nu pot merge.
Taci, iadule, nu crâșcă,
250. Pustiitul te-ar mânca!
Nu crâșcă asupra mea.
Că eu am cu ce te-umplea:
Cu jurați, cù jurătoi,¹⁾
Cu aschiuți,²⁾ cu așchiutoi.³⁾
255. De-a mai fi undeva loc,
Merge-a domnul pătrupop;⁴⁾
De-a fi hiea undeva,
Merge-a doamna Marișca;⁵⁾
De-a mai fi loc gol în tine,
260. Da-ți-iou stăpâni și stăpâne,
Da-ți-oiu fini și da-ți-oiu
[fine,
Da-ți-oiu nănași și nănașe,
Da-ți-oiu moși și da-ți-oiu
[moașe.

Mult mă judecă o samă,
265. Că mi-s coită⁶⁾ și dușmană;
Nu mă lasă, la focul!
Judecă-m'a județul,
Când oiu merge la dânsul,
Unde-a merge tot omul.

270. Când oiu trece pe la vamă,
Suflețelul da-mi-a samă.
Cu oamenii nu gâcesc,
Ori cum mă prăbălucesc.
De merg fuga,— mă măresc,
275. De merg încet,— mă'ndâr-
[jesc;

De merg cu capu'n pământ,
Zic că umblu tot durmind;
Dacă-mi țin capul mai drept,
Zic că pe badea-l aștept;
280. De mă uit cătră dreapta,
Zic că vreu a înșelă
Pe bărbatul alteia;
Cătră stânga când mă uit,
Zic că vreu să mă sărut,

285. Și cu lotru și cu mut,
Că pe mut îl celuesc
Și pe lotru îl iubesc,
De pe ei bine trăesc.
Lumea, de-ar luă sama,
290. De-aceste n'ar cuvântă,
Ci s'ar uită la dânsa
Și nu m'ar tot judecă.

Cunosc eu că mi-s greșită,
Da lumea nu e mai sfântă;
295. Cunosc eu că-s lunecată,
Da' și lumea nu-i curată,
Că-i boghet⁷⁾ de blăstămată,
Nu-i sfântă precum s'arată;
Nu-i sfântă precum se ține,

300. Că-i mai rea și decât mine.
Văjitu-s'a când și când,
S'a văjit de-am și greșit,
Dar iară m'am pocăit.

¹⁾ jurătoiu = format din „jurat“.

²⁾ așchiut, (ung. *esküdt*) = ajutor de jurat.

³⁾ așchiutoiu din așchiut.

⁴⁾ pătrupop = protopop.

⁵⁾ Marișca (ung. *Mariska*) = Marie.

⁶⁾ coită = nevestă cochetă.

⁷⁾ boghet, bugăt = destul.

- Eu cunosc oameni cinstiți,
 305. Decât mine mai greșiți,
 Și de mine nu-s grașiți,
 Doară că-s afurisiți.
 Ține, Doamne, judecată,
 Să văd, domnii cum se poartă:
 310. Numai atâta doresc,
 Numai să văd ce plătesc
 Ceia ce mă ocărăsc.

29.

- Busuioc ales pe masă,
 Rămâi, maică, sănătoasă,
 315. Dacă n'ai fost bucuroasă,
 Să mai șed la tine-acasă.
 Busuioc mai gozuros,¹⁾
 Rămâi, tată, sănătos,
 Dacă n'ai fost bucuros,
 320. Să mai fim precum am fost.

30.

M'ai dat, maică, tânerea,

- Nu știu, lumea ce plăte(ște)
 Și năcazurile 'n ea,
 Nice de fetia mea.
 325. Nu m'am gătat de crescut,
 Și, mămucă, m'ai vândut.
 Nu ți-am fost de rău la casă;
 De ce m'ai făcut mireasă?
 — Eu, fata mea, te-am
 [vândut,
 330. Că Dumnezeu așa-a vrut,
 Nu că doară mi-a plăcut.

31.

- Mamă, hai, și mă petreci,
 Batăr grădina mă treci,
 De nu toată, — jumătate,
 335. Să nu-mi par'asă departe.
 — Te-a petrece soacră-ta,
 De-amù ea ți-a fi mama.

18. De dragoste.

1.

- Mândră, cum ne-am iubit
 [noi,
 Nu s'au iubit alții doi.
 Și cine ne-a despărțit,
 Fie-i moartea de cuțit.
 5. De ne-a despărțit mă-ta,
 Sufle-o vântul Vinerea
 Până la pod la Ciarda.
 De ne-a despărțit o fată,
 Cununa să nu și-o vadă.
 10. De ne-a despărțit fecior,
 Fie-i moartea de piștol.
 De-i, mândrule, dela tine,
 Sece-ți carnea de pe șele,
 Ca scoarța de pe nuele,
 15. Cum am rămas eu cu jele;
 Și carnea de pe picior,

- Cum am rămas eu cu dor.
 Cu dorul, nesărutată,
 Ca prunca nelegănată,
 20. Cu dorul, nedrăgostită,
 Ca prunca neciupăită²⁾
 Și-amù mi-am rămas
 [scărbită.

2.

- Frunzulica mărilor,
 Nu crede feciorului,
 25. Că té pune pe genuche,
 Și ți-a spune mii și sute,
 Până te scoate din minte;
 Și ți-a spune câte toate,
 Până din minte te scoate.

¹⁾ goz = gunoiu (ung. *gaz*); gozuros = plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării.

²⁾ ciupăit = îmbăiat.

3.

30. Domnișor dela școală¹⁾,
Vin' acasă și te 'nsoară
Că și eu mi-s mărișoară.

4.

- Mândrule, de nu-ți plac eu,
Ni, drumuțul la Vișeu,
35. Adă-ți una cu hinteu,
Mai frumoasă decât eu.
La păruț să fie neagră,
Nime 'n lume nu ți-o tragă;
Eu-s cu părul gălbior
40. Și mi-s dragă tuturor.

5.

Suflă vânt peste pământ,
Iar' îmi vine mândru 'n
[gând ;
De-ar fi om ca omenii,
Ar veni când l-aș dori.

6.

45. Fă-te mândruț, ce te-i fa,
Fă-te mândruț, floare-
[albastră,
În grădină la fereastă ;
Că și eu, mândruț, m'oiu
[face
Un firuț de ruguț²⁾ sfânt,
50. M'oiu întinde pe pământ.
Fă-te, mândruț, ce te-i fa,
Fă-te, mândruț, floare-
[albastră,
Tot în pahar, în fereastă ;
Că și eu, mândruț m'oiu
fa(ce),
55. Rosmarin verde 'nflorit,
Lângă tine răsărit,
Să vadă că ne-am iubit.

7.

- Struțișor³⁾ de viorele,
Dulce ți-e gurița, lele;
60. Da' nu-i dulce cum să fie,
Ci-i ca strugurii din vie;
Nici nu-i dulce cum să fie,
Numai cum îmi place mie.

8.

- Fă-mă, Doamne,-un cucur-
[beu
65. La mândruța pe sub brâu,
Să o întreb cum îi place,
Dragostea din ce o face?
Nici din pere, nici din mere,
Ci din buze subțirele,
70. Din degete cu inele,
Cum îs a' mândruței mele.
Așa zău, săracă lele!

9.

- Pe cel deal cu siminic
Așa jelu' un voinic,
75. C'a avut drăguță 'n sat,
Și ea, zău, s'a măritat,
Nici de știre că i-a dat.
Focu', rău s'a supărat.
Da' măsă din graiu grăia :
80. — Nu te tare supără,
C'au mai rămas fete'n sat,
Nu toate s'au măritat.
— Pot fi fete câte frunze,
Dacă nu-s de-a' mele buze.
85. Pot fi mândre câte stele ;
Câte stele sunt pe cer,
Niciuna nu-i ca luna,
Ca luna de luminoasă,
Ca mândra mea de frumoasă.

10.

90. Mamă, inima mă doare,
Să mă duc în șezătoare ;

¹⁾ *școală, oșcoală* = școală.

²⁾ *ruguț* = dim. din „rug“.

³⁾ *struțișor* = dim. din struț, buchet de flori.

Că merge și mândra mea.
Să văd cu cine-a ședeă?
De-a ședeă cu om de treabă,
95. Cu trei părți mi-a fi mai
[dragă;
De-a ședeă cu-un blăstămt,
Până-i lume, nu o cat.

11.

Doru-mi-e, și nu mă duc,
Somnu-mi-e, și nu mă culc;
100. Doru-mi-e, și duce-m'ăș,
Somnu-mi-e, și culcă-m'ăș.
Pe brațele mândruței.
Că de brațe nu mi-e greață,
De-ar fi cât de dimineată;
105. Că de brațe nu mă trag,
De-ar fi râul până 'n prag.
Tot m'ăș duce la mândra,
Și de-aș trece cu luntrea;
Că doruțul mă topește
110. Și de loc mă vestezește.

12.

Știi tu, mândră, ce ți-am
[spus
La cules de cucuruz:
Să-ți porți pana cea roșie,
Să-mi fii dragă numai mie;
115. Dar ai purtat până verde,
Să fii dragă cui te vede.
Că eu, cu câți mă 'ntâlnesc,
Ei toți șogori mă numesc.
Ajungă-te, mândr', ajungă,
120. Când a fi pe la ojină¹⁾,
Să te-aprinzi ca o lumină;
Când a fi la miez de noapte,
Să-ți vină sudori de moarte.
Când a fi la dimineată,
125. Clopotele te jelească,
Mă-ta 'n casă te tocmească,
Să-ți aduci tu, mândr', a-
[minte
Că-i blăstăm de oareunde.

13.

Prin grădină, pe cărare,
130. Pagubă că-i iarbă mare;
Și nu pot prin dânsa mer(g)e
La a'mele floricele,
Să le moi cu apă rece,
Doară de dor mi-a maitrece;
135. Și cu apă din izvor,
Doară mi-a trece de dor
Și de tine, bădișor;
Tot cu apă din fântână,
Să-mi treacă de dor de tine.

14.

140. Mândru șueră Ion
Cu coatele pe oblon;
Mândru șueră Gheorghiuță
Cu coatele pe portiuță,
Să mă duc să-i dau guriță.

15.

145. Bade, bădiuluțul²⁾ meu,
De ți-e voia să mă lași,
Spune-mi verde în obraz.
Ne-am iubit dintr'un inel,
Ne-om lăsa din puținel;
150. Ne-am iubit dintr'o verigă,
Ne-om lăsa dintr'o nimică.

16.

Hei, tu mândruluțule,
Eu am fost ca și o cruce,
Ți-ai cătat alta mai dulce;
155. Eu am fost ca și o fragă,
Ți-ai cătat alta mai dragă;
Eu am fost ca și o floare,
Nu ca cea hădă putoare!

17.

Mândră, inimă de câne,
160. Lăsa-mă, dacă nu-i bine;

¹⁾ ojină, ujină (ung. ozsona) = chindie.

²⁾ bădiuluț = dim. din „bade“.

27.

Du-te, mândră, unde-i vrea
 220. De mine cuvânt n'avea;
 Du-te, mândră, unde-ți
 [place,
 De mine cuvânt nu face.

28.

Molidaș de pe Iza,
 Lasă-mă sub umbra ta,
 225. Pe mine cu pe mândra,
 Că nici un păcat n'om fa(ce),
 Fără cât ne-om sărută.
 — A umbră nu v'oiu lăsa;
 Cât cuprind umbrele mele,
 230. Nu s'au făcut fapte rele.

29.

Busuioc de vârî ciuntat,
 Dorule, te-am așteptat,
 Și-asară, și alaltă sară,
 Cu cină și cu lumină
 235. Și cu dor dela inimă.
 Dacăm văzut că nu vii,
 Pusei dorul căpătăiu,
 Cu dragostea mă 'nvălii;
 Focu', bine hodinii!

30.

240. Lasă, lasă, măi bădiță,
 Că nu mi-ai fost cu credință;
 Că pe mine m'ai lăsat
 Și pe alta ai luat.
 Tu ai făcut nedreptate,
 245. Dumnezeu sfântu' te-arbate!
 Că la noi tu ai umblat,
 Cu tine m'am învățat;
 Imi aduceai pere, mere
 Și tot ziceai că m'ei cere.
 250. Șpusu-ți-am eu, bade, ție;
 Cerutu-m'au și pe mine,

Da 'am așteptat după tine,
 Că tu mult mi te-ai jurat,
 N'ai fată pe plac în sat.

255. Știi tu, bade, ce ziceai,
 Sara când la noi veniai:
 Că tu nu t'ei însură,
 De cumva nu m'ei lua.
 Pentrucă tu m'ai lăsat,
 260. Eu mă pun la blăstămat.
 Nu te-oiu blăstămă mai rău,
 Ci te-ajungă dorul meu
 La blidul tătâne-tău.
 Și te-ajungă dor cumplit,
 265. Să lași lingura pe blid¹⁾
 Și să zici că te-ai hrănit;
 Și te-ajungă un doruț mare
 Și să cazi în gălbinare,
 Că și eu în supărare.
 270. Să cazi în sudori de moarte,
 Să nu ai hodină noaptea.
 Să te culci și să te scoli,
 Dintr'o boală 'ntr'alte boli,
 Până tot vei bugezi,²⁾
 275. Doară la mine-i gândi.
 Tu de nu-i gândi la mine,
 Te-oiu blăstămă cu suspine,
 Carnea-a cădeă de pe tine,
 Și-i fi de groază la lume.
 280. Capul tău cel rotunjour
 Va fi fără păr și gol.
 Apoi, bade bădișor,
 De-i muri, să mori de dor,
 Ca să știe lumea toată,
 285. Ce-i blăstămul de o fată!

31.

- Suflă vântul de pe deal,
 Și-mi aduce dorul val.
 Bate vântul vâjâiește,
 Dorul lui mă veștejește.
 290. Bate vântul, iarba 'nspică,
 Dorul mândrului mă strică.
 Bate vântul iarba culcă,
 Dorul mândrului mă uscă.

¹⁾ blid = strachină.

²⁾ bugezesc = mă fac buged, umflat la obraz de boală ori de somn.

32.

- Auzit-am, mândră, eu,
 295. Că te ține mă-ta rău,
 Pentrucă te iubesc eu.
 Spune, mândră, mâne-ta
 Să 'ngrădească grădina,
 Tot cu lin și cu pelin,
 300. Ca noi să nu ne 'ntâlnim,
 Mai mult să nu ne iubim,
 Să-i fie voia deplin.
 In grădin' o strungă lasă,
 Tot pe drep a voastră casă;
 305. Așă, mândră, te-oiu vedeă,
 Noi, mândră, ne-om întâlni,
 Dorul ni l-om potoli;
 Sâmbăta câte odată,
 Dumineca ziua toată.

33.

310. Mândrul, floare domnească,
 Dumnezeu mi te trăească.
 Vină la noi, n'aveă grije;
 Mama, câte-a isprăvi,
 Pe noi nu ne-a despărți,
 315. Că eu tot a ta oi u fi.

34.

- Tu, mândrule, tu ai fost,
 Asară la gardul nost';
 Eu, mândru, te-am cunoscut,
 Cu capul când mi-ai făcut,
 320. Să mă duc să te sărut.
 Tu, mândrule, tu erai,
 Asară când șuierai;
 Eu, mândru, te-am cunoscut,
 Pe la noi când ai trecut,
 325. Da nu m'a lăsat mama,
 Să mă duc la dumata,
 O leac' a te sărută,
 Să-mi mai stâmpăr inima.
 Vină, drăguț, mai astară,
 330. C'om fi la olaltă iară.
 După șoprul¹⁾ cel de fân

¹⁾ șopru = șopron de fân.

²⁾ celuesc = înșel.

Ne-om sărută câtilin
 Și ni-a fi voia deplin.

35.

- Zis-ai, mândră, că-i veni
 335. Pe valea cu vișinii;
 Și-ai mințit, că n'ai venit,
 Numai cât m'ai celuit.
 Celuească-te lumea,
 Cum mi-ai celuit²⁾ mintea;
 340. Celuească-te corbii,
 Cum mi-ai celuit ochii.

36.

- Mândrul, floare dom-
 [nească,
 Toată lumea te urască,
 Pân' ce te-ai dus la Parasca.
 345. Sus e cerul de pământ,
 Mulți oameni de câne sunt,
 De câne-i și mândrul meu.
 El gânde(ște) că nu știu eu;
 Da' eu știu boghet de bine,
 350. Că tu, bădiță, ești câne,
 Și 'ncă pui vina pe mine,
 Ca să te scoți din rușine.

37.

- Bată-te, mândrule, bată
 Dragostea adevărată,
 355. De șapte ori dup'olaltă;
 Cearcănul de p'ângă lună
 Și dreaptatea mea cea bună,
 Cearcănul de p'ângă soare
 Și dragostea mea cea mare,
 360. Veci să n'ai astâmpărare.
 Mâncă-te-ar, mândrule, a-
 [marul
 Când vei merge 'n drum cu
 [carul;
 Și carul să ți se strice,
 Multă trudă te mănânce.

38.

365. Hei, tu mândrulețule,
Muri-ai neînsurat,
Cum mă lași tu cu bănat;
Și să mori, fără spovadă,
Cum mă lași tu supărată.
370. Mândruț, nu te-oiu sudui,
Nici bine nu ți-oiu gândi,
Că m'ai putut celui.
Mai rău nu te-oiu blăstămă,
Făr' să-ți crepe inima,
375. Că mi-ai celuit mintea.

39.

- Frunză lată, cât palma,
Scârbită mi-e inima,
Nu-i doftor să o tocmea (scă);
Nici doftor, nici împărat.
380. Fără cine o-a stricat;
Nici doftor, nici doftoriță,
Făr' mândrul cu-a lui gu-
[riță.

40.

- De-ai fi, mândră, de Român,
Ți-aș purtă doruțu 'n sin;
385. Dar, mândră, ești de Ar-
[mean,
Nu ți l-oiu purtă șohan.¹⁾

41.

- De-ai fi, mândră, de 'm-
[părat,
Nu-mi trebe-al tău sărutat,
Dac' odată m'ai lăsat.
390. De-ai fi, mândră, de vlădic,
Nu-mi mai trebe-al tău iubit,
C'odată m'ai celuit.

42.

Tu, mândrucă, ți-ai gândit,
C'oiu fi tare bănuit

395. Și oi u bea apă din tău
Și-oiu muri de dorul tău;
Eu beu apă din izvor,
Și de tine nu mi-e dor,
Că n'ai fost mare odor;
400. C'ai umblat tot rumenită
Și cu sugnă târguită
Să 'nșeli lumea cu frumșeța,
Holteii cu hireșeța²⁾

43.

- Mândruleț cu păr sucit,
405. După tine-am nebunit;
Șezi la noi, dac'ai venit,
Nu mă lăsă de urit.
Mândruleț cu păr tăiat,
După tine-am căpiat,
410. Șezi la noi, dac'ai întrat,
Nu mă lăsă cu bănat.

44.

- Frunză verde, iarba crește,
Om cu om trage nădejde,
Numai eu și cu mândra
415. Nu ne tragem nădejdea,
De Duminecă sara.

45.

- Pare-mi, mândră, că te văd
Prin pădure prin făget,
Aducând borcu și mied³⁾.
420. Pare-mi, mândră, că te-aud
Pe plăiuț⁴⁾ pela leud,
Aducând vin și borcut.
Frunză verde ruptă 'n trei,
Cătă mândra cu bobii
425. Și lacrimă cu ochii.

46.

Hei, tu mândrulețule,
Ce haznă că mă mângâi,

¹⁾ șohan = niciodată.

²⁾ hireșeță = frumusețe.

³⁾ mied = băutura făcută din miere.

⁴⁾ plăiuț = dim. din plaiu.

Tot cu miere de gutuii,
Dacă la mine nu vii.
430. Ce haznă că m'amăgești
Cu mere roșii domnești,
Dacă la noi nu sosești.

47.

De când mândrul mi s'a dus,
Struțuc verde nu mi-am

[pus ;

435. De mi-am pus cândvă odată,
Și atunci creangă uscată,
Să vadă că-s supărată,
Pentru mândru, nu de alta,
De când te-ai dus, bădăcele,

440. N'am pus la grumaz, măr-
Nici pe degete inele.

[gele,

48.

Hei, tu mândruluțule,
De mâncare nu mi-e rău,
Nici de lucru nu mi-e greu,
445. Da! mă strică dorul tău ;
Scărba 'n casă mă păzește,
Dorul nu mă 'ngădueste.

49.

Vine mândrul cel mieriu
Cu murguțul dela râu ;

450. Cu murgul venind în copce¹⁾
Cu mine grăind în ponce²⁾,
Cu murgu 'n copce venind,
Cu mine 'n ponce grăind.

— Hei, tu mândruluțule,

455. Nu mână murguțu 'n copce,
Nu grăi cu mine 'n ponce!
Mână murgul mai linuț.

Grăi(este) eu mine mai

[blânduț,

De gândești să-mi fi drăguț.

460. — Frunză verde și-o dut-
[cuță,

Nu stă lumea 'ntr'o drăguță,
Nici în tine, mândruluță.

— Frunză verde și-un bă-
[nuț,

Nu stă lumea 'ntr'un drăguț,
465. Nici în tine, mândruluț.

M'oiu duce pe prund în jos,
Și mi-oiu află mai frumos,
Și n'a 'mblă tot mânios.

50.

Știi tu, mândruț, ceți-am spus

470. La vranița cea de sus :

Eu, decât că te-oiu vedeă,
Cu cine nu mi-a plăceă,

Mai bine de te-aș vedeă
Murguț roșu potcovind,

475. Mâne 'n cătane plecând
Și 'ntr'un an în pat zăcând.

Nici eu, mândruț, n'am
[șezut.

Cu cine nu ți-a plăcut ;

Nici eu, mândruț, n'am grăit

480. Cu cine tu n'ai voit.

51.

Șezi, mândruț, pe șatr' a-
[fară,

Dacă n'ai venit asară.

— Noapte bună, mândra

[mea,

De ast'ară încoaleă

485. Poți ședeă cu cine-i vrea,

Că și eu oi face-așă ;

Poți ședeă cu cine-ți place,

Că și eu așă mi-oiu face.

Șezi, mândră, cu cine-ți

[place,

490. Mănurile nu te-or trage,

Și ochii mei ți-or da pace ;

¹⁾ copcă, pl. copce = copcie, cârlig.

²⁾ a grăi în ponce = a se împotrivi, mai mult în batjocură.

Ochii mei nu te-or vedeă,
Poți ședeă cu cine-i vrea.

52.

- Pe plăiuț, pe colnicuț
495. Merge mândra la drăguț.
Amână-i ulcior cu bere,
In poală turtă cu miere.
— Hei, tu mândruțule,
Să trăești, și na, și bea
500. Tot pentru dragostea mea.
— Hei, tu mândruțica mea,
Nici oi u bea, nici oi u mîncă,
Până ce te-oiu întrebă:
Câți voinici te-au sărutat,
505. De când m'am dus eu din
[sat ?
— Câți au fost harnici ca
[tine,
Toți m'au sărutat pe mine.
— Na, mândruță, zece zloți,
Și-mi spune drăguții toți.
510. — De mi-ai da și zece lei,
Nu mi-oiu spune mândrii
[mei.
Eu la joc am fost jucată
Și'n guriță sărutată.

53.

- Mândruț cu părul creț,
515. Toată noaptea te visez;
Mă trezesc, nu te gădesc,
Cu perina mă sfădesc,
Văd bine că buiguesc! ¹⁾

54.

- Hei, tu mândruțule,
520. Când cu tine mi-am șezut,
Noapte-a fost, nu s'a văzut,
Amu-i ziuă și te văd,
Cu tine nu-i mod să șed.

55.

- Sărutatul tău, nebune,
525. Cum m'ai unge cu cărbune;
De cărbune m'oiu mai șterge,
De doruțul tău nu-mi trece.

56.

- Somnu-mi-e și nu mă culc,
Doru-mi-e și nu mă duc;
530. Somnu-mi-e și m'aș culcă,
Tot aștept, doar' a pică
Mândruțul de undevă.

57.

- Cătu-i Maramureșul,
Nu-i hore ca șuerul,
535. Nici fecior ca și mândrul.
Din pași merge, cătunește,
Clopu-l poartă boierește,
Cine-l vede, l și iubește;
Dară să nu-l iubesc eu,
540. Că m'ar bate Dumnezeu!
Că-i frumos ca o cătană,
La față-i ca o icoană,
Clopuțu-i e 'nșinurat ²⁾
De bumbuște ³⁾ 'ncunjurat;
545. Bumbuștele-s de argint,
Șinorul e împletit,
Ca la tist din reghemânt ⁴⁾.

58.

- Hai, mândrucă, să fugim,
Pe din sus de țintirim,
550. De coconi să ne ferim;
Că coconi-s slabi de minte,
Și ne-or scoate la cuvinte.

59.

- Mândruț, la casa ta,
Strângă-se toată lumea,
555. Cum mi-ai rupt tu inima!
Mândruțul, pe dumata

¹⁾ *buiguesc* = băguesc.

²⁾ *inșinurat* = cu găitan, cu șnur.

³⁾ *bumbușcă* = ac cu gămalie.

⁴⁾ *reghemânt* = regiment.

Numai eu te-aş spânzura,
Cu funea painjenului,
De trupina cimbrului,
560. Să se mire mic şi mare,
Ce mai face dragostea,
Când voeşte-a se lăsa.

60.

Pe dealul Săcelului,
Vine-mi dorul mândrului.
565. Aşa vine de fierbinte,
Să stau pe loc, m'aş aprinde.
Dar cu-atâta am noroc,
Că mă duc, nu stau pe loc.
Sufală, vântule, pe peminte,¹⁾
570. Scoate-mi pe mândru'nainte,
Că de doru-i m'oiu aprinde.
Pădurice de brad mare,
Scoate-mi pe mândru'n că-

[rare;

Pădurice de brăduţ,
575. Scoate-mi pe mândru'n dru-

[muţ,

Că eu mor de-al lui doruţ.
Păduricea cea cu brad,
Drăguţu'n drum i l-a dat,
Şi dacă s'au adunat,
580. Ea din graiu că şi-a strigat:
— Mândruluţ cu păr negruţ,
De trei ani mi-ai fost drăguţ,
Amu merge-al patrulea,
Bine văd că ne-om lăsa.

585. De m'ei luă, bine-i fa,
De nu, 'n calea ta n'oiu sta;
De m'ei luă, bine-a fi,
De nu, eu nu te-oiu sili,
Calea nu ți-oiu opri.

61.

590. Auzit-am, auzit,
Ieri asară pe la sfîntit,
C'or sculă domnii iobagii,
Şi-or tăia codrii cu fagii,
Şi s'or despărţi toţi dragii.

595. Pe mine şi pe mândra
Despărţi-ne-a morţiţa,
Dară alţii ştiu că ba.

62.

Săracul mândruţul meu,
Cât de bine-l iubesc eu!
600. Când trage cisma 'n picior,
Gândeşti că-i un domnişor;
Când le trage amândouă,
Gândeşti că-i un struţ cu

[rouă.

Când intră printre feciori,
605. Gândeşti că-i un struţ de

[flori;

Când se duce printre fete,
Gândeşti că-i rosmarin

[verde.

Vai şi-amar de-al meu băr-

[bat,

Nu ştiu la ce-am lăcomit,

610. Nici e omuţ de trăit.
Pare-mi rău şi-s cu bănat,
C'am lăsat rug înfocat;
Lăsat-am rug înflorit,
Şi-am mers după ciung pălit.
615. Lăsa-oiu ciunguţu 'n pară,
Duce-m'oiu la ruguţ iară.

63.

Când eram la mama mea,
Eram puiu de turturea;
De când îs la mama lui,
620. Nici îs turturea, nici puiu,
Făr' muierea nimănu.

64.

Hei, tu mămuleana mea,
De ți-a fost drag a trăi,
La urît nu mă sili;
625. De ți-a fost dragă lumea,
După urît nu mă da.
De m'ei da după urît,

¹⁾ peminte = pământuri.

Blăstămă-te-oiu și'n pământ;
De m'ei da după om drag,
630. Șapte sărindare-ți fac,
Patru eu și trei mândrul,
Să te primea(scă) pământul;
Trei mândrul și patru eu,
Să te ierte Dumnezeu.

65.

635. Cu urîtu'-aș tot trăi,
Numai noptea de n'ar fi;

Ziua-i mare și se duce,
Sara vine să se culce.
Decât cu urîtu 'n casă
640. Mai bine cu boale 'n oase.
De boale popa cetește,
De urît nu pomenește;
Din boale popa te scoate,
Dela urît nu te poate.

19. Ostășești și voinicești.

1.

Hei, săracul cătana,
Când aude el doba¹⁾
Pe uliță de-a dreapta,
Incepe a lăcrimă.

5. De-ar plouă ploaie cu foc,
Lui cată a sta în loc;
De-ar plouă ploie cu sânge,
El cu umerii tot strânge.

2.

10. Hei, tu mămuluea mea,
Când pe mine m'ai făcut,
Focu, bine ți-a parut.
C'un picior m'ai legănat,
Din gură m'ai blăstămat,
Să fiu slugă la 'mpărat,
15. Să mânânc prifont²⁾ uscat,
Cu piciorul frământat.

3.

Pe din sus de Baia-Mare
Trece-un căpitan călare,
Cu trei sute de cătane;
20. Căpitanul șuierând,
Și cătanele plângând.
— Ce plângeți, voi feciorași?
Știut-ați, bugăt de bine,

25. Când ați dat mâna cu mine,
Că mergeți pe țări streine;
Nici veți mulge oi la stâni,
Nici veți cosi prin grădini;
Nici veți cosi printre fagi,
Nici veți avea mândre dragi.
30. Știut-ați bugăt de bine,
Când ați dat mâna cu mine,
Că-ți muri fără lumină;³⁾
Fără lumină de său,
Fără om din satul tău;
35. Fără lumină de ceară,
Fără om din a ta țară;
Fără pânză pe obraz,
Fără scânduri de sălaș!⁴⁾

4.

Când în cătăne-am plecat,
40. Lăsați holde mititele
Și cocoane frumușele;
Napoi când mi-am înturnat,
Aflați holde secerate,
Cocoanele măritate.
45. — Na, sărută-mă, fârtate,
Dac'ai fost prin țări, departe!

5.

Pân'am fost la mama mea,
Eram floare după masă,

¹⁾ *dobă* = tobă.

²⁾ *prifont* = profund, pâne neagră, proviziune.

³⁾ *lumină* = lumânare.

⁴⁾ *sălaș* = coșciug.

50. Rosmarin verde 'n fereastă;
De când is al Neamțului,
Eu is floare după ușă,
Rosmarin verde 'n cenușă.

6.

- Hei, tu mândrulica mea,
Peste-o lună și trei zile
55. Fi-va mare despărțire,
Despărțire cu bănat,
Că mă duc, mândră, din sat.
Da' de tine nu-i prea rău,
Că rămâi în satul tău,
60. Cu mă-ta, cu tată-tău;
[ar' de mine nu-i prea bine,
Că mă duc în țări streine,
Unde nu cunosc pe nime.

7.

- Rosmarin verde crengos,
65. M'ai făcut, maică, frumos;
Neamțului de bun folos.
Când am fost maicei mai
[drag,
M'a jurat Neamțul sub steag;
Când am fost maicei mai
[dulce,
70. M'a jurat Neamțul sub cruce.
Așa rău că m'a jurat,
De m'am tare depărtat,
Jos la țară, la 'mpărat.
Lăsați coasa pe cheotoare
75. Și drăguța ca și-o floare.
Rămâi, mândră, sănătoasă,
Că eu mă duc de acasă;
Da' nu mă duc pe trei zile,
Da' mă duc să bat țările.
80. Că vai, săracul cătana,
Dacă-i vine porunca,
De-ar plouă ploaie cu foc,
Lui îi cat' a sta în loc:
De-ar plouă ploaie cu sânge,
85. Numai suspină și plânge.
Când Neamțul îi poruncește,
Nici de apă nu-i tihnește,

Că și apa-i pare-amară,
Dacă-i din streină țară.

8.

90. Sub poale de codru verde
Pititea zare se vede.
Da' la dânsa cine șede?
Șede-un fecior necăjit,
Din cătanie fugit.
95. Mândra lui la el se duce,
El din graiu așa îi zice:
— Hei, tu mândrulica mea,
Petrec lumea cu năcaz,
Și cu lacrimi pe obraz.
100. Da' de lacrimi nu bag samă,
Că le șterg cu cea năframă,
Da' mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript și ars.

9.

- Mortii, mortii tăi, birău,¹⁾
105. Cum m'ai scos din satul meu!
Nu m'ai scos când am fost
[mic,
Ci mă scoți când is voinic;
Nu m'ai scos când am supt
[țâță,
Ci mă scoți când am dră-
[guță.

10.

110. Cântă cucu 'n vârf de șură,
Merg feciorii la măsură;
Mierla cântă, cucul cucă,
Toți feciorii stau de ducă.

11.

- Cătu-i lumea dealungul,
115. Nu-i copil ca Românul,
Tălhar ca și Ungurul,
Blăstămat ca și Neamțul

¹⁾ birău (ung. *biró*) = primar, jude.

- Și cialău¹⁾ ca și Jidul.
— Românu 'n pământ mun-
[cește,
120. Cu grea sudoare trăește
Și pe mulți flămânzi hră-
[nește.
— Ungurul tot îți mințește,
Până ce te prăpădește.
— Neamțul te duce 'n că-
[tane
125. Și te hrănește de foame.
— Jidul îți iea moșia
Și se urcă pe dânsa,
C'a cuprins'o cu mazăda.²⁾
Cum, Doamne-oiu putea trăi
130. Cu dușmanii acești tri?
Fără-i musai a-i pocni,
Cu lemnul stejarului
Din vârful Pietrariului,
Până-i vei da dracului
135. Să și-i ducă 'n țara lui.

12.

- Frunză verde lată 'n dungă,
Toate plugurile umblă,
Num'al meu șede a umbră;
Și tânjeaua-i³⁾ sub părete
140. Și boii pasc iarbă verde.
Pluguțul șede 'n ocol,
Și casa-i plină de dor.
Eu am fost mamei fecior,
Mortșorii domnilor!
145. Crescut-am pe sama lor.

13.

- Despărțirea-i cu năcaz,
Mă duc, mândră, și te las.
De-a fi, mândră, pace 'n țară,
La toamnă veni-oiu iară;
150. De-a lovi o bătălie,
Ți-oiu trimete carte ție;

- În mijloc pară de foc,
Pe de margini busuioac,
Dacă n'ai avut noroc,
155. Să șed la mă-ta 'n grădină,
Să nu calc țară streină.
A mea inimă-i cu jele
Și-e legată cu curele,
E legată cu curea,
160. Și-e plină de voie rea.

14.

- Măiculiță, maica mea,
Cămașa de cununie
Duce-oiu în cătunie.
Pe mâneca de-a dreapta
165. Să se scrie soruca,
Pe mâneca de-a stânga
Să se scrie mireasa;
Pe stănuțul⁴⁾ dinapoi
Scrie-mi plug cu patru boi,
170. Pe stănuțul dinainte
Scrie-mi de-a'maichii cu-
[vinte.
Sui, mămucă, 'n cel măr
[dulce
Să vezi Neamțul cum mă
[duce,
Sui, mamă, și 'n celalalt
175. Să vezi cum m'am depărtat,
Cu jele și cu bănat,
Până ce-am ieșit din sat,
Tot horind, de supărat,
Că pe tine te-am lăsat.
180. Spusu-ți-am eu, maică, bine,
Să ții zile pentru mine,
Să nu mă duc dela tine.
Zile, maică, n'ai ținut,
Și pe mine mai pierdut;
185. Că pe mine că m'au dus
La Pește,⁵⁾ pe apă 'n sus,
Peste-o apă mare, lină,
În țară, maică, streină;

¹⁾ *cialău* (ung. *csalo*) = amăgitor, pungaș.

²⁾ *mazădă* = interese, camătă, uzură.

³⁾ *tânjea* = tânjeală.

⁴⁾ *stănuț, stan* — partea din sus a cămășii, până la brâu.

⁵⁾ *Pește* = Pesta.

- Peste-o apă mare, rece,
 190. La mine să nu poți trece;
 Peste-un râu rece, lat,
 Poți muri de-al meu bănat.
 Poți-te, mamă, cântă,
 Dacă'm trecut Dunărea,
 195. Podul la Italia.

15.

- Căpitane, bumb¹⁾ de-argint,
 Lasă-mă din reghemânt,
 Că văd pe mândra viind,
 Tot plângând și suspinând.
 200. Știut-ai, fătăte, bine,
 Când ai dat mâna cu mine,
 Că nu-i merge 'n șezători,
 Nu-i cosi iarbă cu flori,
 Nu-i cosi ierbuță verde,
 205. Nu-i umblă sara la fete.
 Că fetele-s cu verigi;
 Voi vă duceți de pe-aici,
 Și mergeți pe țări streine
 Și nu-ți cunoaște pe nime,
 210. Fără frunza și iarbă,
 Care-i pe toată lumea;
 Unde nu-i spicuț de grâu,
 Fără sânge până, 'n brâu;
 Unde nu-i spic de mălaiu,
 215. Fără țipete și vai;
 Unde nu-i firuț de iarbă,
 Fără sânge până 'n barbă.

16.

- Târziu mă luai pe samă,
 Că mă iubesc cu cătană.
 220. Nu-i rușine și păcat,
 C'oiu fi noră la 'mpărat.

17.

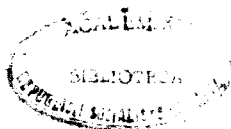
- Cătunire-aș fără frică,
 Dară n'am drăguță mică,
 Până-s pădurile verzi,
 225. Vine carte la honvezi.²⁾

18.

- Hei, săracii feciorii,
 Cum se duc ca și norii,
 La 'mpărat, la 'mpărăteasă,
 Cu trei steaguri de mătasă.
 230. Unu-i roșu ca focul,
 Unu-i negru ca corbul,
 Unu-i alb ca omătul.
 Cel roșu-i de bătălie
 Și cel negru de jemie
 235. Și cel alb de bucurie.
 Plânge, maică, după mine,
 Că și eu plâng după tine.
 Plângeți, frați, plângeți, su-
 [rori,
 Plângeți, grădine cu flori,
 240. Plângeți, fete și feciori;
 Plângeți și voi, pretini buni,
 Ce v'oiu spune, nu-s min-
 [ciuni;
 Plângeți voi, fete fecioare,
 Ca noptița după soare.
 245. Plângeți și voi, flori de
 [câmp,
 De m'aveți pe mine 'n gând.
 Plângă-mă și verii mei,
 Că și eu plâng după ei;
 Plângeți, voi verile mele,
 250. După al vostru văr, cu jele.
 Frunză verde 'n patru dungi,
 Plângeți, câmpuri și voi,
 [lunci,
 Că pe voi n'oiu mai umblă,
 Nu știu călcă-v'oiu ori ba.
 255. Plângeți toți, când mă duc
 [eu
 Departe de satul meu.
 Plângeți toți că v'am lăsat,
 Tot mă duc cu greu bănat.
 Săraca grădina mea,
 260. N'oiu mai umblă veci prin
 [ea,
 Că mă duc pe drum făcut,

¹⁾ *bumb* = nasture.

²⁾ *honved, honvid* (ung. *honvéd*) = apărător de patrie; miliție teritorială.

- N'oiu umblă prin ea mai
 [mult.
 Crească iarbă cât de deasă,
 Că eu n'am nădejde-acasă,
 265. Să dau prin iarbă cu coasa.
 Creșteți, flori, cât gardurile
 Și-astupați prilazurile;
 Și vă bată vânturile,
 Ca pe mine gândurile;
 270. Ori secați din rădăcină,
 Ca și eu dela inimă.
 Mamă, 'n somn când te visez,
 Atuncea mă ușurez:
 Dară dacă mă trezesc,
 275. Mai tare mă năcăjesc;
 Tot cu tine să grăesc,
 Tie să mă jeluesc,
 Câte rele mai pătesc,
 Câtă bidă ¹⁾ suferesc.

19.

280. Săracii pretinii mei,
 Cum m'am despărțit de ei!
 Nici nu-mi pot ei crede mie,
 Că nu știu a mea robie,
 Nici nu doresc să o știe.
 285. C'așa rău, ca 'n cătunie,
 Nu mai poate să mai fie,
 Numai temnița 'n robie.
 Noapte bună, și-ai mei frați,
 Pe mine nu-m'asteptați,
 290. Ci cu toții mă iertați.
 La toți mă rog de iertare,
 Ca un năcăjit sub soare.
 Eu amù mi-ieau „ziuă bună“
 Dela soare, dela lună,
 295. Dela neamuri dimpreună.
 Dela grădină cu flori,
 Dela frați, dela surori;
 Dela pădurea cu brazi,
 Del'ai mei părinți și frați,
 300. Care rămân supărați;
 Dela perii cei cu pere,
 Del'a' mele surorele,
 Că mă plâng tare cu jele;

- Dela fir de busuioc,
 305. Dela feciorii din joc,
 Dela fir de tămâiță,
 Dela fete din uliță;
 Dela frunza de pe spini,
 Dela pretini și vecini;
 310. Dela boi și dela plug,
 C'amù 'n cătane mă duc,
 Poate n'oiu ară mai mult.
 Pe-acolo nu mi-oiu ară,
 Ci cu pușca-oiu împuşcă;
 315. N'oiu învăța-a ogori,
 Făr' oameni a omori.

20.

- Eu când mi-am ieșit din sat,
 Ochii mei au lăcrimat
 Și din gur' am cuvântat:
 320. — Rămâi, al meu iubit sat,
 N'am nădejde de 'nturnat,
 Nici prin tine de umblat.
 Rămâi, iubita mea țară,
 De-oiu trăi, călcă-te-oiu iară.
 325. Stiu eu bine c'oiu veni,
 Dacă trei ani s'or plini;
 Trei ani is o vreme lungă,
 Cine poate să-i ajungă?
 Pe-atuncea, și de-oiu veni,
 330. Tare mi-oiu îmbătrâni,
 Nu știu cui oi u trebui.

21.

- De-ar fi bătut Dumnezeu
 Lemnul din leagănul meu,
 Să nu se legine nime,
 335. Să pătească ca și mine.
 Focul de l-ar fi mâncat
 Ce leagăn m'a legănat,
 Că tare rău am umblat.
 Bătui toate țările,
 340. Tot zicând din graiul meu:
 Adă, Doamne, ceasul meu,
 Că mă muncesc tare rău,
 De cununa brazilor,

¹⁾ bidă = năcaz, pacoste.

415. Când am fugit de lumucă¹⁾.
Codruț cu frunză domnească,
Gerul nu te prăpădească,
Că ești casă românească,
Voinicii să se scutească
420. De domnari și de jendari
Și de alți căpăi²⁾ mai mari.
Nu ceri dela noi porție³⁾
Ca și dela 'mpărăție;
Și tu nu ceri sazolic.⁴⁾
425. Dacă moare vr'un voinic;
Și tu p'a'tale cătane
Le hrănești numai cu carne,
Nu-i scoți la ibung⁵⁾ afară,
Când e căldura de vară,
430. Să-i fugărești ca să moară.

28.

Codrurile, căne prădat,
Pentru-o creangă ce-am
[ciuntat,
Tu m'ai dat robuț legat.

29.

- Pe atâta cunosc că-i vară,
435. Pe-o biată de lozișoară,
Ce-a 'nfrunzit la temnicioară
Și-o văd pe ferescioară.

30.

- De-ar da bunul Dumnezeu,
Să fie pe gândul meu,
440. Să fie codrul birău
Și frunzuca birăiță,
N'ar mai fi robi în temniță,
Nici cealăi mulți pe uliță.

31.

- Pe deluț la Călinești
445. Răsărit-au flori domnești.

- Pe la noi feciorii fură,
Nu se uită că-i spânzură.
La noi feciorii se bat,
Nu se tem de spânzurat,
450. Nice de domnul jurat,
Nice de jendari că-i bat.
Pe la noi feciorii-omoară,
Nu se uită că-i spânzoară,
Nici că-i bagă 'n temni-
[cioară;
455. Din temniță fug afară,
Și se preumblă prin țară,
Cu fluierul subsuoară,
Mâncând carne de mioară
Și furând tot gurioară
460. Și câte o domnișoară.

32.

- Cântă puiul cucului
În mijlocul codrului,
Așa-și cântă de cu jele,
Toată frunza 'n codru piere,
465. Așa-și cântă de frumos,
Toată frunza pică jos.
Cântă cucul pe trupină,
Mândru-i robuț fără vină;
Cântă cucul pe stâlpăre,
470. Mândru-i rob, și vină
[n'are.
Mândrul meu, de supărat,
Din temniță și-a strigat:
— Măi, domni mari cu barbe
[albe,
Faceți legea pe dreptate;
475. Faceți legea cu dreptul,
Nu vă mâncați sufletul.
Că nu-i vina toată a mea (re),
Ci-i vina și-a mândrei mele.
Ea pe mine m'a culcat
480. Pe-un țoluț verde 'nvărgat,
Pentru-aceea-s în păcat;
Ea pe mine m'a 'nvelit,

¹⁾ *lumucă* = dim. din „lume“.

²⁾ *căpău*, pl. *căpăi* = copoiu.

³⁾ *porție* = dare, arunc, porțiune.

⁴⁾ *sazolic* (ung. *százalék*) = procent.

⁵⁾ *ibung* = deprindere de arme, manevră.

Când am mers de o-am
[iubit,
Tot cu o cergă pestriță,
485. Și mi-a dus mâna la țată,
Pentru-aceea-s în temniță.

33.

— Ce ești, murguș, supărat,
Doar de cină nu ți-am dat,
Doar în grajd nu-i mătu-

[rat?

490.— Tot de cină datu-mi-ai,
Și 'n grajd măturatu-mi-ai,
Ci eu că mi-s supărat,
Că pe tine te-am purtat
Trei dealuri fără vârfuri,

495. Trei vaduri fără funduri,
Peste munți, peste granițe,
Peste cel poduț de argint.
La mândra dacă sosiai,
Pe mine mă priponiai

500. De crucița de fereastă;
Tu ședeai cu mândra 'n
[casă.

Si eu, în loc de mâncare,
Imi rodeam zăbelele,
Și în loc de beutură,

505. Imi beam balele din gură.
— Tu, tu, tu, murgușul meu,
Până m'oiu însură eu.
Eu, dacă m'oiu însură,
Te-oiu hrăni, te-oiu adăpă

510. Și mai bine te-oiu cătă.
— Până tu t'ei însură,
Lupii carnea mi-or mânca,
Corbii sângele l-or bea,
Tu holteiu vei rămâneă.

34.

515. Frunză verde de macriș,

S'a 'ntâlnit Vili cu Chiș,
Barbă-Rasă cu Daniș.

— Vili, Vili, viteaz mare,
Ce-ai intrat în sat cu soare,

520. Fără leacă de 'ntrebare?
Capul tău cel pieptenat
Cum va fi de cioare spart!
Și ochii tăi cei frumoși
Cum vor fi de cioare scoși!

525. Trei sărite în trei fârvuri:
Ce-s acelea? nemicuri.
Cine, focu', le-a sărit?
Tot Vili, pân'a trăit.

— Nu mă tem de spânzurat,
530. Că-s fecior cu clop în cap.
Pagubă-i feciori ca noi
Să perim pentru doi boi.

• 35.

— Codrule, câne prădat,
Zis-ai zău și te-ai jurat

535. Că ți-ei țineă frunzua
Și iarna ca și vara.
Toamna bine n'a venit,
Frunza'n tine-a gălbinit;
Iarna bine nu și-a 'ntrat,

540. Frunza din tine-a picat,
Vâlfa frunzei și-a picat,
Jurământul l-ai călcat,
Mie mi-e de mers la sat,
Și pe tine de lăsat.

545. Ducu-mă, codruț, din tine,
Părea-ți-a rău după mine.
In tine cât am trăit,
Eu bine te-am stăpânit
Și de domni te-am tot ferit.

550. Amu domnii și iobagii
Ți-or tăia brazii și fagii.

20. Chiuituri.

1

Vină, mândră, de-i veni,
Nu mă mai tot celui,

Celuit îs eu bugăt,
Că mă uit și nu te văd.

- 2.
5. Drăguciorul din alt sat,
Ca pita de cumpărat;
Când o cumperi, te bucuri,
O mănânci nu te sature.

3.

10. Mărită-m'aș, mărită,
Pe ponoji nu știu călcă,
Nici cu spata nu știu da.
Da eu, zău, m'oiu mărită,
Că soacră-mea m'a 'nvățat,
Pe ponoji oiui ști călcă
15. Și cu spata oiui ști da.
Și dacă m'am măritat,
De teară¹⁾ m'am apucat;
Și cu dor m'am prins de
[teară
Si-o-am gătat-o într'o vară.
20. Teara îndată ce-o gătai,
Spata 'n foc o arunca.
Decât să mai pun o teară,
Mai bine m'oiu duce 'n țară.

4.

25. Hei, săracă Măriuță,
Strânge doru 'n zăghiută²⁾
Și-l răsădi în grădinuță.
Da-l răsădi să nu 'nflorească,
Inima să ți-o topească;
Că de-apucă a 'nflori,
30. Inima ți s'a topi,
Nimănui nu-i trebui.
Da' fă, Mări', cum ți-am
spus:
Du-te 'n fundul grădinii;
Iea fructul neghinii,
35. Că doar' badea ți-a veni.
Da' dacă nu-i descântă,
Bădița nu te-a luă,
Nici altul nu te-a cercă,

- Ci tot fată-i rămâneă,
40. Până ți-a albi chica!

5.

- De-aș trăi cât piatra'n munte'
N'aș iubi fecior de frunte,
C'aș iubi păcurăraș,
Să-mi aducă sara caș,
45. Dimineața urdă dulce,
Și iea bota³⁾ și se duce.

6.

- Uiuu, picior de căne,
Ce mi-a dat mă-ta cu tine?
O vacă și o junincă
50. Și-un ol⁴⁾ de purtat pălincă.

7.

- De-aș ajunge 'n primăvară,
Să-mi scot plugul din că-
[mară
Și să-l pun în brazdă iară;
Ca să ar, s'agonisesc,
55. Porția să mi-o plătesc.
Că după cei cu pluguri
Trăesc și cei cu ciucuri.⁵⁾

8.

- Cântă puiul cucului
Pe coarnele plugului,
60. Și pupăza pe tileagă
Ștrigă cătră boi să meargă,
Țarină s'o-agonisim,
Pe mulți trântori să-i hră-
[nim.

9.

- Pe-atâta cunosc că-i vară,
65. Pe creangă de lozisoară

¹⁾ teară = răsboiu.

²⁾ zăghie = cătrintă, rochie.

³⁾ botă = băț, baston.

⁴⁾ ol, pl. oluri = oală lungăreață.

⁵⁾ ciucuri = pantaloni.

Și pe-o mândră păpădie,
Care crește la câmpie.

10.

- Pentru mândra mea Mărie
Lăsa-i boii pe câmpie,
70. Și vacile pe vâlcele,
Oile pe măgurele,
Inimuța-mi de dor pieri.
Pentru mândra mea Ioană,
Lăsa-i boii pe poiană,
75. Și oile la izvor,
Vacile pe cel răzor,
Iar eu mă topesc de dor.

11.

- Boii badei pasc mălaie,
Badea bea la Surălaie;
80. Boii badei pasc ovese,
Badea bea cu jupânese
Și cu coconițe-alese.

12.

- Du-te, mândruț, și fii bun,
Că te-așteaptă hâda¹⁾ 'n
[drum
85. Cu-o uiagă²⁾ de horincă³⁾,
Da' eu nu ți-oiu da nemică,
Că eu nu-s ca ceea fată,
Casă-mi țin drăguț de plată.

13.

- Vai, săraca urîta,
90. Face cruce cu stînga,
Sâmbăta, Duminica,
Cum m'ar putea depărtă,
Să nu trăesc cu dânsa;
Când ar face cu dreapta,
95. Poate că m'ar depărtă.

14.

Pagubă c'am amortit,
Rămâi, mândruț, nehorit;

¹⁾ hâd = urît.

²⁾ uiagă = sticlă.

³⁾ horincă = rachiu.

De-oiu putea grăi, de ba,
Nehorit nu-i rămâneă.

15.

100. Cum nu-i dorul mare căne,
Că și peste dealuri vine,
Și nu-l poate opri nime.

16.

- Mândră-i lelea cu cercei,
Dragă mi-e și fără ei;
105. Mândră-i lelea cu mărgele,
Dragă mi-e și fără ele.

17.

- Fugi, urît, de lângă mine,
Lucru eu și pentru tine;
Fugi, urîte, dela spate,
110. C'oiu lucră și a ta parte.

18.

- Codrul, frunză rotundă,
Pice bruma, nu te-ajungă,
Că mi-ai ținut cândvă umbră;
Codrule, frunzuță lată,
115. Pice bruma, nu te bată,
Că mi-ai fost mamă și tată.

19.

- Bate, Doamne, pe mândra,
Cum bate vântul frunza,
Și pe față și pe dos,
120. Până ce-o doboară jos.

20.

La câte mândre-am fost drag,
De le-ai strânge,-ai face-un
[sat ;

Dar câte mă iubesc iară,
De le-ai strânge,-ai face-o
[țară.

21.

125. Cântă cucul de pe creangă:
Cine are-un bou și-o vacă,
Nici o crâșmă să nu treacă.

22.

Bată-l crucea fogodău,
L-a pus dracu 'n drumul
[meu,

130. Nu pot merge să nu beau.

23.

De când beau la fogodău,
De-atunci mi-esumanul rău;
De când beau la crâșmă 'n
[deal,
De-atunci mi-e sumanul rar.

24.

135. Ce folos de părul creț,
Dacă nu-i porc în cotet;
Ce folos de chică lungă,
Dacă nu-i mălaiu s'ajungă.

25.

Nevastă, bărbatul tău
140. Seamănă cu calul meu:
Calul meu e pantanog
Și bărbatul tău e orb.

26.

Spune-mi, dragă verișoară,
De te-a toită¹⁾ mă-ta iară,
145. C'ai grăit cu mine-asară.

De te afli cu 'ndoire,
Mai vin și-alți feciori la tine
Și poți rămâne de mine.

27.

Măi bădiță, buze moi,
150. Iea sama când vii la noi.
Nu veni pe la prilaz,
C'am un câne făr'obraz
Și te-a mușcă de obraz;
Nu veni pe la cheotoare,
155. C'am o căteă mușcătoare
Și te-a mușcă de picioare.
Vină, bade, prin grădină,
Că-i cărarea fără tină,
Vii și mergi în voie bună.

28.

160. Frunză verde de dudău,
Rău m'a bătut Dumnezeu
Cu bietul bărbatul meu;
Mititel și băutor
Și la lucru fără spor.
165. Noaptea-i mare,
El spor n'are;
Ziua-i mică,
Spor nimică.
Bată-l crucea, mult mănâncă
170. Și cu somnul mult mă strică.
Eu cinez, el nu cinează,
Tot așa mă negurează.

29.

Zis-a hâda că mi-a da
Cinci pătaci²⁾ de oi u jucă:
175. Adă, hâdă, banii 'ncoace,
Să te joc, precum îți place.

30.

Câte fete-s cu cojoc,
Toate-așteaptă să le joc.

¹⁾ *toiesc* = fac sgomot, sfădesc.

²⁾ *pătac* = un ban vechiu.

Joace-le și boalele,
180. Că mă dor picioarele.

31.

Ardă-te focul, cunună!
Cum nu te-a bătut o brumă,
De te-a pus în cap o ciună?

32.

Frunză verde de pe rât,
185. Cine, dracu, și-a văzut
Iarbă creată prin fânațe,
Fată hâdă și măreață!

33.

Fata care-i în mătasă,
N'ai ce o duce la casă.
190. Că-i trebuie țesătoare,
Și se culcă tot cu soare
Și se scoală 'n ziua mare.
Când se scoală,
Cată 'n oală,
195. N'a rămas ceva de-asară;
Dacă nu, iese p'afară
Să socoată de galițe
Și ce-a pune pe poliță.

34.

Mă dusei pe sub fereastă.
200. — Acasă ești tu, nevastă?
— Acasă, și șed pe vatră,
C'am venit dela spovadă.
— Ce păcat popa ți-a dat?
— Să nu-mi țin drăguț în
[sat,
205. Nici holteiu, nici însurat.
Eu de-acolo m'am luat,
Tot scârbîț și supărat.
Lelea-afară s'a uitat
Și 'napoi că mi-a strigat:

¹⁾ *haiduc* = jandarm, polițaiu.

²⁾ *lănțug* = dim. din lanț.

210.— Haida, mândruluț, în-
[coace.

Pentr'un popă blăstămat
Nu-i merge nesărutat,
Pentr'un popă-afurisit
Nu-i merge nedrăgostit.

35.

215. N'am gândit, mândră, vro-
(dată,

C'oiu ședeă 'n ziduri de
[piatră

Și 'n temniță cu lăcată,
Și-oiu mîncă în zi odată;
Și la spate cu haiduc¹⁾

220. Și pe picior cu lăntug,²⁾
Nu mă lasă să mă duc.

36.

Are hâda șese boi,
Mândra n'are nice doi.
N'aibă mândra nici o vacă,
225. Numai ochii ei să-mi placă;
Nu dau eu ochii mândrei
Pentru toți boii hâdei,
Nu dau ochii mândrei mele
Pe șese boi cu curele.

37.

230. Soacră-mea, cățeă de căne,
Rău m'a amăgit pe mine.
Că ea tot așa ziceă:

— Vină, iea tu fata mea,
Șese boi ți-oiu da cu ea,

235. Și un boteiaș de oi
Și cu trei păcurăroi;
Și mai sunt și șese vaci,
Numai voi să vă fiți dragi.
Eu m'am pus și o-am luat,

240. Focu', rău m'am înșelat!
Boii lupii i-au mâncat,
Și-am rămas de răs la sat;

- Oile s'au călbejit
 Și toate huc au perit.
 245. Vacile-au rămas mănzate,
 Iară eu cu muta 'n spate.
 Șede muta pe prepiciu,
 Toată sgârceu ca și-un
 ariciu,
 De-acolo se mută 'n pat,
 250. Căci o vād, mă 'mbăt de cap;
 Și din pat se mută 'n vatră,
 Și de-acolo tot îmi latră
 Să-i cumpăr cisme de capră,
 Zice c'asa-i învățată.
 255. Nu vede muta pe ea,
 Cât e de hādă și rea,
 Nici o oaie nu plătia,
 Calce-o boala cea rea!

38.

- Bată-te focul, nănaș,
 260. Cu cine mă cununași!
 Cu propeaua gardului,
 Cu urita satului!
 Vină, nănaș, și o du,
 Că la noapte-i capātu',
 265. C'amū de o săptămână
 Șed cu secură pe mână:
 Șede ciuma pe fântână,
 Gândesc că-i un ghem de
 [lână.
 Vină, nănaș, și o iea,
 270. C'aceasta mi-e spaima mea!

39.

- Mândră de pe valea seacă,
 Spune cucului să tacă:
 Că eu zic: Cucule, taci,
 El se mută 'n alți copaci;
 275. Și-și respiră penele,
 Ca și tu sprâncenele,
 Și-și respiră codița,
 Ca și tine gurița.

40.

- Dă, Doamne, la lume bine,
 280. Și mie, de mi se vine.
 Dă, Doamne, la lume parte,
 Și mie, de mi se cade.

41.

- Zis-a mândra că m'a scoate
 Dela rele dela toate,
 285. Dela două nu mă poate,
 Că de cumvā m'ar putea,
 Scoate-s'ar întâiu pe ea.

42.

- Cātu-i Maramureșu',
 Nu-i copil ca eu și tu,
 290. Când ne 'ntâlnim cu jocu'!

43.

- Strigă oamenii pe noi,
 Ca și birišii¹⁾ pe boi,
 Că sām niște tâlhăroi
 Și beutori și curvoi.
 295. Lumea strigă, dar mintește;
 Noi ne purtăm omenește,
 Cum se cade voinicește.

44.

- De-aș trăi numai un an,
 Să pun mâna pe dușman,
 300. Să-mi fac pumn de bolovan,
 Să-l fac foi dela Țigan,
 Să-i fac capul ca bumbacul,
 Și pielea ca căpeneagul²⁾,
 Că destul i-a fi, săracul!

45.

305. Nu gândească dușmanul,
 C'a trăi cât pământul

¹⁾ biriş (ung. béres) = slugă la vite.

²⁾ căpeneag (ung. köpenyeg) = mantă.

Și-a fa(ce) câte i-e gândul!
 C'a trăi un an ori doi,
 Și s'a duce dela noi;
 310. Și-a trăi o zi ori două,
 Și ne-a lasă lumea nouă.

46.

Nu gândească fiecare,
 Că mi-a pune punte 'n vale;
 Că și punte de mi-a pune,
 315. I-oiu face câte-o minune,
 Să se pomenească 'n lume!

47.

Eu n'am grija domnilor,
 Știu că nu trăesc cu-a lor;
 Da' eu trăesc cu dreptate,
 320. Pentru-aceea-s lat în spate.
 Mulți is domni și cu ciucuri,
 Nu mănâncă toți prescuri,
 Ci trăesc după pluguri;
 Mulți is domni și cu nă-
 [dragi,
 325. Nu mănâncă toți colaci¹⁾,
 Ci trăesc ca cei săraci.

48.

Stau în loc și mă gândesc,
 De ce, focu', bătrânesc?
 Știu că nu m'am bătrânit
 330. De coarne de plug ținând,
 Nice prin iarbă cosînd;
 Bătrânitu-m'a dorul,
 Doruțul și uritul.

49.

Stau fetele și mă 'ntreabă,
 335. De ce port cămeșe neagră?
 Eu le spun c'așă mi-e dragă.
 Soponită mi-e urită.
 Neagră mi-e rânduilită,
 Că mi-e inima cernită.

50.

340. Cum, Doamne, n'oiu fi scâr-
 [bit:
 Cât în lume mi-am muncit,
 Și tot nu mi-s hodinit.
 Dela prânz până la cină
 N'am nici leacă de hodină.
 345. Doamne, Dumnezeuul meu,
 Dă-mi și bine, nu tot rău!

51.

Frunză verde, frunzulică,
 Fost-am om, n'am fost ni-
 [mică;
 Măieran crescut în fân,
 350. Să cinstesc omul strein;
 Măieran crescut în iarbă,
 Să cinstesc omul de treabă;
 Că m'a uns mama cu unt,
 Să fiu tuturor plăcut,
 355. Și m'a scăldat mama 'n zară,
 Să fiu plăcut la o țară.

52.

Domnule nemeș-birău,
 Nu țineă pe mândra rău,
 Pentrucă o iubesc eu!

53.

360. Câte flori is pe poiană,
 Nu-i nici una ca Ileană;
 Câte flori în grădinuță,
 Nu-i floare ca Mariuța;
 Intr'o mie și ntr'o sută
 365. Ca Anuța nu sărută;
 Intr'o sută și ntr'o mie
 Nu iubește ca Mărie.

54.

Nimica nu strică omul,
 Numai mândrele și somnul.

¹⁾ colac = cozonac.

55.

370. Până-i omul tânerele,
Leagă-se dorul de el;
Dacă omul bătrâne(ște),
Leagă-se, și nice prea.

56.

Drage mi-s cocoanele,
375. Ca la popi icoanele,
Și mi-s dragi copilele,
Ca la popi psaltirile.

57.

Cine n'a jucă cu noi,
Crească-i coarne ca la boi;
380. Cine nu s'a băgă 'n joc,
Crească-i flitul ca la porc.
Cine 'n joc n'a chiotă,
Drăgucioara i-a muri.

58.

Crepe lumea de mânie,
385. Numai mândra mea rămâie,
Pentru că mi-e dragă mie.

59.

Toată lumea-mi strigă 'n
[poară,¹⁾
Pân' ce-mi țin o drăgucioară;
Toată lumea-i mâniașă
390. Pe mândra, pân' ce-i fru-
[moasă.

60.

Frunzulea de rostopască,
Dulce-i gura la Parasca!

61.

La copila de Român
Tremură-i țâțele 'n sin,

395. Dar la biata Unguroaie
Spânzură ca la lupoaie.

62.

Pentru omul care-mi place,
Orice lucru greu l-aș face;
Cu omul, care mi-e drag,
400. Toată noaptea țin vileag,
Dimineața nu-s beteag.
Cu omul, care-i urit,
Țin vileagul potolit
Și nu-s vesel nici decât.

63.

405. Dragu-mi-e omuțul mare
Și pe mers și pe cărare,
Dar omuțul mititel,
Feri-mă, Doamne, de el!
Și femeia mititea,
410. Feri-mă, Doamne, de ea!

64.

De-i bărbatul cât un cuiu,
Grija-i toată 'n capul lui;
De-i bărbatul cât un paiu,
Tot el cumpără mălaiu
415. Și gândește de-al meu traiu.

65.

A-ha-ha, cu ciurma ta,
Zis-ai că t'ei mărită;
Dracul ți-a văzut nunta!
Poate o-ai făcut noaptea,
420. Și-a trecut Dumineca,
Dumineca 'ntâie 'n post,
Să nu știu eu, când a fost.

66.

Când va fi nunta mândrii,
Eu m'oiu pune și-oiu dormi

¹⁾ în poară = împotrivă.

425. Pe pragul bisericii,
Să văd cine m'a trezi;
Și-oiu merge, de m'oiu
Să văd cine m'a sculă? [culcă,

67.

Mândra mea s'a lăudat
430. C'asară gură mi-a dat;
Și-a mințit, i-a fi păcat,
Că numai cât m'a sărutat.
Ea se poate lăudă,
Mie nu mi-e de dânsa,
435. Numai mi-e dragă gura
Și îmi place-a o 'nșelă.

68.

Toate mândrele-s betege
După cei cu căpeneg;e;
Și-a mea mândruță-i be-
[teagă
440. După cel cu cușmă neagră;
Și-a mea mândră-i supărată
După cel cu cureă lată.

69.

Macar îs copil sărac,
Fetele la mine trag;
445. Macar îs copil strein,
Fetele la mine vin.

70.

Acela-i copil de samă,
Care are bani de-aramă,
Acela-i copil de rând,
450. Care are bani de-argint;
Acela-i copil mai drag,
Care strigă: „Cea, Vireag“!
De-acela copil mi-e dor,
Care strigă: „Cea, Bodor“!
455. Și ști ară pe răzor.

71.

Vita-i diug ¹⁾,
Banii se duc;
Da' iosagu-i găzdușagul
Și omuțul bun, săracul!

72.

460. Hop, și hop! c'așă-i la joc,
Să nu steie nime 'n loc,
Trage des, c'amù mă 'ndes,
Ca și capra prin ovăs;
Zi mai sus, că ți-am mai
[spus,
465. Mire n'am fost de cându-s.
De-oiu ajunge 'n sărbători,
Mână-voiu trei pețitori,
Să fiu mire de trei ori.

73.

Ține larg, c'așă mi-e drag,
470. C'așă joacă cel pribeag;
Țipă rar, c'amù mă car,
Ca și capra prin șuvar.

74.

Cine-a făcut casa largă,
Fostu-i-a lumuța dragă;
475. Cine-a făcut casa strimță,
Fostu-i-a lumea urită.

75.

Cine-a făcut jocuțul,
Nu l-ar prinde focuțul;
Cine-a făcut aici joc,
480. Dumnezeu-i deie noroc,
Ca sămânța 'n busuioc;
Dumnezeu-i deie vieață,
Ca sămânța 'n mintă creață.

¹⁾ diug (ung. dög = mortăciune) = leneș, trândav, puturos.

76.

Tu, cu-a' tale strigături,
485. Nu-i mai merge sara 'n șuri,
Nici în poduri de grajduri.

77.

Nu strigă, frate, 'n ocară,
Că-i ieși pe uș' afară;
Nu strigă, fârtate, 'n but,
490. Că de tine nu mă uit,
Că cămeșa mea-i de gheme,
Și de tine nu se teme.

78.

Nici aceasta nu-i așa,
Fără gura ta cea rea.
495. Nu-i de vin' a cui e gura,
C'asă merge strigătura.

79.

De-aș fi bun eu de lucrat,
Precum is bun de jucat,
Fire-aș putred de găzdag.

80.

500. Unde m'aduse dracul,
La cea casă cu jocul!
Nici dracul nu mi-e de vină,
C'am picat cu capu 'n tină.

81.

Unde joc cu frații mei,
505. Cum ar paște mielușei
Și vacile cu viței,
Primăvara pe muncel.¹⁾
Unde joc cu streinii,
Cum ar paște bivoliu
510. Și găștele cu porcii.
Unde joacă văr cu văr,

Tot miroas' a calapăr.
Unde joacă văr cu vară,
Tot miroas' a primăvară.

82.

515. Pentru tine, dor' pustiu,
Pusu-mi-am casa 'n gutâiu,
Și-acolo mă duc să mâiu,
Cu mândra pe-un căpătâiu;
Că 'n cel cornuț de gutâiu,
520. Mândră curte-mi zugrăvii,
Cu cătane o 'ngrădii.
Pentru tine, dor' săcret,²⁾
Pusu-mi-am casa 'n făget,
Și-acolo mă duc să șed,
525. Tot pe mândra să o văd.

83.

De-aș muri, când aș dormi,
Nu mi-aș tare bănuî,
După cât de bine mi;
De-aș muri, când aș fi beat,
530. N'aș fi tare supărat,
După cât bine-am lăsat.

84.

Mori, lume, să mor și eu,
Că trăesc tare cu greu.
De-ai arde, lume, cu foc,
535. Nu m'aș clăti dintr'un loc,
Pe ciudă c'avui noroc.
Cât ar arde-un păr în foc!
De-ai arde, lume, cu pară,
N'aș ieși din cas'afară,
540. Pe ciudă c'avui tigneală
Nicide-ameazăzipână'nsară!
De-ai arde, lume, cu vânt,
Nu m'aș duce să te stâng,
Ci-aș sări să te aprind,
545. De trei părți, culemne verzi,
Să arzi să nu te mai vezi;
De o parte mai uscate,
Să arzi, lume, jumătate,
Că de tine n'avui parte!

¹⁾ muncel = dim. din munte.

²⁾ săcret = amar.

85.

550. Mândruță cu casa 'n colț,
Iubește-mă, dacă poți,
Dacă nu, și nu, și nu,
Sărută-mă și te du,
De nu ți-a fi greu drumu'.

86.

555. Vină, mândră, și mă vezi,
Până ce-s holdele verzi,
Că dacă s'or gălbeni,
Cinci și șese mi-oiu găsi
Și tu nu mi-i trebui.

560. Vină, mândră, și mă 'n-
[treabă,
Până mi-e cămeșa neagră,
Că dacă mi-o oiu spălă,
Multe mândre mi-oiu află,
Mai mândre ca dumata;

565. Singură t'ei văietă
Tocmai pentru vina ta,
Și eu nu te-oiu ascultă.

87.

Tot oi u bea, cât bine-l am,
Știu că nu l-oi u bea 'ntr'un
[an!

570. Tot oi u bea cât oi u aveă
Pentru sănătatea mea,
N'am cui strânge și ținea!
De când beu și nu mă 'm-
[băt,

S'a făcut vinul oțet
575. Și pălınca lapte fiert.
Dragă mi-e uiaga plină,
Lelea care nu-i bătrână;
Dragu-mi-e păharul plin,
Badea tânăr, nu bătrân;
580. Dragu-mi-e păharul ras,
Badea tânăr, nu rămas.

88.

Acesta l-oi u bea de sus,
Că mi-e drag cine l-a pus;
Acesta l-oi u bea de tot,
585. Că mi-e drag pe cine-l văd.

89.

Nici c'aceasta beutură
N'ai beut, săracă gură!

90.

Gura mea numai se 'ntrece,
Da' de-aceste-ar bea și zece!
590. Gura mea de-acea-i făcută,
Să beie horincă multă,
Că și cine o-a făcut,
Multă horinc'a beut.

91.

Cine m'a făcut pe mine,
595. Nu și-a făcut nici un bine,
Fără pozna și rușine!

92.

Când va fi nunta la voi,
Acea ți-or fi țipoi¹⁾,
Că nu te-ai hrăni din doi;
600. Și-acele ți-or fi mâncări,
Îngroșate cu piper,
De-i sorbi, t'ei uită 'n cer!

93.

Merge hâda la zăton²⁾
Cu o cute de sopon,
605. Să se spele ca de domn;
Eu mă spăl cu apă rece,
Și pe hâda oi u întrece.

¹⁾ țipou (ung. cipo) = țipău, pânișoară.

²⁾ zăton (ung. zátöny) = vad, trecătoare.

94.

De-ar fi fata cât de hâdă,
Tot îți cat' a-i zice mândră,
610. De-ar fi cât de negricioasă,
Ea se ține că-i frumoasă.

95.

Care fată se măre(ște),
Nu mi-aș da pipa pe ea.
Tu leliță albeneată,
615. Cu flitul¹⁾ ca și la rață,
Ce te ții așa măreață?
Drăguțul ți-e albenet,
Ca și gura la hornet,
Nu se ține-așa măreț...

96.

620. Săraca mireasa noastră,
Cătu-i dânsa de frumoasă,
Fug porcii de ea pe coastă!
Săraca mireasa mea,
Cătu-i ea de frumoșea,
625. Cât se tem porcii de ea!
C'a văzut-o scroafa noastră,
Și-a fugit până pe coastă:
Scroafa aveă opt purcei,
Și-au perit de spaima ei!...
630. Unde-i văd nasul și gura,
Nu-mi trebe casa și șura;
Că mă umple toată ura:
Unde-i văd gura și nasul,
Nu-mi mai trebe odolha-
[zul²⁾],
635. Că mă umple tot năcazul!

97.

Nu-i mândru cine-i frumos,
Ci-i mândru care-i drăcos;
Nu-i mândru cel cu păr creț,
Ci-i mândru omul istet.

98.

640. Mândră-i lumea cu feciori,
Ca și grădina cu flori:
Mândră-i lumea și cu fete,
Fără feciori nu se șede.

99.

La cusutul steagului,
645. Joacă ruja macului:
La cusutul cununii;
Joacă floarea violii.

100.

Miresucă, după tine
Pare-i rău la oarecine,
650. Și după mirele tău
La multe le pare rău.

101.

Șese boi și patru junci,
Nu-s ca buzele de dulci;
Patru cai la o căruță,
655. Nu-s ca ochii de drăguță.

102.

Sub potcoava cismei mele
Șede dracul și-o muiere,
Și mă 'nvață-a face rele.

103.

Colo 'n postul lui Crăciun,
660. Când e lunecuș pe drum,
Umblă dracul ca nebun,
Pe cine să-l nebunească,
Pe hâda să o pețească,
De ea să se mântuească.

¹⁾ flit = bot.

²⁾ odolhaz (ung. oldalház) = odaie laterală.

104.

665. La hâda din sus de sat
Dracul slugă s'a băgat,
Simbria n'a căpătă,
Până ce o-a mărită.

105.

Umblă dracu'n car cu cai,
670. Cui ar putea face baiu ¹⁾:
Umblă dracu 'n tileguță,
Pe mândra să o căruțe;
Umblă dracul cu căruț
Pe la fete cu drăguț.

106.

675. Noaptea, până'n cântători,
Umblă dracu'n șezători,
Și-i înșeală pe feciori
Să se facă furători.

107.

Umblă dracul supărat,
680. Nebeut și nemâncat,
Că pe nime n'a aflat
Mândrei mele de bărbat!

108.

Umblă dracul să mă'nșele,
Să mă duc a face rele.
685. — Du-te, drace, 'n sărăcie,
Nu-mi tot cădea silă mie!

109.

La mândruca prin grădină,
Vine dracul pe la cină,
Și ea pe la mine-l mână.
690. Vine dracul c'o meliță
Dela biata mândruliță,
Tot la mine pe portiță,
Și mă mână s'o pețesc,
De năcaz să-l mântuesc.

110.

695. Vine dracul tot în fugă,
Că-i mânat de-a mea mân-
[druca,
Și vine ca să mă ducă.
De dracul cruce mi-oiu face,
Și-apoi înapoi s'a 'ntoarce,
700. Și mândra rămăie 'n pace.

111.

Unde-s două, trei femei,
Dracu-și face jucărei;
Unde-s fetele 'nvățate
Și dracu-și face păcate,
705. Mai ales la noi, pe sate.

112.

Cocoana vecinului
Suie 'n gura podului,
Cu vârtelnițele 'n mână
Brăcinariul mi-l deapănă;
710. Pe dracul la mine-l mână.
Poate lelea depănă,
Până ce s'a sătură,
Că eu tot nu oi u lua;
Că multe și-au descântat,
715. Și de-aici, și din alt sat,
Și eu tot nu le-am luat.

113.

Ucigă-te crucea, drace,
Multe rele poți tu face;
Ucigă-te și Sfântu,
720. Multerele mai faci tu,
Cum îmi mânănci sufletu!

114.

Du-te, drace, 'n mare trudă,
Nu mă duce la cea mută!

¹⁾ *baiu* (ung. baj) = năcaz, supărare.

115.

- Sede dracul pe fântână,
725. Lângă fata cea bătrână,
Și ea la ursit îl mână.
Vine dracul năcăjit,
Și barba i-a cărunțit,
De când umblă la pețit.
730. Hâda nu s'a măritat,
Nici dracul nu o-a luat,
Și-a rămas de răs la sat.

116.

- Dracul n'are ce lucră,
Făr' pe mine-a mă 'nșelă,
735. Să merg să ieu pe hâda.

117.

- Mergi, mândră, la Dumne-
[zeu,
Ori la dracul, fătul meu,
Nu-mi sta tot în drumul
[meu.

118.

- Du-te, drace blăstămate,
740. Nu-mi face-atâtea păcate;
Că te-oiu prinde și te-oiu
[bate,
Și te-or râde 'n jos pe sate.

119.

- De omuțul care-i sfânt,
Fuge dracul țipurind;
745. La omuțul blăstămat,
Merge dracul pe iernat.

120.

- Fire-ai, drace, de poveste,
Pân' ce mă duci la neveste;
Fire-ai, drace,-afurisit,
750. Pentru ce m'ai nebunit?

121.

- Merge dracul și s'ascunde,
Unde-s neveste mai multe
Și bărbații-s duși la munte.
Când e pe la cântători,
755. Merg la neveste feciori,
Se cuprind pe subsuori;
Și-apoi dracul prinde-a râde,
Că i-a scos pe toți din minte.

122.

- Umblă dracul pe la moară,—
760. Bate-l, Doamne, și-l omoa-
[ră! —
Dracul se face fecior,
Fetele după el mor;
De s'ar face dracu fată,
Muri-ar nemăritată.

123.

765. Când e dracul supărat,
Trage-se la noi în sat;
Când e dracul mai nebun,
Trage-se pe lângă drum;
Când e dracul mai scârbit,
770. Se mai duce la pețit;
Dacă dracul se urește,
Se mai trage către Pește
Și pe domni îi nebunește,
Și-apoi, de răs, mai ples-
[nește.

124.

775. Hop, mândrucă, dumata
Pe-ai ci nu-ți pierde vremea,
Că nime nu te-a jucă,
Batâr cât vei așteptă:
Mergi la dracul pe ospăț,
780. C'acolo te-or jucă toți.

125.

- Când și-a face dracul nuntă,
Știu c'a fi horincă multă
Și s'a hrăni și cea mută.

126.

- Ruşine mi-e de pământ,
785. Cu cine-mi făcui cuvânt:
Cu propeaua gardului,
Cu urita satului;
Cu propeaua dela gard,
Cu urita dela sat.
790. Vină, drace, şi o iea,
Că cu dânsa n'oiu şedeă:
Vină, drace, şi o du,
Că la noapte-i capātu!
Că, amū, de-o săptămână
795. Măiu cu securea pe mână.

127.

Pe cea gură de opcină
Şede mândra şi suspină,
Dacă vede că-i de vină.

128.

- Măi bărbate călicuţ,
800. Lăsă-mă să-mi țin drăguţ;
Că drăguţ de mi-oiu țină,
Scârbă 'n casă n'om aveă.

129.

- Fă-te, mândră, ce t'ei fa,
Numai nu te mărită,
805. Că la toamnă te-oiu luă;
Te-oiu luă, de n'a plouă,
De-a plouă, norocul tău,
Că-i şedeă la tatăl tău;
De-a plouă, paguba ta,
810. Că-i fi fată la mă-ta
Şi-i vei toarce cânepa.

130.

- Spune-i, frate, mândrei tale
Să nu-mi facă horă mare;
Eu i-oiu fa mai mititeă,
815. Şi mai ciudă i-a păreă.

131.

Frunză verde lemn cânesc,
Cătu-i lumea mă trudesc;
Niciodată n'am noroc
La drăguţă să o joc.

132.

820. Nicemândra nu-i prealoatră,
C'a legat câinii de şatră.
Leliţa-i bine gătată
Cu hainele dela alta;
Cându-i coalea pe sub sară,
825. Iea hainele subsuoară
Şi le duce-acasă iară.

133.

Mult mă uit peste strânsură,
Să văd şi pe-a mea smul-
[tură.

- Iată o în fundul şurii,
830. Gândeşti că-i fata pădurii!

134.

Floare-albastră de pe coastă,
Supărată-i cea nevastă:
Bărbat are, drăguţ n'are,
Şi trăeşte cu mustrare.

135.

835. Mândruliţa mea, Anuţă,
N'are aiu în grădinuţă,
Numai flori ca să se 'nstruţe.

136.

- Leliţă cu buze groase,
Şterge-le că ți-s băloase;
840. Sărută-te-aş, şi mi-e groază!

137.

Fetele din satul nost,
Ca şi fasolea de post;
Mâncă-o-ai, şi nu-ţi prea
[place,
Mânânci, dacă n'ai ce face.

138.

845. Fetele de pe Iza,
Când își spală cămeșa,
Tulbură toată apa;
Când își spală poalele,
Tulbură izvoarele.

139.

850. Cătu-i pământul de lat,
Nu-i ca dorul de turbat:
Cătu-i pământul de lung,
Nu-i ca dorul de bolund.

140.

Tu leliță, lelișoară,
855. De-ți e voia să te joc,
Pune-mi coalea struț pe clop!
Pentru struț de zece graițe¹⁾
Nu mă scol nici de pe laiță.

141.

Fetele de prin Josani
860. Dau paiele la juncani,
Buzele la cotângani!²⁾

142.

Asta lele nu-i de-aici,
Că dă orzul pe verigi
Și secara pe inele,
865. Și vine la joc cu ele.

143.

Mândruliță, de-al tău dor
Arde-mi cisma pe picior.

144.

Arde lampa și singură.
Mândra-i dusă după gură.

145.

870. Leliță, buzele tale,
Știu că nu-s mărgăritare,
Ci-s de piele ca și-a' mele,
O leacă mai subțirele.

146.

Mândră-i lelea 'n sărbători,
875. Dacă pune-un car de flori;
Cându-i pe Luni și pe Joi,
Gândești c'a suflat în foi.

147.

Sede muta jos și sbiară,
Dacă nu ști pune teară;
880. Sede muta jos și plânge,
Dacă nu se poate 'nceinge.

148.

Frunză verde de macriș,
Mă 'nsurai cu ochii 'nchiși,
Luai fată de nemiș.
885. Nemișoiaia șede 'n vatră
Și mânâncă nespălată,
Ca și scroafa din covată.
Dimineța când se scoală,
Cioarele din cap îi sboară;
890. Nice ochii nu-i deschide,
Și-i cu mânurile 'n blide;
Duce-se și cată 'n oală,
N'a rămas ceva de-asară?
De vede că n'a rămas,
895. Prinde-a forăi prin nas,
Ca și scroafa la prilaz,
Mâncă-o-ar mare năcaz!
Până 'ncalță un picior,
Soarele-i la prânzișor;
900. Până 'ncalță celălalt,
Soarele-i la scăpătat.

149.

Dragă 'mi-e lelița naltă,
Că-mi dă gură peste portă;

¹⁾ graiță = crucer, 2 bani,

²⁾ cotângan = fecioraș de 15—18 ani.

Dar lelița mititea
905. Se 'ntinde și n'ajunge,
Numai cât mă necăje(ște)
Și pe mine și pe ea.

150.

La casa cu ștergători
Dracul vede pețitori,
910. La casa cu lepedeauă
Sunt pețitori câte nouă.

151.

De-aș trăi cât piatra 'n
[munte,
N'aș iubi fete avute,
Ci-aș iubi una săracă,
915. Când oiul zice: „taci!“ să
[tacă.

152.

Struțior de pe palant,¹⁾
Vreme-i, mândră, de lăsat;
Lăsă-ne-am, nu ne putem,
Ne-am iubi, nu cutezăm:
920. Ne-am lăsa, ne celuim,
Ne-am iubi și nu 'ndrăznim,
Nu știu cum să nimerim.

153.

Merișor răcătănat,²⁾
Mândra mea s'a lăudat
925. Că grajdu-i e plin de vaci,
Și-am cătat și-s numai draci,
Și ocolu³⁾-i plin de boi
Și-am cătat și-s numai doi;
Are bani într'o bărbântă,⁴⁾
930. Și-am cătat și-au fost tă-
[rățe.

Cătat-am și prin cămară
Si-am aflat o berbincioară;⁵⁾
Berbincioara-i din trei doage
Și-a fost plină de potloage.

154.

935. Lelea, câtă-i, toată-i albă,
Numai la obraz e neagră.

155.

Leliță, 'n ocolul tău
Crească frunza de durzău,
Pe ciudă c'oiu merge eu,
940. Inflorescă rezeda,
Pe ciudă că oiul calcă.
Să-ți fi știut eu rândul,
Nu ți-aș fi călcat pragul,
N'aș fi ars atâtea lemne,
945. Ci m'aș fi culcat de vreme.
Să fi știut ca amu,
Nu mi-aș fi pierdut somnu.
De te-oiu mai cercă vreo-
[dată,
Dumnezeu Sfântul mă bată!

156.

950 Pălincă, uiagă neagră,
Cât o beau, lumea mi-e
[dragă.

157.

Pălincuță dela Huta,
Cum o bea săraca mută.
Bea-ar pălincă, și nu-i,
955. Este 'n butea Jidului,
Bani în punga mutului.

¹⁾ *palant* = gard de scânduri.

²⁾ *răcătănat* = crengos, încrengat.

³⁾ *ocol* = ogradă.

⁴⁾ *bărbântă* = butoiu, hărdău lung, în care se ține brânza, laptele de oi.

⁵⁾ *berbincioară* = dim. din bărbântă.

158.

Ducu-mă, mândrucă, duc,
Numai ție să-ți aduc
Sărăcia toată huc.¹⁾

159.

960. Trecut-am eu p'ângă iad
Și-am văzut un spânzurat.
Eu m'am pus și-am întrebat
Pentru ce l-au spânzurat?
— Și-a lăsat nevasta 'n pat
965. Și s'a dus la alta 'n sat.

160.

Așa mi-a trecut vremea:
Umblând toată ulița,
Dimineța și sara,
După gură la mândra.

161.

970. Aveți grije, măi feciori,
Când veți mânâ pețitori,
Să se uite p'ângă șură,
De-or vedea ceva strânsură,
Cât să ieie-un puiu în gură,
975. Să se bage prin cămară,
Doară văd vreo berbin-
[cioară,
De nu plină, batăr goală.

162.

De când beau la Șloim în
[dâmb,
De-atuncea mălaiu nu vând,
980. Fără cumpăr, când am rând;
Când nu, umblu și flămând.
Pe răbdare nu dai bani,
Mălaiu-i la bocotani.²⁾

De când beau la Șloim în

985. De-atunci n'am nici de
[vale,
[mâncare.
163.

Bată-te, mândră, hoheriul³⁾,
Că ți-ai beut cenușeriul
Și mălaiul de sămânță,
Și-ai rămas de pocăință;
990. Și mălaiul de mâncat,
Și-ai rămas de răs la sat.
Și-a beut lelea mălaiul,
C'a gândit c'a vedea raiul,
Mălaiul și l-a beut,
995. Și raiul nu l-a văzut.

164.

Te cunosc, lele, pe poale,
Că ești o femeie moale;
Că de-ai fi femeie iute,
Poalele ți-ar fi lăute,
1000. Batăr până la genunche.
Trece Sfântul Neculaiu,
Poalele nu ți le lai,
Trece-și-a și Sfânta Cruce
Și la rău tot nu l-ei duce.

165.

1005. Jupâneasă tătăișe,
Nu-mi dă sfântă sămătișe⁴⁾,
Ci deschide podișorul⁵⁾
Și-mi dă oala cu grosiorul.

166.

Dela noi a treia casă
1010. Este-o fată negricioasă
Și vine mă-sa la noi:
— Iea fata și șese boi!
— Boii-mi plac că bine trag,

¹⁾ *huc* = chiar (toată).

²⁾ *bocotan* = bogat.

³⁾ *hoheriu* (ung. *höher*) = hingher.

⁴⁾ *sămătișe* = lapte prins, lapte acru.

⁵⁾ *podîșor* = stelaj, etajeră.

- Dar cu hâda ce să fac?
 1015. Boii i-oiu mânâ la vale
 Și pe mândra 'n supărare,
 Boii i-oiu mânâ la râu
 Și pe hâda 'n lucrul rău,
 Boii i-oiu mânâ pe luncă
 1020. Și pe hâda să se ducă!

167.

Bine zice cetera ¹⁾,
 Mai bine joacă mândra:
 Gândește că-o oiu luă.

168.

- Rău-i mut și rău-i surd,
 1025. Mai rău-i cu buză ruptă,
 Că nime nu te sărută.

169.

Unde-ai fost asară, lele?
 — La prilaz, de-am dat
 [inele.

- Inelele cui le-ai dat?
 1030. — La cel ce m'a sărutat.
 — Unde-ai fost, leliț' atunci?
 — La fântâna cu doi nuci,
 Să dau gură la doi prunci.
 — Unde-ai fost, mândrucă,
 [ieri?

1035. — La fântâna cu doi peri,
 Să dau gură la doi veri.

170.

- Să trăești tu, năcăjită,
 Să bem horincă 'ndulcită
 Din uiaga cea sucită
 1040. De sub guba ²⁾ cea cârpită.

171.

Uieguță de fărtaiu ³⁾

La cucoane-i numai baiu,
 Dar săraca iția,
 Acea li-i inima!

172.

1045. Fetele până ce-s fete,
 Nu mai beau pălincă verde;
 Apoi dacă se mărită,
 O beau verde ca 'ndulcită,
 Că se strâng câte-un ciopor,
 1050. Și 'ndulcesc câte-un ulcior
 Și-și chiamă câte-un fecior.

173.

- Vai și-amar de-aceea casă,
 Unde-i nevasta frumoasă
 Și bărbatul metehău ⁴⁾,
 1055. De-acolo trăesc și eu;
 Unde-i bărbatul cam mut,
 De-acolo trăesc mai mult.

174.

- Zis-a socrul că mi-a da
 Patru boi și pe mândra,
 1060. Patru boi suciți de coarne,
 Și mândra-i lată de foame!

175.

- Cu mândruțul din Văleni
 Mi-am beut doi bouleni,
 Și cu mutul cel din Glod
 1065. Încă mi-am beut un zlot.

176.

Na, mândrucă, bea oțet,
 Și te du să nu te vād;
 Na, mândrucă, bea vinars,
 Și te du 'n mare năcaz.

¹⁾ ceteră = vioară.

²⁾ gubă (ung. guba) = suman.

³⁾ fărtaiu (germ. viertel, ung. fertály) = pătrar, sfert.

⁴⁾ metehău = mutos, tras-împins.

177.

1070. Bea-aș vin din oală nouă
Cu mândrele cu-amândouă.

178.

Crăsmăriță d'ingă¹⁾ drum,
Sufletu 'n tine mi-l pun;
De-ar fi bun sufletu 'n tine,
1075. N'ai cere bani dela mine.

179.

N'avu dracu ce lucră,
De m'a 'nvățat a jucă!
De-aș ști da cu coasa 'n
[laz²⁾],
Cum dau cu picioru'n danț,
1080. De-aș ști da cu coasa 'n
[rât],
Cum dau cu el în pământ,
Fi-aș gazdă ca Bobuțul,
Nu coldău ca selecuțul!

180.

Frunză verde din pădure,
1085. Cine-a furat, să mai fure,
Păgubașul se spânzure!

181.

Astă noapte am visat
Doisprezece draci în sat,
Duceau pe birău legat.

1090. Și la noapte voiu visă
Treisprezece drăculițe,
Și-or duce pe birăiță.

182.

Săraca fată săracă,
Toată vara paște-o vacă;
1095. Cându-i coalea petoamna,
Ea-i cu lapte, vaca ba;
Cându-i coalea 'n postul
mare,
Ea-i cu lapte, vaca n'are;
Dacă vine Crăciunu',
1100. Ea-i cu lapte, vaca nu!

183.

Săraca fata saracă,
Mult lucră la cea găzdacă.
Cea găzdacă șede 'n pat,
Lucru i se lucră 'n sat.
1105. Pân' ce-și trage pe la
[mână],
Dă ulcele de fărină³⁾
Și dărăburi de slănină;
Pân' ce-și trage la grumaz,
Dă dărăburi⁴⁾ de cărnați
1110. Și lemnuțe câte-un braț,
Să nu știe ceialalți.

184.

La viței, Marișcă hei!
Mână trei și-adună doi,
Lasă unu pe zăvoiu,
1115. L-om cătă noi amândoi!

¹⁾ *d'ingă* = de lângă.

²⁾ *laz* = loc de fânaț.

³⁾ *fărină* = făină.

⁴⁾ *dărăb* (ung. *darab*) = bucată.

III. COLINDE.

1.

Refren : Haida lin, iară lin.

Colo sus, la Răsărit
Fac Grecii o mănăstire.
Grecii o fac,

- Turcii o sparg,
5. Nu o fac, cum să o facă :
Cu nouă uși, cu nouă

[altare,

Cu ferestrele spre soare
Și cu ușa 'n jos spre mare.
Dară 'n dânsa cine-și cântă?

10. Cine-și zice ruga sfântă?
Nouă popi, nouă dieci
Și p'atâția patrierci ¹⁾ ;
De cu sară 'n ea-și intrară,

15. La miază noapte litia,
Dimineța slujba sfântă.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
C'o ascultă Maica Sfântă,
Cu fiuț micuț în brațe.

20. Maic'a prins a-l lacrimă
Și pe fiu a-l picură ;
Pe unde l-a picurat,
Pielea i s'a beșiecat.
Fiu-și plânge, stare n'are
25. Nici câtă de alinare.

Maic'a prins a-l mângâiare :
— Taci, fiule, taci,

[dragule !

Numai eu ție ți-oiu da
Două mere, două pere,
30. Două țâțe dalbe-a'mele,
Păharul botezului
Și cheile raiului.

- Când în lume vei intra,
Tot vei prinde-a boteză,
35. Din păgâni creștini vei fa.
Și-apoi eu ție ți-oiu da
Și penița mirului,
Scaunul județului :

- Oamenii-i vei mirui,
40. Dela iad îi vei mântui ;
Și când va veni vremea,
Vei ședeă și vei judecă.
Să fii, gazdă, veselos
Pe la âst Crăciun frumos

45. Și nașterea lui Hristos.
Noi colinda o gătăm,
Sus la cer o înălțăm,
Jos la gazdă o 'nchinăm,
O 'nchinăm de sănătate,
50. Pe-afară cu bogătate.

Să fii, gazdă, veseloasă
Pe la asta zi frumoasă!

¹⁾ *patriarc*, pl. *patrierci* = patriarh.

Varianta.

Refren : Domnului și-al nost' Domn !

- Colo'n jos, mai din jos,
La portița lui Hristos,
Fac Grecii o mănăstire,
Zidescu-o cu 'ngrijire,
5. Cu ușorii de tămâie,
Cu ușile de făclie.
In dânsa cine-și cântară,
Și 'nlontru și din afară?
Nouă popi, nouă dieci
10. Și p'atâția patrierci.
Șlujba sfântă cine-o ascultă?
Că și-o ascultă Maica Sfântă
Cu fiuț micuț în brațe,
Ce tot sbiară și nu tace.
15. — Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ție ți-oiu dărui,
Cu ce t'ei îndestuli :
Două mere, două pere,

- Și vei merge 'n raiu cu ele.
20. Fiul plânge, nu mai tace.
Maică sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ție ți-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump va fi :
25. Păharul botezului,
Scaunul județului.
Fiul plânge, nu mai tace,
Maică-sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
30. Eu ție ți-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump va fi :
Câți coconi de-amu' or fi,
Tu pe toți vei boteză.
Aceasta zi preasfințită
35. Și sărbătoare mărită
Noi poftim ca să vă fie
La mulți ani cu bucurie!

2.

Refren : Hristos, Domnul nost' !

- Maica Sfântă s'a luat
Prin țarine 'ntraurite.
La un locu locului,
Sub frunzuca plopului
5. S'apus Maica să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l
[nască.
- Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Vântul a prins a suflă,
10. Și frunzuca a sună
Și maica a blăstămă :
— Să fiți voi, popi, blăstă-
[mați
- De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu.
15. Voi frunze să n'aveți stare

- Nici de vânt, nici de
[răcoare.
- Și de-acolo s'a luat,
Drumul ghialog ¹⁾ înainte,
Prin țarine 'ntraurite.
20. La un locu locului,
La ieslea cailor,
In turișul paielor
S'a pus ea să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l
[nască.
25. Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Caii au prins a jucă,
Iepele a râncheză
Și maica a blăstămă :
30. — Să fiți voi, cai, blăstămați
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu,

¹⁾ ghialog (ung. gyalog) = pedestru.

- Și voi, cai, să n'aveți saț,
 Numa'n ziua de Ispas,
 35. Și atunci numai un ceas!
 Și de-acolo s'a luat
 Pe drum ghialog înainte,
 Prin țarine n'traurite.
 La un locu locului,
 40. La ieslea boilor
 S'a pus Maica să hodinească,
 Pe Domnul Hristos să-l
 [nască.
 Și Maica s'a hodinit
 Și pe Hristos l-a născut.
 45. Boii au prins a aburi,

- Maica-a prins a aldii:
 — Să fiți voi, boi, alduiți
 De mine, de Dumnezeu;
 Mai tare de fiul meu;
 50. Să fiți voi, boi, alduiți,
 Intr'un ceas să vă hrăniți
 Și n'tr'unu să hodiniți.
 Ingerii știre-au vestit,
 Și trei păstori au venit.
 55. Trei crai după stea venind,
 Daruri scumpe aducând:
 Aur, smirnă și tămâie,
 Pe pruncul mic să-l
 [mângâie.

Variantă.

- Mărie, sfânta Mărie,
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse.
 5. Grele munci că o ajunse,
 Se puse să hodinească
 Sub umbra de arin verde.
 Prinse pruncul a grâmji¹⁾,
 Și arinul a-l pârî
 10. La păgânii de Jidani.
 — Fi-ai, arin, blăstămat
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu;
 Să te faci pe lângă râuri,
 15. Să te taie pe la zignuri.²⁾
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse,
 Grele munci că o ajunse;
 20. Și s'a pus să hodinească
 Sub umbra de plopuț
 [verde.
 Prins-a pruncu a grâmji,

- Și plopuțul a-l pârî
 La păgânii de Jidani.
 25. — Fi-ai, plopuț, blăstămat
 De mine, de fiul meu
 Și de Domnul Dumnezeu.
 Ia, numai frunzuța ta
 Tot ea să nu aivă stare,
 30. Nici cu vânt, nici fără
 [vânt
 Să n'aivă așezământ.
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse,
 35. Grele munci că o ajunse.
 Se puse să hodinească
 Sub umbra de brăduț
 [verde.
 Prins-a pruncul a grâmji,
 Bradul poale-a năpusti.
 40. — Fi-ai, brăduț, laudat
 De mine, de fiul meu
 Și de Domnul Dumnezeu;
 Ia numai frunzuca ta
 Fie iarna ca vara!

¹⁾ grâmjesc = scâncesc, plâng.

²⁾ zignuri = locuri unde se fierbe rachiul.

Altă variantă.

Auzit-am, auzit,
Că s'a născut Fiul Sfânt;
In ieslea boilor,
In turişul oilor,
5. In paiele grâului,
In ogrinjii fânului;
Şi de-acolo s'a luat,
Tot pe drum de măieran

La apa lui Iordan,
10. Şi-acolo s'a botezat
De Ion cel preacurat.
Frumos nume i-a aflat:
Isus Hristos luminat,
Domn a fost şi ni-a fi iară,
15. Pân'amù şi în veci iară!

3.

Refren: Domnului şi-al nost' Domn!

Ce curţi îs aceste?
Curţi înalte minunate.
Înainte curţilor
Sunt trei rânduri de pomuţi
5. La umbra pomilor
Şede Doamna curţilor,
C'un păhar galben a mână,

Tot închină şi suspină.
Pe toarta păharului
10. Scrisă-i raza soarelui,
Pe fundul păharului
Scrisu-i spicul grâului
Şi numele Domnului;
De unde ţine cu mâna,
15. Scrisă-i luna şi lumina.

4.

Refren: Florile dalbe de mar.

Sub tufa de mălin verde,
Dară aici cine şede?
Doi suraşi¹⁾ de porumbaşi,
Şi de-acolo s'au luat
5. La apa lui Iordan.
Apă'n pene au luat,
Petricele 'n clonţurele²⁾,
Ca să-şi facă curticele³⁾.
Dară 'n curte cine şede?
10. Mărie, fată albeneată.

Dar de lucru ce mai lucră?
Împistreşte, popistreşte
Gulerăşi tătâne-său
Şi cămeşe frate-său.
15. De mi-ar împistri şi mie,
Bună plată i-aş plăti:
I-aş da boi şi i-aş da oi.
— Mie nimica nu-mi trebe,
Fără voinicul de-asăară,
20. Ce-a ieşit pe poartă afară,
Cu păruţul rătezat
Şi cu clop pe ochi lăsat.

5.

Refren: Dimineata lui Crăciun!

Din Mărie s'a născut
Domnul Hristos pe pământ,

Lui Iuda i-a fost urît.
Iuda, iubitor de bani,
5. L-a vândut l'ai săi duşmani,
Numai cu treizeci de bani.

¹⁾ suraşi = dim. din sur.²⁾ clonţurel = dim. din „clonţ“.³⁾ curticeă = dim. din „curte“.

- Când banii'n mână i-au pus,
Luatu-l-au și l-au dus
Pe dealul Golgota 'n sus.
10. Sus pe cruce că l-au pus,
Cu sulița l-au străpuns,
Mult sânge și ap' a curs.
Luna s'a 'mbrăcat în sânge,
Ingerii au prins a plânge,
15. Și stele încă toate,
Că n'a fost vrednic de
[moarte.
Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
Soarele s'a 'ntunecat;
Și de-acolo l-au luat,
20. Groapă 'n piatră i-au săpat,

- Și-acolo l-au îngropat.
Grele străji i-au aruncat,
Să străjuea(scă)pe 'mpărat!
Dumnezeu ce-a poruncit?
25. Străjile toate-au înlemnit.
Tu ești Maică adevărată,
C'ai născut fiu fără tată.
Când Dumnezeu se nașteă,
Rouă peste boi cădeă,
30. Din corciuri făclii ardeă,
Din nuiiele luminēle.
Dumnezeu așa a zis:
— Pomeniți nașterea mea,
Cât de rar, la zile, mari!

6.

Refren: Dimineața lui Crăciun!

Mare iarnă a picat,
Oile toate-au sberat.
Dumnezeu le-a auzit,
Jos la ele-a coborît

5. Pe scară mândră de ceară,
Pe fuștei de fulgerei,
Să le-aducă flori de vară
De struțul feciorilor,
De cununa fetelor,
10. Rosmarin nevestelor.

7.

Refren: Lilion și-al nost' Domn!

- Pe râtul lui Rusalim
Mare turmă de oi vin'.
Dar la turmă cine șede?
Că șede soră cu frate.
5. — Nu știu, frate, ce văd eu!
Nu știu, pomii-s înfloriți,
Ori doară pe munți a nins?
— Nici pomii nu-s înfloriți,
Nice pe munți nu a nins.
10. Aceia-s pețitorii tăi.
Vin încoa', te cer pe tine,
Cer adaus lângă tine:
Două sute oi cornute
Și p'atâtea capre șute.
15. Că tot pe tine te-or duce,
Tot pe munți, la dalbe curți,

- La părinți necunoscuți.
Unde-i vedeă rât cu iarbă,
Vei gândi că-i a ta mamă;
20. Unde-i vedeă rât cu flori,
Vei gândi că ți-s surori;
Unde-i vedeă ciungi¹⁾ păliți,
Vei gândi că ți-s părinți;
Unde-i vedeă ciungi uscați,
25. Vei gândi că-s ai tăi frați.
— De m'or vedeă cu ochii,
Nu ți-or mai cere boii;
De mi-or vedeă hainele,
Nu ți-or cere oile;
30. Dacă mi-or vedeă portul,
Nu ți-or cere iosagul;
Dacă mi-or vedeă fața,
Nu ți-or mai cere stâna!

¹⁾ *ciung* = arbore pitic; nedesvoltat.

8.

Refren: Domnului și-al nost' Domn!

- Este-un râtuț lung și lat,
De oițe 'neunjurat.
La oițe cine șede?
Sede bunul Dumnezeu,
5. Cu fluer înțințelat,¹⁾
Cu suman îmbăierat.
Când cu fluerul zice,
Toată turma se strânge,
Când cu fluerul tace,
10. Toată turma se sparge.

— Lăsă-v'oiu, la biata, oi,
N'oiu trudi mai mult cu voi.
— Mai trude(ște), Doamne,

- [cu noi
Până'n dalba primăvară,
15. Și ne paște la pripoare,
Și ne-adapă la izvoare;
Noi ție ți-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
20. La Ispas
Un bulz de caș!

Variantă.

- Colo jos, că mai din jos,
Dar acolo ce se vede?
Tot un botieaș de oi.
Dar la ele cine șede?
5. Tot Ionu' Sântionu',
Cu brâu roșu 'nțințelat,
Cu flueru 'nferecat,
Cu băltag încolțurat.
Din fluer își zice,
10. Turma i se strânge,
Din fluer mai tace,
Turma se întoarce.
El își rupse și mi-și zise:
— Lasă-v'oiu, la focul, oi,
15. Că de când umblu la voi,

- Alb is și eu ca și voi.
— Mai iernează-ne o iarnă,
Și ne mai vărează-o vară,
Și ne paște la pripoare
20. Și ne-adapă la izvoare.
Noi ție ți-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
La Ispas
25. Un bulz de caș.
Colindița nu-i mai lungă,
Să trăească cine-o ascultă,
Colindiț-ai atâta,
Pe boieri Domnu-i tră-
[ea(scă)!

9.

Refren: Haida Leru, Leru Doamne!

- Sculați, gazde, nu durmiți,
Că nu-i vreme de durmit,
Ci vreme de 'mpodobit.
Scoală, gazdă, slujnicele
5. Să-și aștearnă mesele,
Să-și umple păharele;
Că va veni nașterea,

- O naștere de 'mpărat
Cu Isus cel luminat,
10. In giolgiuri înfășurat,
Cu titiuță roșie 'n cap,
Bătută din aghimant²⁾,
Aghimant de cel frumos,
Să-l cunoaștem că-i Hris-
[tos!
15. Vine-și Domnul Dumnezeu

¹⁾ *ințințelat* = înfrumusețat.

²⁾ *aghimant* = diamant.

<p>20. Cu o ceată de îngerî,
Făcând slujbe și cântări.
Vine-și Domnul Dumnezeu
Cu o ceată îngerească,
Pe diavoli să-i biruească.
Vine-și Domnul Dumnezeu
Cu Vanghelia deschisă,
In mână cu făclie-aprinsă.</p> | <p>25. Când Dumnezeu se naște,
Roua peste boi cădeă,
Din corciuri făclii ardeă,
Din nuiiele luminèle.
Dumnezeu așa ziceă:
— Pomeniți nașterea mea,
30. Cât de rar, la zile mari!</p> |
|--|--|

10.

<p>• In cel pat mândru 'neheiat
Cine-i culcat?
Fiul Sfânt a adormit.
— Scoală, scoală, Fiut
[Sfânt!
5. Că nu-i vreme de durmit,
E vreme de 'mpodobit.</p> | <p>Scoală, gazdă, slujnicele
Să-și măture curțile,
Și cât gozuc¹⁾ l-or află,
10. Tot în iad l-or arunca
Și iadul s'a 'ntenecă,
Și raiul s'a lumină!</p> |
|---|--|

11.

Refren: Dimineța lui Crăciun!

<p>Scoborît-a Dumnezeu
Pe-o scară de ceară,
Cu fuștei de fulgerei,
In stupine de albine;
5. Și de-acolo s'a luat,
Că n'a putut poelui²⁾
De mirosul florilor,
De bunul albinelor,
In mijlocul satului
10. La casa bogatului.
Și-a strigat dela fereastă:
— Gata-i cina, măi bogate?
Și el numai și-a strigat:</p> | <p>— Gata-i, gata-i, nu-i de
[voi,
15. Că-i de niște domni ca noi!
Și de-acolo s'a luat
In capătul satului,
La casa săracului.
Și-a strigat dela fereastră:
20. — Gata-i cina, măi sărace?
Și el numai și-a strigat:
— Gata-i, gata-i, pe puțin,
Da' veniți să o 'mpărțim.
Câtă nu ne-a prisosi,
25. Vom merge 'n sat și-om
[dobândi,
Și cu lucrul o vom plăti.</p> |
|---|---|

12.

Refren: Florile dalbe!

<p>La cea masă de mătasă;
Da' la masă cine șede?
Șede Maica Precista
Cu fiuț micuț în brațe;</p> | <p>5. Fiul plânge și nu tace.
— Taci, fiule, taci dragule,
Eu ție și-oiu dărui
Două mere, două pere,
Două țâțe dalbe-a' mele.
20. Și 'nceă eu și-oiu dărui</p> |
|--|--|

¹⁾ goz, dim. gozuc (ung. gaz) = gunoiu.

²⁾ poeluesc = am stare, incap.

- Tot cheile raiului
 Și crucea botezului ;
 Pe cei mici vei boteză,
 Pe cei mari vei cunună.
15. Dar pe masă ce mai sunt ?
 — Sunt lumine-aprinse.
 Printre ele ce mai sunt ?
 — Sunt colaci de grâu.
 Printre aceia ce mai sunt ?
20. Sunt cupe cu vin.
 — Voi cu-acelea ce-aștep-
 [tați ?
 — Că așteptăm pe Dum-
 [nezeu,
 Să-l mărim, să-l ospătăm.
 — Haida, Doamne, n prânz
 [cu noi !
25. — Ba eu nu m'oiu duce,
 Că am mult de umblat
 Pe la râtul lui Pilat,
 Unde-i un pom rămurat,
 Toamna pică de rodit,
 30. Primăvara de nflorit.
 Colinđița-i atâta,
 Pe boieri Domnu-i tră-
 [ea(scă).
 Să fii gazdă, sănătos,
 Să-ți ajute și Hristos
 35. Și găzdoaia sănătoasă,
 Să-ți ajute Maica noastă,
 Pe la asta zi frumoasă !
 Să ajungeți mulți Crăciuni
 Cu pace și sănătate !

13.

Refren : Dimineața lui Crăciun !

- Noi umblăm să colindăm
 Pe la curți de mari boieri.
 Dar boierii nu-s acasă,
 Că-s în codri a vânare.
5. Nimica nu-și căpătară,
 Făr'un țapușor surișor.
 Tînse pușca să-l împuște.
 — Vai de mine, nu împușcă,
 Că eu nu-s ce țî-se pare.
10. Eu-s Ionu' Sântionu',
 Nănașul lui Dumnezeu.
 Maică-mea m'a blăstămat
 Să fiu, fiară de păduri
 Nouă ani și nouă veri
15. Și p'atâtea primăveri.
 Dac'acelea le-oiu plini,
 Jos la țar'oiu coborî,
 Și om, ca și voi, oi u fi.
 Slujbă sfântă oi u sluji.
20. Slujba sfântă cine-o
 [ascultă ?
- C'o ascultă Maica Sfântă
 Cu fiuț micuț în brațe.
 Fiul plânge, stare n'are.
 Taci, fiule, taci, dragule,
 25. Că eu ție țî-oiu dărui
 Tot cheile raiului
 Și crucea botezului.
 Tu raiul vei descuiă,
 Pe Dumnezeu l'ei vedeă,
 30. Ție bine țî-a păreă.
 Sus în cer o înălțăm,
 Jos la boieri o 'nchinăm.
 O 'nchinăm pe sănătate,
 Pe mai multă bogătate.
35. Să fii, boier, sănătos,
 Să poți merge la itros,
 Fii, boier, cu veselie,
 Să poți merge la litie ;
 Boiereasa sănătoasă,
 40. Să-ți ajute Maica noastă !
 Colinda e atâta,
 Cine-o ascultă, să trăea(scă) !

14.

- Scoală, gazdă, nu dormi,
 Că nu-i vreme de durmit,
 Ci-i vreme de veselit.
5. Gazda bună c'a ieșit
 Și pe noi ne-a dărui
 Tot cu vița vinului

- Și din roada grâului,
El pe noi ne-a dăruit
Cu o coșarcă¹⁾ de nuci,
10. Să se joace bieții prunci:
Cu o coșarcă de mere,
Să ne săturăm din ele.
Dar încă ce ne-a mai da?
Un cârnaț mare de porc

15. Să-l frigem pe mâni la foc.
Rămâi, gazdă, veseloasă
Cu toții câți sunt în casă,
Să ajungeți multe zile la
[anul,
Și acestea să le petreceți
20. Cu bucurie și veselie.

15.

- Ce sară-i astă sară?
— Asta-i sara de Crăciun,
Să te veselești, om bun,
La cea masă de mătasă.
5. — Dar pe masă ce mai sunt?
— Că mai sunt făclii arzând.
— Printre făclii ce mai sunt?
— Că mai sunt colaci de grâu.
— Printre colaci ce mai sunt?
10. — Tot cupe pline cu vin.
— Da' la masă cine-mi șede?
— În cornul întâiu de masă
Șede bunul Dumnezeu,
În al doilea corn de masă
15. Șede sfântul Petru,
La al treilea corn de masă
Șede Ion Sântion,
La al patrulea corn de masă
Șede jupânul de gazdă,
20. C'un păhar galben a mână,
Tot închină și suspină.
Și 'nchină la răsărit,
Să-l audă Domnul Sfânt,
Domnul Sfânt pe-acest pă-
[mânt.
25. În toarta păharului
Scrisă-i raza soarelui,

- În buza păharului
Scrisu-i spicul grâului,
În fundul păharului
30. Scrisă-i vița vinului.
Ei beură, cât beură,
Dumnezeu din graiu grăiră:
— Dăi, noi, Petre, să mer-
[gem,
C'avem mari de cununat
35. Și încă mici de botezat.
La cei mari ce darli-om da?
Da-li-om boi buni, ne'nvă-
[țați,
Trăi-vor și 'nvăță-i-or;
Da-li-om cai buni, ne'nvă-
[țați,
40. Crește-or mari și 'nvăță-i-or.
Prea e mândră colinda,
Dela noi, dela vreo doi,
Noi silim de o zicem,
Voi siliți de o plătiți;
45. Mai vartos dela Hristos
C'un colac de grâu frumos,
Și o ploscă de vinars,
Să o tragem pe sub nas.
Să fii, gazdă, sănătos,
50. Pe la anul sănătos.

16.

- Colo sus, la răsărit,
Mândri pomi au înflorit.
Pe la poala pomilor
Șed oile domnilor.
5. Mare iarnă a picat,

- Oile toate-au sberat,
Dumnezeu le-a auzit,
Și-a făcut scară de cereară,
Tot la ele să coboară,
10. Să năpoastă primăvară.

¹⁾ coșarcă = corfă, paner.

- Să fii, gazdă, veselos
 Pe la-acest Crăciun frumos,
 Peste an tot sănătos
 Și mai mult cu fața'n jos,
 15. Cu sumanu 'ntors pe dos.

De vă place de colindă,
 Să ne sloboziți în tindă,
 Lângă cel blid cu plăcintă,
 Să stâmpărăm biata rânză.

17.

- Ce curți-s aceste curți,
 Așa 'nalte minunate?
 Cu norii alăturate?
 În ușori struțuri de flori,
 5. Și în uși struțuri de ruji,
 La ferești struțuri domnești.
 Înaintea-acestor curți
 Sunt trei rânduri de pomuți,
 Iară'n mijlocul curții
 10. Este-un pat mândru 'ncheiat

- De scânduri albe de brad
 În dânsul cine-i culcat?
 Dumnezeu s'a așezat,
 Tot în haine de bumbac,
 15. Și, pe cap, cu cămănac¹⁾
 Tot feștit²⁾ cu aghimant.
 El acela nu l-ar da
 Pentru lumea aceasta...
 De ni-ți da ceva, de ba,
 20. Mai mult nu v'om colindă..

¹⁾ *cămănac* = comănac.

²⁾ *feștese* (ung. *festek*) = văpsesc.

G L O S A R.

A.

Aghimant, pl. *aghimanturi*—diamant.
aghistină, pl. *aghistini*—castană.
agonisesc (a *agonisi*, *agonisii*, *agonisit*)—strâng, cuprind, adun.
aiu—usturoiu.
alduesc (a *aldui*, *alduii*, *alduit*)—a binecuvânta.
alunguțul (cu drumul)—dealungul (drumului).
a mână—în mână.
amă—acum.
anin (a *anină*, *aninai*, *avinat*)—agăț, atâr.
armurariu, pl. *armurari*—Bot. limba cerbului. Se folosește împotriva boalei de vite de acelaș nume (armurariu).
așchiutoiu, pl. *așchiutoi*, format din *așchiut*, pl. *așchiuți* (ung. *esküdt*)—ajutor de jurat,—de pretor.
astară—azi seara.

B.

Bădiuluț, pl. *bădiuluți*, dim. din *bade*—drag, iubit.
baier, pl. *baiere*—ață, sfoară de legat cămașa ori sumanul la gât.
baiu, pl. *baiuri* (ung. *baj*)—năcaș, supărare.
bănat, pl. *bănături* (ung. *bánat*)—durere, jale.
bănuiesc (a-și *bănuî*, *îmi bănuîi*, *bănuîi*)—mă întristez, mă supăr. mă îngrijesc.

bărbănuță, pl. *berbințe*—butoiu, hârdaș lung, în care se ține brânza și laptele de oi. Dim. *berbincioară*, pl. *berbincioare*.

batâr—barim.

betășig, pl. *betășiguri* (ung. *beteség*)—boaiă.

bidă—pacoste, năcaș.

bidesc (a *bidi*, *bidii*, *bidit*)—a necăji, a trăi cu chiu, cu vai.

birău, pl. *birăie* (ung. *biró*)—primar jude; *birăiță*, pl. *birăițe*, nevasta primarului.

birș, pl. *birși* (ung. *béres*)—slugă la vite.

blid, pl. *blide*—strachină.

bocotan, *bocotaneă*, pl. *bocotani*, *bocotance*—bogat.

bogătate, pl. *bogătăți*—bogăție.

boghet, *bugăt*—destul; *bugăt de bine*, —destul de bine.

boier, pl. *boieri*—titulatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nuntă, la sfat; titulatură ironică; adv. *boierește*. Fem. *boiereasă*, pl. *boierese*, se folosește în înțelesul de „boreasă“, nevastă, stăpână.

boldurel, pl. *bordurele*, dim. din *bold* pl. *bolduri*—prăvălie, dughiană.

bolund, adj.—nebun, nebulat, smintit (ung. *bolond*).

borcut, pl. *borcuturi*—apă acră, apă minerală.

boreasă, pl. *borese*—nevastă, femeie.

botă, pl. *bote*—băț, baston.

boteiaș, pl. *boteiașe*—dim. din „boteiu“; *boteiași de oi*, turmă de oi.
brăcinariu, *brăcinare*—brăcinar, ață de legat izmenele.

bugezesc (a *bugezi*, *bugezii*, *bugezit*)—mă fac buged, umflat la obraz, de boală ori de somn.

buhaș, pl. *buhași*—brad bătrân. La munte colibele se acoperă cu scoarța de buhaș ce se aduce din „proval“ (=vale, povârniș). Dacă „păcurariul“ moare în munte, nu-l aduc în sat să-l îngroape, ci îl acoperă cu scoarța de buhaș și așa îl bagă în groapa lui gătită.

buiguesc (a *buigui*, *buiguii*, *buiguit*)—băiguesc, a airă.

bulbuc, pl. *bulbuci*—bobocel, boboc (la flori); *bulbuc-floare galbănă*.

bulz, pl. *bulzuri*—grămadă, mototol, cocoloș (de caș).

bumb, pl. *bumbi*—nasture.

bumbușcă, pl. *bumbuști* și *bumbuște*—ac cu gămălie.

but—îndărătnicie, împotrivire, poară.

C.

Calapăr—numele popular al balsaminei, Lat. *Tanacetum balsamita*.

călicuț, *călicuță*, pl. *călicuți*, *călicuțe*, dim. din *călic*, *călică*, pl. *călici*, *călice*—slab, slăbănog, uscățiv, sec.

cămănac, pl. *cămănace*—comănac.

canapeiu, pl. *canapeie*—canapeă, divan.

cânt (a *cânta*, *cântai*, *cântat*)—cânt în biserică (altfel se folosește cuvântul „horesc“); a *se cânta*—a se boci.

căpău, pl. *căpăi*—copoiu.

căpeneag, pl. *căpenege*, și *chepeneag*, pl. *chepenege* (ung. *köpenyeg*)—mantă.

căpiez (a *căpia*, *căpiai*, *căpiat*)—a turbă, a nebuni.

car (a *căra*, *cărai*, *cărat*)—a duce cu carul; *mă car*, *mă căruțez*, *mă duc*; *cară-te*, *du-te în treabă-ți*.

cat (*cați*, *cată*, etc. *cătai*, *cătat*; ori: *cot*, *coți*, *coată*, *cotăm*, *cotați*, *coată*, *cotai*, *cotat*)—a căuta.

cătană, pl. *cătane*—militar, soldat; a *plecat în cătane*, a plecat la oaste, la miliție; adj. *cătunesc* și *cătănesc*; adv. *cătunește* și *cătănește*.

cătilin, *cătilinaș*—lin, încet.

cătușe, pl. *cătuși*—cătușă.

căuaci, pl. *cauaci* și *covaciu*, pl. *covaci*—faur; adj. *covăcesc*—de faur.
cealău, pl. *cealăi* (ung. *csaló*)—amăgitor, pungaș.

ceapsă, pl. ceapse, cepsele—bonetă, căiță pentru femei.

„*cearcănul de p'angă soare*“, „*cearcănul de p'angă lună*“, ca variantă am auzit și astfel: „*cercuțul de p'angă soare*“, deci „*cearcănul*“ aici înseamnă periferia soarelui și a lunii ce se vede în împrejurări normale, iar nu cu ocazia eclipselor.

celuesc (a *celui*, *celuii*, *celuit*)—a amăgi, a înșelă.

cenușeri—cearșaful (lepedeul) în care să pune cenușa deasupra rufelor spălate și așezate în zoluriță—putină.

cergă, pl. *cergi*—țol.

ceteră, pl. *ceteri*—vioară.

cheotoare—incheietura dela colțul caselor de lemn. O bărnă se lasă mai lungă și pe aceea se anină coasele, etc.

chică—cosiță.

chidru, pl. *chidri*—cedru.

cimbru—plantă mirositoare. Româncele o folosesc în mai multe mâncări.

Cin sau *ciiu*, (*cii* sau *cini*), *cină*, etc.—a cină.

ciocnesc—lovesc, dau în cap.

ciont, pl. *cioante* (ung. *csont*)—os.

ciucuri—pantaloni.

ciung, pl. *ciungi*—lipsit de o mână sau de un picior; arbori pitici, nedevolțați.

ciunt (a *ciuntă*, *ciuntai*, *ciuntat*)=rup, taiu (flori).
ciupă, pl. *ciupe*=baie pentru copiii din fașă.
ciupăit=îmbăiat.
ciurcel, pl. *ciurcei*=cercei.
ciuruesc ori *ciurăesc* (a *ciurăi* și a *ciurui*, *ciurăit* și *ciuruit*)=a curge ca dintr'un ciur.
clonțurel, pl. *clonțurile*=dim. din *clonț*.
clop, pl. *clopuri*=pălărie. Dim. *clopuț*, pl. *clopuțuri*.
coale=coleă.
coacie, pl. *coacii* (ung. *kocsi*)=trăsură.
cocon, pl. *coconi*; dim. *coconaș*, pl. *coconași*, *coconel*, pl. *coconei*, *coconuț*, pl. *coconuți*; fem. *cocoană*, pl. *cocoane*, dim. *coconeă*, pl. *coconele*, *coconuță*, pl. *coconuțe*, *coconiță*, pl. *coconițe*=copil, copilă.
coită (coită), pl. *coite*=nevestă cochetă.
colac, pl. *colaci*=cozonac.
coldău, pl. *coldăi*; *colduș*, pl. *colduși* (ung. *koldus*)=cerșitor; *colduesc* (a *coldui*, *colduii*, *colduit*), a cerși; a cerè.
colindă, pl. *colinzi*; *corindă*, pl. *corinzi*=cântare de Crăciun. Dim. *coliadită*, pl. *colindițe*.
colnic, pl. *colnice*=colină; vârful de colină. Dim. *colnicuț*, pl. *colnicuțe*.
conciu, pl. *conciuri*=cosiță.
copârșeu, pl. *copârșeauă* (ung. *koporsó*)=coșciug.
copcă, pl. *copce* și *copcii*=copcie, cârlig; săritură.
corciu, pl. *corciuri*=tufă.
cornuluț, pl. *cornuluțuri*=dim. din corn.
coșarcă, pl. *coșerci*=cofă, paner.
cotlon, pl. *cotloane*=peșteră mică, scorbura, vizuină, bortă.
crâșc (*crâști*, *crâșcă*, etc. a *crâșcă*, *crâșcat*)=a scrâșni, a scârțâi, a pârâi.

crengos=crenguros, rămuros.
cruciță, pl. *crucițe*=dim. din cruce.
cuc (a *cucă*, *cucăi*, *cucă*)=a cântă cucu.
cununiță, pl. *cununițe*=dim. din cunună.
curte, pl. *curți*=palat, casă boierească. Dim. *curticeă*, pl. *curticele*.
custură, pl. *custuri*=cuțit ce nu se închide; colină ce are forma unei custure.

D.

Dămb, pl. *dămburi* (ung. *domb*)=deal, colină.
dărab, pl. *dărăburi* și *dărăbe*=bucată (ung. *darab*).
deapăn (a *depână*, *depânai*, *depânat*)=a depână.
demic (a *demică*, *demicai*, *demicat*)=a duminică, a tăia.
descumpăr (a *descumpără*, *descumpărai*, *descumpărt*)=a răscumpără.
diac, pl. *dieci*=cântăreț la biserică, cantor.
d'ingă=de lângă.
diug, pl. *diuguri* (ung. *dög*)=mortăciune; leneș, trândav, puturos.
dobă, pl. *dobe*=tobă.
doicesc (a *doici*, *doicii*, *doicit*)=a dădăci, a îngriji.
domn, pl. *domni*=cela ce e îmbrăcat în haine nemeștești, cu excepțiunea Jidovilor.
domnariu, pl. *domnari*=domn, dignitar.
drăgucior, *drăgucioară*, pl. *drăguciori*, *drăgucioare*, dim. din *drăguț*, *drăguță*, pl. *drăguți*, *drăguțe*=iubit, amant.
dudău=o buruiiană, bălărie.
dumată, dar și: dumneata=dumneata.
dup'olaltă=unul după altul; sprinten, iute.
durzău, pl. *durzăi*=Bot. jneapăn, ienupăr. *Juniperus communis* L.
dutcuță, *dupcuță*, pl. *dutcuțe*, *dupcuțe*=o monedă de 10 sau 20 de bani.

F.

Fac, mă... (a se face, mă făcui, făcut) = a crește.

fac cuvânt, îmi fac cuvânt cu cineva = a conversa.

fărîndă, pl. *fărîni* = făină.

fărtaiu, pl. *fărtaie* (germ. *viertel*, ung. *fertály*) = pătrar, sfert.

feri-mă = ferește-mă.

feștesc (a fești, *feștii*, *feștit*) = a văpsi.

feție, pl. *feții* = loc acomodat de sădit vie și pomi, fiindcă aproape toată ziua stă în față, în bătaia soarelui.

fit, pl. *fituri* = gură (la porc și la câne), bot.

fogodău, pl. *fogodău* (ung. *fogadó*) = fagădău, birt.

frătiut și *frătiulut*, pl. *frătiuți*, și *frătiuluți*; *frătiuc* (vocativ: *frătiucă*), *frătiuluc* (voc. *frătiulucă*), pluralul dela aceste două cuvinte din urmă nu se folosește = dim. din frate.

furător, pl. *furători* = tâlhar, lotru.

fuștel, pl. *fuștei* = fușteiu (la scară).

G.

Gazdă, găzdoaică, pl. *gazde, găzdoi* stăpân, stăpână.

găzdag, găzdac (ung. *gazdag*) = bogat, avut; *găzdușag*, pl. *găzdușaguri* (ung. *gazdaság*) = avuție, bogăție.

ghialog (ung. *gyalog*) = pedestru.

goz, pl. *goaze* și *gozuri* (ung. *gaz*) = gunoiu, buruiiană; *gozuros* = plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării.

Dim. *gozuc*, pl. *gozucuri*,

graiță, pl. *graițe* = crucer, 2 bani.

grâmjese (a grâmjî, *grâmjii*, *grâmjî*) = a scânci, a plânge.

grație = amnestie, iertare dela vreo pedeapsă (cf. ex. de moarte).

grăunț, pl. *grăunțe* = grăunte, grăunte de grâu.

groșcioraș = dim. din „groșcior”, smântână.

grumaz, pl. *grumazuri* și *grumazi* = grumaz, gât.

gubă, pl. *gube* = suman, *glugă*.

gurioară, pl. *gurioare* = dim. din gură.

Alte dim.: *guruță*, *guriță*, *guruca*, *guricioară*.

Gutăiu = Gutiiu, un munte care desparte Maramureșul de Baia-mare.

H.

Hăd, hădă, pl. *hăzi, hăde* = urit, uriciós.

haiduc, pl. *haiduci* = jandarm, polițaiu.

hăinică, pl. *hăinicile* = dim. din haină.

haznă (ung. *haszon*) = folos.

hie (ung. *hijia valaminek*) = lipsă.

hînteu, pl. *hînteau* (ung. *hintó*) = trăsura.

hireș (ung. *hires* = vestit) = frumos.

hireșeță, pl. *hireșețe* = frumusețe.

hodînă = odihnă; *hodinesc* (a *hodini*,

hodînii, *hodînit*) = a odihni.

hoheriu, pl. *hoheri* (ung. *hóhér*) = hingher.

holdiță, pl. *holdițe*, dim. din *holdă*, pl. *holde* = pământ semănat.

honved, honvid, pl. *hovezi, hovizi* (ung. *honvéd*) = apărător de patrie; miliție teritorială.

hore, pl. *hori* = cântec, doină, baladă; *hore mare*, cântec lung.

horec (a *hori, horii, horit*) = a cânta.

horincă, pl. *horinci* = țuică. *Horincă îndulcită* = țuică îndulcită cu miere ori cu zahăr; *horincă verde*, țuică neîndulcită.

hornet, pl. *hornete* = dim. din „horn”. *huc* = chiar; *toate huc*, chiar toate.

I.

Ia = iacă, iată.

iarășbirău, pl. *iarășbiraie* (ung. *járásbíró*) = jude cercual, de ocol.

ibung, pl. *ibunguri* = deprindere de arme, manevre.

îmbaiier (a *îmbăieră, îmbăierai, îmbăierat*) = leg cămașa ori sumanul la grumazi.

împăjestesc (a se împăjești, împăjeștit)—a se umplea de pajiște, de iarbă, de verdeață.

împelinez (a se împelina, împelinat)—a deveni amar ca pelinul.

împistresc (a împistri, împistrii, împistrît)—a împestriță, a brodă, a chindisi.

înciurez, (a înciurâ, înciurâi, înciurât)—a face ciur, un fel de gherghel.

încolțurat—în colțuri. Păcurarii fac și pun înfrumusețeri atât pe fierul băltagului cât și pe toporiștea lui și băltagul așa înfrumusețat să zice încolțurat.

îndată mare—imediat, îndată.

îndosesc (a îndosi, îndosii, îndosit)—a ascunde.

înferecat—ferecat, legat cu fier.

înlontru—înlauntru.

înșinurez (a înșinurâ, înșinurâi, înșinurat)—a pune șnur, găitan.

înșințelaz (a înșințelâ, înșințelâi, înșințelat)—a înfrumuseța, a decora.

iobag, pl. *iobagi* (ung. *jobbágy*)—clăcaș.

iosag, pl. *iosage* (ung. *jószágy*)—avere, bogăție.

ișcoală, oșcoală, pl. *ișcoale, oșcoale*—școală.

iție (ung. *icce*), pl. *iții*—măsură veche pentru lichide, făcea șase decilitri și ceva.

itros—utrenie, mânecare, care premerge liturghiei.

învărgat—țol învărgat, pănură de lână țesută cu dungi lungi.

J.

Jelcuesc (a jelcui, jelcuii, jelcuiț; și: a se jelcui, mă jelcuii)—a jelui, și: a se jelui.

jelie—jale, supărare.

jendar, pl. *jendari*—jandarm.

jid pl. *jizi*—jidov.

jurătou, pl. *jurătou*, dim. din *jurat*—pretor.

L.

Laiță, pl. *laițe*—laviță.

lânțug, pl. *lânțuguri*—dim. din lanț.

laolaltă—împreună.

lau (*lai*, *lă* șcl. a *lă*, *lăut*)—a spăla rufe; a-și unge capul.

laz, pl. *lazuri*—loc de fânaț.

lele—iubită, dragă. se zice în Maramureș și lele mătușe.

lepedeu, pl. *lepedeauă* (ung. *lepedő*)—lințol, cearsaț.

lin și pelin—joc de cuvinte.

litia—rugăciune de implorare, procesiune. Toate serbătorile mari au litia la care se benecuvântă pâine, grâu, vin și untdelemn. Cu acel untdelemn sfințit la ziua liturghiei, se ung pe frunte credincioșii.

liulinț, pl. *liulințe* și *liulințuri*—un fel de leagăn ce se agață în grindă, ori și de creanga vreunui arbore, dacă mama se duce pe dealuri la fân, cu copilaș cu tot.

lotru, loatră, pl. *lotri, loatre*—istet, sprinten.

lozișoară, pl. *lozișoare*—dim. din „loză“.

lumucă—dim. din lume.

lutran, pl. *lutrani*—luteran.

M.

Măiu (a mânecă, mas)—a petrece noaptea, a dormi.

mălaiu, pl. *mălaie*—porumb, păpușoiu.

mălin, pl. *mălini*—Bot. Siringa vulgaris L., liliac.

mândru, —ă, pl. *mândri*, —e—frumos iubit. Dim. *mândruc*, —ă, *mândruț* —ă, *mândruluc*, —ă, *mândruluc*, —ă, *mândrulic*, —ă, *mândrulior*, *mândrulioară*, *mândruliță*, *mândrulană*.

mâne-ta—mamă-ta, mamei tale.

mânuri—e pluralul dela mână.

măreț, măreață, pl. *măreți, mărețe*, —mândru, trufaș.

mășcat—adjectivul acesta cuprinde

două însușiri: massiv și rotund: se zice d. e. lacrimă mășcată, mărgea mășcată, grăunte mășcat, bine desvoltat.

măzărice (n'are plural) = măzărice.

măzdă, pl. *măzde* = interese, camătă, uzură.

meliță, pl. *melițe*, = unealtă de sfărmat cânepa.

merinde, pl. *merinzi* = proviziuni de drum.

metehău, pl. *metehăi* = mutos, tras-împins.

mieriu, adj. = trufaș, mândru.

mintă creață = mentha crispa.

minteu, *mintenaș* (ung. *menten*) = îndată.

mintiuică = dim. din minte.

miretei = miri.

molid, pl. *molizi* = un soi de brad, cu crengi ce stau în sus ca săgeata, pe când crengile bradului sunt lăsate în jos. Dim. *molidaș*, pl. *molidași*.

mortită = dim. din moarte.

mul = nomol; *mulesc* (a *mul*, *mulii*, *mulit*) = a nomoli; a apăsa cu vorba. a batjocori pe cineva.

muncel, pl. *muncei* = dim. din munte.

musai = e nevoie, e silă.

N.

Nădăese (a se *nădăi*, mă *nădăii*, *nădăit*) = îmi ieau seama.

nădrag, pl. *nădragi* (ung. *nadržag*) = pantaloni.

năpost (*năpustii*, *năpustit*) = năpustesc, slobozesc.

Neamț = Austriac, referindu-se la armata comună, unde, până acum spiritul e austriac.

neghină = buruiana ce crește în grâu, să amintește și în s. scriptură. Neghina se folosește și la unele descântece.

negurez (a *negură*, *negurai*, *negurat*) = a întuneca, a supăra.

nemeș, *nemiș*, pl. *nemeși*, *nemiși*

= nobil; adj. *nemeșesc*; dim. *nemișel*; *nemișoacie*, nobilă.

nemeș-birău, pl. *nemeș-biraie* (ung. *nemesbiró*) = primar nobil. Înainte de 1848 „biraiele“ se alegeau numai dintre nobili, pentru aceea aveau titulatura de „nemeș“.

nevăstancă, pl. *nevestence* = din nevastă.

nice = nici.

O.

Oarmeghe, pl. *oarmeghi* (ung. *vármegye*) = comitat, județ.

ocol, pl. *ocoluri* = ogradă.

odolhaz, pl. *odolhazuri* (ung. *oldalház*) = odaie laterală.

ogrinji = rămășițe de fân, ce rămân în iesle.

ojină, pl. *ojini*, ori *ujină* (ung. *ozsonna*) = chindie

ol, pl. *oluri* = oală lungăreață.

o lecută, *o leacă* = puțin, puținel.

omăt = neauă, zăpadă.

opcină, pl. *opcine* = creasta muntelui sau a dealului, pe unde duce vreun drum.

ospăț, pl. *ospete* = petrecere, chef, nuntă.

P.

Păcurăraș, pl. *păcurărași* = dim. din păcurar.

păducel, pl. *păducei* = Bot. *Crataegus monogyna* Jacq.

painjen = paiangin, paiagen, insecta bine cunoscută.

palant, pl. *palanturi* = gard de scânduri.

pălesc (a *păli*, *pălii*, *pălit*) = a părli, a părjoli coaja arborelui.

pălincă, pl. *pălinci* (ung. *pálinka*) = țuică, vinars. Dim. *pălincuță*. *Pălincă îndulcită*, țuică cu zahăr ori cu miere; *pălincă verde*, țuica neîndulcită.

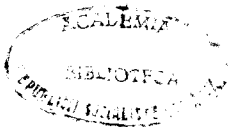
pământesc (a se *pămânți*, mă *pămânții*, *pămânțit*) = a deveni palid, negru ca pământul.

pângă—pe lângă.
pantanog—cal pantanog, cu semn alb la piciorul drept, adică cal însemnat.
păpădie—plantă de primăvară cu flori galbene; păpădie, floare mândră de câmpie.
pârjolese (a *pârjoli*, *pârjolii*, *pârjolit*)—a pârli, a da foc (ung. *perzsel*).
păruță—dim. din pară.
pătac, pl. *pătaci*—un ban vechiu.
pațilă, *pațală*, pl. *pațile*, *pațale*—experiență, suferință îndurată, întâmplare.
patriarc, pl. *patrierci*—patriarh.
pătrupop, pl. *pătrupopi*—protopop.
pe drept (a voastră casă)—față, vis-à-vis de—.
peminte—pământuri.
pită, pl. *pite*—pâne.
pititel, *pititea*, pl. *pititei*, *pititele*; *pititeluț*, pl. *pititeluți*, *pititelucă*—mic, micuț.
plăiuț, pl. *plăiuțuri*, dim. din *plaiu*, pl. *plaiuri*—drum ce duce la munte.
plisă, pl. *plise*—loc mai adânc în albia râului.
ploacă (pluralul nu se folosește)—clondir, carafă.
poară, in.....—împotrivă, în but.
poclușe (a *pocluș*, *poclușii*, *poclușit*)—am stare, încap.
podîșor, pl. *podîșoare*—stelaj, etajeră.
poiată, pl. *poieți*—grajd pentru vite mari; dim. *poiețea* pl. *poiețele*, e grajd mai mic ce se așează imediat lângă peretele grajdului cel mare și servește de culcuș vițeilor ori porcilor; poiețeaua destinată porcilor se numește de comun *coteț*.
poliță, pl. *polițe*—scândură, de comun deasupra ușii, de așezat oale, farfurii ș. a.
pomuț, pl. *pomuți*—dim. din „pom”.
ponce (in.....)—împotrivă; a grăi în *ponce*, a grăi împotrivă; *poncesc* (a

ponci, *poncii*, *poncit*, a se împotrivi, a se certă.
ponoși—pedala dela răsboiu, în Maramureș teara.
ponosesc (se *ponosește*, a se *ponosi*, *ponosit*)—se zice când fața se urîțește, slăbește și-și pierde finețea.
popistresc (a *popistri*, *popistrii*, *popistrît*)—se folosește ca joc de cuvinte lângă cuvântul *impistresc*, și înseamnă: a brodă, a chindisi.
porție, pl. *porții*—dare, arunc, porțiune.
porumb, adj. se zice calul suriu la păr ca și porumbul.
porumbaș, pl. *porumbași*—dim. din porumb.
potilat, pl. *potilate* (ung. *patyolat*)—batistă, pânză fină.
potlog, pl. *potloage*—bucăți din opincă.
potolese (a *potoli*, *potolii*, *potolit*)—a stinge.
pozne—necaz.
prăbălușe (a *prăbăluș*, *prăbălușii*, *prăbălușit*)—a probă, a încercă, a experimentă.
prah—praf de pușcă.
prânzesc (*prânzii*, *prânzit*)—dejunez.
prăpădesc (a *prăpădi*, *prăpădii*, *prăpădit*)—a risipi, a prădă, a vinde ceva cu un preț bagatel.
prepicuș, pl. *prepicuși*—lavița de lângă vatră.
prifont, pl. *prifonturi*—profund, pâne neagră, proviziune.
prilaz, pl. *prilazuri*—pârlaz.
prîpor—prîpoare, loc pieziș.
pruncă, pl. *prunce*—fem. dela prunc.
prundurel, pl. *prundurele*—dim. din prund.
pustiit—pustiire, distrugere.

R.

Rămas, *rămasă*, pl. *rămași*, *rămase*—văduv, văduvă.
rând, *am rând*—am rândueală, am modru, îmi stă în puțință.

rânduluesc (a rândului, rânduluii, rânduluit; (ung. *rendel*)=a orându-i, a meni.

rânză, pl: rânze=stomac.

rât, pl. rături (ung. *rét*)=livadă; dim. rātuț, pl. rātuțuri.

rătăcănat, rătăcănată, pl. rătăcănați, rătăcănate=crengos, încrengat.

reghemânt, pl. reghemânturi, și reghiment, pl. reghimente=regiment. rezedă, pl. rezede=Bot. rozetă. Ro-seta.

rif, pl. rîfi (ung. *röf*)=cot (de Viena).

rob, pl. robi, dim. robuț, pl. robuți=sclav; arestant, prins, prizonier.

romon=Bot. roman, mușețel prost. Matricaria inodora L.

rostopască=plantă, se zice și negelariță, dacă să rupe iese un suc galben din trînsa.

ruguț, pl. ruguți, dim. din rug, pl. rugi=măcieș.

ruje, pl. ruji (ung. *rózsa*)=roză; trandafir; dim. rujiță, pl. rujițe.

rumeneă, pl. rumenele, dar și: rumeneală=rumeneală, suliman.

rumenesc (a rumeni, rumenii, rumenit=a sulemeni, a da curoșu pe față.

S.

Săcret=amar.

săleac, săleacă=sărman. Dim. selecuf, selecufă.

săm, săți=suntem, sunteți. Amândouă formele se folosesc deopotrivă în Maramureș; pe Maraînsă se aude mai des *săm* și *săți* decât *sântem* și *sânteți*.

sămățișe=lapte prins, lapte acru.

sărindar, pl. sărindare=40 de leturghii servite de acelaș preot, la dorința vreunui credincios.

șatră, pl. șetri=baracă; târnaț, pridvor.

sazolic, sazolicuri (ung. *százalek*)=procent.

sbiciu, pl. sbiciuri=biciu.

sfoară, pl. sfoare=atăț mai groasă, fune, ștreang (de spânzurat).

sfințit=apus; pe la sfințit. când apune soarele.

sgardă, pl: sgărzi=salbă de mărgele.

sglotariu, pl. sglotari=țigan.

siminic=plantă, lat. *helichrysum arenarium*.

șindilă, pl. șindilii=șindrilă.

șindilesc (șindilii, șindilit)=șindrilesc.

șinură, pl. șinuri=șnur, găitan. Se aude și forma aceasta: șinor, pl. șinoare.

șirincă, pl. șirinci=năframă de pe cap.

slobozitul, subst. dela a slobozi=a lăsă să curgă (vinul).

smultură, smulsă, urită.

șogor, pl. șogori; fem. șogoriță, pl. șogorițe (ung. *šógor*)=cumnat, cumnată.

șohan, șohănit, șohănită (ung. *soha*)=niciodată, nicicând.

solovârf=după L. *origanum vulgare*, plantă ce crește pe vârful munților.

sopon, pl. sopoane=săpun; sopenesc (a saponi, saponii, saponit), a săpunii.

șopru, pl. șopruri=șopron de fân.

spată, pl. spete=spată de țesut.

spovadă, pl. spovezi=mărturisire. spovedanie.

sorucă, sorurea pl. surorele=dim. din soră.

soțuc, pl. soțuci=dim. din soț.

(de pe) stâlpu=vrednic de spânzurat.

stan, pl. stanuri, dim. stănuț, pl. stănuțuri=partea din sus a cămeșii, până la brâu.

ștergătoare, pl. ștergători=ștergar, ștergură.

straje, pl. străji=streață, paznic, sentinelă; străjuesc (a străjui, străjuii, străjuit)=a păzi, a apăra.

strânsură, pl. strânsuri=mulțime.

strigătură, pl. strigături=chiuitură.

strungă, pl. *strungi*—deschizătură la staul (strunga oilor), la gard.
struț, pl. *struțuri*—flori, buchet de flori. Dim. *struțuc*, pl. *struțuce*, *struțisor*, pl. *struțisoare*, *înstruț* (a *înstruța*, *înstruțai*, *înstruțat*), a pune struț, a pune flori. *Struț de flori*, buchet de flori; *struț de ruji*, buchet de roze.
stupiniță, *stupinuță*—dim. din stupină, prisacă.
sugnuță, pl. *sugnuțe*, și: *sugniță*, pl. *sugnițe*—dim. din sugnă:—rochie.
suman, pl. *sumanuri*—sucman, țindră de lână ce o îmbracă țărani peste cămașă.
surăș, pl. *surăși* *surișor*, *șurișoară*, pl. *surișori*, *surișoare*.—dim. din sur.
șuvar—un soi de iarbă slabă fără suc, loc șuvar—locus arundinosus.

T.

Țancă—cochetă.
tânjeă, pl. *tânjele*—tânjeală.
țară; mai bine m'oiu duce'n țară—mai bine mă voi duce'n lume.
tătăișe, pl. *tătăiși*—tătăișă, cumnată.
 Bot. aurată. *Chrysanthemum Leucanthemum* L.
tătuc (voc. *tătucă*)—dim. din tată.
tău, pl. *tăuri* (ung. *tó*)—lac.
teară, pl. *teri*—răsboiu.
tigheală—ticnă, tihneală.
țin zile—a posti ori a ajună în anumite zile pentru binele ori răul cuivă.
tinse—întinse.
țintirim, pl. *țintirimuri*—cimitir, lângă biserică; dacă e afară din sat, se numește *temeteu*, pl. *temeteaui* (ung. *temető*).
țip (a *țipă*, *țipai*, *țipat*)—a lepădă, a arunca.
țipou, pl. *țipoi* (ung. *cipó*)—țipău, pânișoară.
țipuresc (a *țipuri*, *țipurii*, *țipurit*)
 țip, strig.

tist, pl. *tisturi*—ofiter, funcționar.
titie, pl. *titii*—căpățâna pălăriei. Dim. *titiuță*, pl. *titiuțe*, scufie, căciulă.
toesc (a *toi*, *toii*, *toit*)—v. a. a sfădi, v. n. a face sgomot.
țoluț, pl. *țolufuri*—dim. din țol, pănură de lână, țesută cu măiestrie.
trag, a se trage de ceva—a se sinchisi, a se rușină.
tragân (*tregini*, *tragână*, etc., a *trăgână*, *trăgânai*, *trăgânat*)—a cântă trăgânat, cu prelungiri; s. boală de vaci.
trupină, pl. *trupine*—tulpină, trunchiu.
tun (a *tună*, *tunai*, *tunat*)—a lovi, a detună: subst. tunet.
țurgălu, pl. *țurgălău*—clopoțel.
turiș—paie rămase (ogrinji) dela vietele cornute, cari se dau cailor.
turtă—pâne lată și rotundă de grâu. La ospete poporul pentru onoarea mesei face și turte.

U.

Uagă, pl. *uiegi* (ung. *üveg*)—sticlă.
 Dim. *uiegută*, pl. *uieguțe*,
undiță, pl. *undite*—dim. din undă, pe când *ündiță* e cârligul cu momeală de prins pești.
ușor, pl. *ușori*—ușcior.

V.

Vădurel, pl. *vădurele*—dim. din vad.
vâj, pl. *vâji*—moșneag.
văjesc (a *văji*, *văjii*, *văjit*)—a clăti din loc un obiect, așa că e aproape să cază; *se văjește*, se întâmplă; *se văjește cu cineră*, se potrivește, ajunge la învoeală.
vălfă—fruntea, cel mai bun și cel mai frumos din ceva.
vânare, a..... (că-s în codri a vânare) —la vânat.
vărdină, pl. *vărdini*—cumpănă de fântână.
vărtelniță, pl. *vărtelnițe*—depanătoare, răschitor.

vătar = baci (la stână).

veci, în veci = niciodată, nicicând.

vecernie = inserat, slujbă de seară.

verigă, pl. *verigi* = verigă: inel neted;
dim. *veriguță, verguță*.

veselos, veseloasă, pl. *veseloși, veseloase* = vesel.

vileag, pl. *vileaguri* = lumânare, lumină.

vinars, pl. *vinarsuri* = rachiu.

violă, pl. *riole* = vioreă, viorică.

vranită, vragniță, pl. *vragniți, vranți* = vramniță, poartă.

Z.

Zăghiută, pl. *zăghiute*, dim. din *zaghie*, pl. *zaghi* = cătrință, rochie.

zăton, pl. *zătoane* (ung. *zátony*) = vad, trecătoare.

ziguiri = locuri unde se fierbe rachiul.

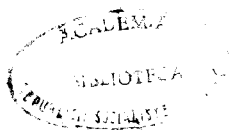
ziucă = dim. din ziuă.

zlot, pl. *zloti* = florin, 2 lei și ceva.

GREȘELI DE TIPAR

Pagina.	Rândul.	În loc de:	Ceteste:
5.	15.	Mângâia-te	Mângâia-t'ei
"	28.	'mpăjeșt	'mpăjești
"	29.	țil-oiu	ți-l-oiu
6.	59.	genuche	genunche
"	67.	în	cu
9.	84.	draga	draga
"	109.	Turcii	Turci
10.	183.	ciontat	ciuntat
"	9.	merge	mer(g)e
11.	60.	merge	mer(g)e
12.	26.	ploaia-u	ploaia-au
13.	nota 4).	vragnita	vragnița
14.	111.	fuduțul	funduțul
15.	149.	voinicicu-i	voinicu-i
16.	nota 1).	undiță	undița
19.	nota 3).	jarásbiró	járásbiró
22.	44.	șoptit	șopotit
25.	138.	gata	gată
26.	200,	apartine doinei 21.	
28.	306.	mine	nime
"	25.	genuche	genunche
29.	74.	jelcu'	jelcuc—
54.	516.	gutâiu	Gutiiu
30.	96.	blăstămt	blăstămat
"	nota 1).	ozsona	ozsonna
32.	275.	minei-i	mine-i
33.	304.	drep	drept
35.	428.	miere de gutuii	mere de gutâiu
37.	591.	asară	sară
40.	184.	mai	m'ai
45.	487.	murguș	murguț

Rândul.	Pagina.	În loc de:	Cetește:
46.	nota 4).	lungăreața	lungăreață
-	65.	lozișoară	lozișoară
50.	261.	propeaua	propteaua
54.	516.	gutâiu	Gutâiu
54.	519.	gutâiu	Gutâiu
55.	nota 4).	cipo	cipó
59.	786.	propeaua	propteaua
"	788.	"	"
63.	1042.	cucoane-i	cocoane-i
69.	15.	stele	stelele

DIN PUBLICAȚIUNILE ACADEMIEI ROMÂNE

	L. B.
X Crăniceanu Dr. Gh., Igiena țăranului român. Locuința, încălzimintea și îmbrăcămintea; alimentațiunea în diferite regiuni ale țării și în diferite timpuri ale anului. Buc. 1895.	5.—
X Gorovei Artur, Cimiliturile Românilor. Buc. 1898.	3.—
Grigoriu Gr., Medicina poporului. I. Boalele oamenilor.— <i>Anal. Acad. XXX Lit.</i>	1.60
— II. Boalele vitelor.— <i>Anal. Acad. XXX Lit.</i>	—50
X Jaruik Dr. I. U. și A. Bârseanu , Doine și strigături din Ardeal, date la iveală cu un glosar complet de Dr. I. U. Jarnik. Buc. 1885.	—
X Lapașcu D. P., Medicina babelor. Adunare de descântece, rețete de doctorii și vrăjitorii băbești. Cu un raport de <i>Prof. I. Bianu</i> . — <i>Anal. Acad. XII Lit.</i>	—
X Manolescu Dr. N., Igiena țăranului. Locuința, iluminatul, și încălzitul ei. Imbrăcămintea, încălzimintea, alimentațiunea țăranului. Buc. 1895.	5.—
X Marian S. Fl., Cromatica poporului român.—Discurs de recepțiune, —cu Răspuns de <i>B. P. Hasdeu</i> .— <i>Anal. Acad. IV, 2</i>	1.—
— Descântece adunate de G. Săulescu. Raport.— <i>Anal. Acad. V, 2</i>	1.—
X — Vrăji, farmece și desfaceri.— <i>Anal. Acad. XV Lit.</i>	1.—
X — Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor. Studiu folkloristic. Buc. 1903.	6.—
X — Legendele Maicii Domnului. Studiu folkloristic. Buc. 1904.	4.—
X — Nașterea la Români. Studiu etnografic. Buc. 1892.	5.—
X — Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. Buc. 1890.	10.—
X — Immormântarea la Români. Studiu etnografic. Buc. 1892.	5.—
X — Sărbătorile la Români. Studiu etnografic:	
<i>Vol. I.</i> — Cărnilegile. Buc. 1898.	3.—
<i>Vol. II.</i> — Păresimile. Buc. 1899.	3.—
<i>Vol. III.</i> — Cincizecimea. Buc. 1901.	4.—
X Obedenaru Dr. M. G., Texte macedoromâne, basme și poezii populare dela Crușova. Publicate după manuscrisurile originale, cu un glosar complet, de <i>Prof. I. Bianu</i> . Buc. 1891.	4.—
X Ottescu I., Credințele țăranului român despre cer și stele.— <i>Anal. Acad. XXIX Lit.</i>	1.—
X Pamfile Tudor, Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). — <i>Anal. Acad. XXVIII Lit.</i>	1.40
— Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). Mem. II. — <i>Anal. Acad. XXIX Lit.</i>	1.60
Papahagi-Vurdună P. N., Jocuri copilărești culese dela Români din Macedonia. — <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	—75
X — Megleno-Români. Studiu etnografico-filologic. Partea I. — <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	1.40
X — Partea II. <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	1.40
X — Graie aromâne. — <i>Anal. Acad. XXVII Lit.</i>	1.60
X — Basme aromâne și glosar. Buc. 1905.	8.—
X Săineanu Lazăr, Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice. Buc. 1895.	10.—
X Sevastos Elena, Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. Buc. 1889.	(Sfârșit).
X Tiplea Alexandru, Poezii populare din Maramureș. — <i>Anal. Acad. XXVIII Lit.</i>	1.20
X Viciu Alexiu, Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal. — <i>Anal. Acad. XXIX. Lit.</i>	—